

Saaka wvù Jee wvu εkumε Jisos no Luka to Saηεε

Fiεε fi nu ê Nwa' Luk wvun e

Nwa' Luk wvun duηci le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε bonyii bo Islael dvú, bvuu nu Mboyse ηηgokε ke bonyii bocii le. Wvú jemyi mwεεm mvumew εkumε Jisos ε mvú nu kε ε è nu ê ηwa' wvudvu wvun e maanη. Wvú jemyi no bó to bokεε Jisos ε bonceendaa bo Nyo' le no yemte, ε boncey ηjée γεν taa wan, jemyi ten no wan wvù Jisos to shεετεε yew ncese le, jemyi ηgan wvù Jisos to maε εkumε wee wvù jee wvu Samalia bô wvu εkumε wan wvù to laε. Wvú jemyi baay εkumε bunle ê ηwa' wvun e bô εkumε Keyoy ke Yuule noo εkumε bokενε. Wvú jemyi no Nyo' leεshi bibefe bi bonyii le, fi è nu shiee wvù Jisos to toε fokuse fen e.

Bikuu bi mwεεm e ê ηwa' wvun e

1:1-4 Kenkεwce

1:5–2:52 No bó to bokεε Jon Nleseεjoo bô no bó to bokεε Jisos ε bó no kuu

3:1-20 Lemme di Jon Nleseεjoo le

3:21–4:13 No bó to leσεε Jisos ê joo bô no Satan to momte wvú

4:14–9:50 Ekumε lemme di Jisos e Galilee

9:51–19:27 No Jisos to nen'yεε Galilee no γενε Jelusalem

19:28–23:56 Ekumε kema ke Jisos e ke kemεse le Jelusalem

24:1-53 No jisos to buyεε yî kpwe le, buynen ê bonyii εjise, ke ben we

Kerkewε

¹ Wee wvu baay wvù Teofilus, bonyii nteen nu ε mom wase keesan εkumε mwεεm mvù to koyεε entelen jo bese. ² Bó to saanke mwεεm ke lenlen mvù bese to yuwεε ê bonyii bò to yenεε bô εjise εbo bvuu no fewci saaka wvudvu no mvù to kεwεε. ³ No me nu ε njo wase kefew ε ntasse mwεεm mvun mvunciim ε kεw fonkεw, ε mum ε n'yen le fí jee le me embaance ensan ten ê je yi len e ê wo. ⁴ Me nge fin le wo ekiεε kecεy ke mwεεm mvù bó nu ε fewce wase ê wo le.

ε nceendaa Nyo' tefe le bó nu ke eboo Jon Nlesejoo

⁵ Seke Nfon 'Elod to saake won wvù Judea, cee ncese mvu to nu ε bó tenε le Sakalia. Wvù to lemte ê ngoo bocee ncese bo Abija le, ε bwee yew we to buy ten ê kfuu di Elon e, ε bó tenε wvù le Elisaben. ⁶ Bonyii bo bofεε ban to nu bonyii bo teyten ε Nyo' εjise, gεεle bonci bo Tata le bocii, yaa kenke jay ke. ⁷ Geenεn, bó to baa kenke wan ke, njefo Elisaben to nu kase, ε bó bocii to nu ε bó ε lunkεn wase. ⁸ ε kefew ke to kocεn, ε ngoo Sakalia no lemte yew ncese Tata le. ε to nu wvù cee ncese ê Nyo' εjise εbvubwε, ⁹ ε bó to baa wvù bii no bó to ké no baale bocee ncese ê nce wvubole. ε wvù mum ley yew ncese le keeton jiin. ¹⁰ ε kefew ke kocεn keeton jiin, ε bonyii bocii bò to nu ekfuñ no bunlee.

11 E nceendaa Tata se se buynen ê wvú ejise leem ê ebo ke eceey ke ketan ke jiin e. 12 Seke Sakalia to yen ee wvú le, e kedvum gbwo wvú, e wvú ken ke nfan baay. 13 Geen en, e nceendaa wvudvu gay ê wvú le, “Fo wo efanè ke. Nyo' nu e yuw wase bunle yo. Bwee yew wo wvú Elisab en nu ke eboo wan diems en é wo ecu diee le Jon. 14 Wvú nu ke eto bô nlanlan fô wo le, e bonyii nteen nu ke eyuuke njon nje boo diew. 15 Wvú nu ke enu wee wvu baay ê Nyo' ejise. Fo wvú ke ewuù mbvuum ke, se ge mò temyi. Keyoy ke Yuule nu ke eyin sen yî ye le seke bó e boo wvú. 16 Wvú nu ke ege é bonyii bo Islael nteen ekumen mvuntelem mvubole ekase etu bô bo Tata wvú Nyo' wvubo. 17 Wvú nu ke egen fwe jo Tata bô fitele noo mvungay mvu Elayja le, keekumen mvuntelem mvu bocee boom e, é mvú enu yî boom bobole. Wvú nu ke ege é bonyii bò temyi bikuu ecine bikuu bì temye en e, ekumen bonce bobole, eken ke bonkpwawce e è nu bo bonyii bo len e. Wvú nu ke ege non en wvu le bonyii enù e bó e sey se keeeyte Tata.”

18 E Sakalia bife ê nceendaa Nyo' le, “Fi ee fi nu ke ege é me enkie e bee bwee yew wem nu e bó e lunk en wase nen nu la?”

19 E nceendaa Nyo' tfuse le, “E nu me wvú Gabliya, e me nleeme ê Nyo' ejise sekecii, e è tum wvú me le me ento ensee saaka wvú jee wvun ê wo. 20 Taa ey en, no wo baa ebee saaka wvun e, e kefew nu ke eto ekocen é fí eken ke keekooy, wo nu

1:13 1:60, 63 **1:15** Ktj 6:3; Biku 13:4-5; Luk 7:33 **1:17** Mala 3:1; Mat 17:10-13; Mak 9:13; Jon 1:21 **1:18** Ken 17:17; 18:11
1:19 Dan 8:16

etu kencife, saa ejemyi ke, egen ebuy seke fiεε fin nu ke ekooy.”

²¹ No fí to kooyi nonεn, ε bonyii bò to nu εkfuη cεyte Sakalia no keηke lo ηghaw laa è se kooyi la fi wvú she dvú baay nen ε. ²² Seke wvú to buyεε dvú, wvú to baa kiεε keejeme ê bó ke. Ε bó mum kiεε le Nyo' nu ε duηce fiεε fi ηghaw e ê wvú dvú. Ε wvú mum no feeke lo mwεεm ê bó bô can, yaa jemyi ke. ²³ Ε Sakalia ke mese lemme diew yew ncese le mum kase tu jim fô yew e fo wvú. ²⁴ Ε εdiuw ke fey, ε kpwεse wvù Elisabεn leem bô fue, mum no nu ke ε è nu yew yí kee le tin. ²⁵ Ε Elisabεn mum gay le, “Keseen Tata nu ε koo wase shen fô me le, ε cake keη'wuumεn yí εkolε kem e.”

Ε nceendaa Nyo' tefe le bó nu ke eboo Jisos

²⁶ Ε fue di Elisabεn e ke buy kee soocaan, ε Nyo' tum nceendaa we wvù Gabliya ntew mvu wvu Galilee le ε bó teηe le Nasaleτ. ²⁷ Wvú to gen bô ntum fô ηgon kpwoon mvu le ε bó teηe le Maalia, ε è bεε wan wvu tfu. Wvú to nu ε bó ε seyse wase le wvú nu ke enu kpwεε Yosεw wvu ê kfuu di Nfon Dawe le. ²⁸ Ε nceendaa Nyo' wvudvu gen yen Maalia le gay wvú le le, “Me ηgayte wo le. Nyo' nu ε buw wase wo ε no nu ben ε wvú.”

²⁹ Ε Maalia yuw ε fí ghaw wvú baay, ε wvú no maa laa kfuu wvun ηgayma se nu wvù neε le. ³⁰ Geenεn, ε nceendaa Nyo' gay ê wvú le, “Maalia fo wo efanè ke. Nyo' nu ε buw wase wo. ³¹ Taa eyεn, wo nu ke eleem bô fue, eboo wan diemsεn, ecu diee le Jisos. ³² Wvú nu ke enu wee wvu baay, ε bó

nu ke etenje wvú le Waa Nyo', Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεεm Mvunciim e. Tata wvù Nyo' nu ke eshike wvú yî kawla Nfon Dawe wvù icee kfuu dibole. ³³ Wvú nu ke esaake kfuu di Yakow e sekeci, ε ke bvunfon bwew nu ke ekeηke kemεse ke.”

³⁴ Ε Maalia bife ê nceendaa Nyo' le, “Fifin nu ke eghan nεε le, ε me mbεε wan wvu tfu.” ³⁵ Ε nceendaa Nyo' tfuse ê wvú le, “Keyoy ke Yuule nu ke eto yî yo le, é mvunγay mvu Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεεm Mvunciim e eyiηsen yî yo le. Nonεn, wan wvù wo nu ke eboo nu ke enu wvù yuule, é bó emum etenje wvú le Waa Nyo'. ³⁶ Taa eyen, wayco wvù Elisaben wvù nu ε wvú ε loocε wase ε lun ε bó se tenje wvú le kase, nu keseen bô fue kee soocaan, ε wvú nu ke eboo wan diemsen. ³⁷ Ke fiεε nu dvú fi nulo eghaw Nyo' ke.” ³⁸ Ε Maalia mum gay le, “Me wvun fen wvù waa lemme Nyo'. Wvú ege é fí ekooy bô me no wo gay.” No wvú jeme nonεn, ε nceendaa Nyo' mum nε.

Ε Maalia laa ghane ê Elisaben e

³⁹ Ke ediuw yodvu le, ε Maalia seyse nε no yaηsene gene ntεw mvu wvù won kum wvu Judea le, ⁴⁰ gen buy jó, ley yew dvu Sakalia gay bwee yew we wvù Elisaben e. ⁴¹ No Elisaben to yuwεε ηγayma wvu Maalia, ε wan σεσε ê wvú εshem baay. Ε Keyoy ke Yuule yiηsen yî ye le. ⁴² Ε wvú mum wvule foweεwe, gay le, “Kembonεn ke Nyo' le nu yî yo le fele bokεne bocii, ε kembonεn kew nu yî wan wvù wo nu ke eboo le. ⁴³ Fin fiεε fi baay nen ghan nεε le, le bwee Tata wεm nu ε laa ghane ê me le? ⁴⁴ Taa

eyen, seke me mbe n'yuw ηgayma wo, wan ε σεε ε̂
me εshem bô nlanlan wvu baay. ⁴⁵ Njon wvu baay
nu fô wo le, njefo wo nu ε bee le ηkawma wvù Nyo'
to kawεε wo dvú nu ke eto ekocεn.”

ε Maalia bense Nyo'

⁴⁶ ε Maalia gay le,
“Fitele fiem bensee Tata Nyo',
⁴⁷ ε me n'yuuke njon nje Nyo' wvù nu Mboyse wεm.
⁴⁸ Wvú nu ε kume me, ε me nu κε lo waa we lemme
wvu ncεw.
ε κεw yî keseen e ε γεν lo, εηγοκε kecii nu ke egayte
le,
Nyo' nu ε lan kembonen yî yεm e,
⁴⁹ njefo Nyo' Mvunγay Mvunciim nu ε ge wase
mwεεm
mvu baay baay nteen fô me le.
Ke diee diew κεηκε kenfewsεn κε.
⁵⁰ Wvú camte shen fô bonyii bô wvumte wvú le.
ε shen yin nu yî εηγοκε kecii le.
⁵¹ Wvú nu ε duηce mvunγay mvu εbo kew e,
ε tawse bonyii bô saale ye, bontan bobole ε bvun.
⁵² Wvú nu ε shwaw wase bonfon bo baay baay yî
bokawla le,
ε bense ε è nu bonyii bo ncεw.
⁵³ Wvú nu ε nyanε wase bonyii bô jen yuu bó,
bó ε ffuu bô mwεεm mvù jee,
ε kun bo kpawaw e cancan.
⁵⁴⁻⁵⁵ Wvú nu ε ficε wee we lemme wvù Islael,
ε kume keecam shen fô Abla'am bô kfuw diew e,

1:46 1Sam 2:1-10 **1:48** 1Sam 1:11 **1:50** Mben 103:13, 17
1:51 Dito 5:15; 26:8 **1:52** Job 5:11; 12:19; Mben 75:7; Mat 23:12;
Jεm 4:6, 10 **1:53** Mben 107:9; 34:11 **1:54-55** May 7:20; Mben
98:3; Ken 17:7; 22:17

egen emese ke no wvú to kawee ê bo'icee cee bosese.”

⁵⁶ No Maalia jeme nonen, ce bô Elisaben kee te mum kase tu jim fô yew e.

Ɛ Elisaben boo Jon Nleseejoo

⁵⁷ Ɛ kefew kè Elisaben ke eboo ke to kocen, Ɛ wvú boo wan diemsen. ⁵⁸ Ɛ kfuu diew noo bonyii bô to cee kelenj kedvu le yuw Ɛ Nyo' nu Ɛ dunce shen fô wvú le naa baay, Ɛ bó mum no lanlanje.

⁵⁹ Ɛ ediuw ke to buy nyan, Ɛ bó to keetfuse wan yew, mum no gomte keecu diee Ɛ Sakalia ke diewe di ice le, ⁶⁰ geenen Ɛ bwee ma lo, gay Ɛ bó etenè wvú Ɛ Jon.

⁶¹ Ɛ bó gay ê wvú Ɛ, “Ɛ wee nu dvú ê kfuu dinen e bô diee din ke.” ⁶² Ɛ bó mum ne no feeke bô can ê cee wan, keeki Ɛ laa wvú be gomte Ɛ bó ecu diee di wan e Ɛ ye Ɛ.

⁶³ Ɛ wvú mum few ten Ɛ bó eto bô fi Ɛ é wen esan yí dvú le. Ɛ bó to dvú Ɛ wvú mum san Ɛ, “Diee diew nu Jon.” Ɛ bó yen nonen Ɛ dew yum bó. ⁶⁴ Kan mwaan, Ɛ diuw Sakalia mum yene ye, Ɛ leme diew yaaten, Ɛ wvú bvuu kase no jemyi. Ɛ wvú mum kew no tumte monkum mo Nyo' le. ⁶⁵ Ɛ bonyii bo ntew wvudvu le kenke nghaw baay. Ɛ saaka mweem mvun mvunciim saanjen gen won kum wvu Judea wvudvu le tfuu. ⁶⁶ Ɛ bonyii bocii bô to yuwe mweem mvun mvunciim kenke nghaw mum no biite laa wvun wan nu ke enu wvú ne Ɛ le, njefo fí to looci dunji Ɛ kembonen ke Nyo' le nu yí ye le.

Ɛ Sakalia tefe ntum Nyo'

67 Ε Keyoy ke Yuule nε yiηsen yî Sakalia wvù icee Jon e, ε wvú mum nε no jemyi ke diεwee wee ntum Nyo' le, gayte le,

68 “Beene ebenseè Tata wvù nu Nyo' bonyii bo Islael.

Wvú nu ε to wase keesum bonyii bew yî ηgew e.

69 Wvú nu ε γεε wase ntemmvungay wvù nu ke eboyse beene,

ε wvú buy ê kfuu di wee we lemme wvù Nfon Dawe le.

70 Fifin nu no wvú to kawεε diuw bonyii bew bo ntum e bò yuule

ε è bεε lo bvuyvuum e bò wvú to γεκεε,

71 le wen nu ke eboyse beene can bonyii bò gomte keefiwsε beene le,

noo bonyii bosεεbeene bo bvuban e.

72 Wvú to nu ε kaw le wen nu ke ecam shen fô bo'icee cee bosεεbeene le

mum no shee kumyi kelew kew kè wvú wvù Nyo' to dieε.

73 Wvú to nu ε kaw ê icee bo'icee bosεεbeene wvù Aba'am lew le,

74 wen nu ke ebvuse beene can bonyii bosεεbeene bo bvuban e,

wvu le è nulo é beene elemte wvú le σε nfan,

75 eceè nce wvù yuule bô wvu teytey ê wvú εjise εdiuw εcii yî nshii wesebeene le.

76 Ε wo waa wεm nu ε bó nu ke eteηe wo le wee ntum Nyo',

1:68 Mben 41:13; 72:18; 111:9; Luk 4:18-21; 7:16; 19:44 **1:69**
Mben 132:17; Mat 20:30-31 **1:70** Lum 1:2; Yesa 9:1-6; May 5:1-3
1:71 Mben 106:10 **1:72** Mben 106:45; 105:8-9; LeW 26:42
1:73 Kenj 22:16-18 **1:74** Tay 2:12, 14 **1:76** Mala 3:1; Mat
11:10; Mak 1:2; Luk 7:27

Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e,
njefo wo nu ke esa fwe dvu Tata
keeseyse je ye.

⁷⁷ Wo nu ke efewci ê bonyii bew je yì è nulo é bó
ekεηke mboyma jó,
wvù è nu nλεshe wvù Nyo' nu ke elεshe bibefe
bibole,

⁷⁸ nje shen yi baay yì wvú koole fô bonyii le.

Wvú nu ke eciinse Mboyse é wvú eshiile too we
ke diεwe diuu fò dí ε san e.

⁷⁹ Wvú nu ke enya n'yuu ê bonyii bò nu yì εjiwe le
noo bò nu diuw kpwe le,
emum eleke beene ê je kembonεn e.”

⁸⁰ Ε waa Sakalia wvudvu mum no kuu yì nyam
ye le, kuu tεn ê keyoy e. Ke mum nε gen no cee ε è nu
ηkpwaante, gen buy diuu dì wvú to buyεε keedunεε
εkolε kew ê bonyii bo Islael.

2

Ε Maalia boo Jisos (*Mat 1:18-25*)

¹ Ε to nu kefew kekie le, ε sa' buy le bó etan bonyii
bocii bò nu yì bitum bi won wvù Lum e. Yí to buy ê
Kaysa Augustus wvù to nu Nfon wvu baay wvu jó.

² Kentan kin to nu ke fwe seke Kpwilinus to nu wee
sa' wvu Lum saake keba ke won e kè Silia. ³ Nonεn,
ε bonyii bocii mum no tuu jim bontεw bobole, le bó
esan ediee εbo ebvuu etan bó.

⁴ Ε Yosεw tεn nε Nasalet ntεw mvu wvu Galilee
le, ben gen Betele'εm ê keba ke won wvù Judea le jò

bó to bokεε Nfon Dawe. Wvú to γεν jó njefo wvú to nu wee kfuu di Nfon Dawe le. ⁵ Yosεw to gene bô Maalia wvù wvú to leyte le è nu ke enu kpwεse, ε wvú nu bô fue. ⁶ No bó to γενεε buy jó, ε kefew kè wvú eboo ke to kocεn. ⁷ Ε wvú boo waa we bvucile ε è nu wan diemsεn, kule ê ndvu le, jike ê kekonj ke nyám e, njefo bó to nu ε tan fô nce yew bonyii bo ghane le.

Ε nceendaa Tata see boo ê boncεy njée

⁸ Ε to nu kefew kedvu le, ε boncεy njée bomew nu mbew ntεw wvudvu le, cεyte njée yibo εntaj. ⁹ Ε nceendaa Tata nε sεsε buynεn ê bó εjise, ε n'yuu Nyo' ba fô bó to nu, ε bó κεηκε nfan baay. ¹⁰ Geenεn, ε nceendaa Tata wvudvu gay ê bó le, “Fo ben efanè κε. Ben eyuw, me ntoo ε è nu bô saaka wvù jee fô ben e, ε wvú nu ke enya njonj wvu baay ê bonyii bocii. ¹¹ Yí diuu di εben e nu ε bó ε boo Mboyse ê ntεw Nfon Dawe le wvù è nu Klistu wvù Tata. ¹² Fin nu ke enu nciise keedunεε wan wvudvu ê ben. Ben nu ke eγεν eyεn wvú le ε bó ε kule ê ndvu le ε jike ê kekonj ke nyám e.”

¹³ Κε nonεn, ε bó nε sεsε yεn nceendaa Nyo' wε le bô ηgoo bomew e nteen ε bó tumte monkum mo Nyo' le gayte le,

¹⁴ “Mbense enù fô Nyo' wvù nu fowe le é kembonεn enu fokuse fεn fô bonyii bô Nyo' yuuke njonj bô bó le.”

¹⁵ Seke bonceendaa bo Nyo' le ba to cin'yεε bó le kase ben we, ε boncεy njée bodvu jeme ê bikuu

2:11 Mat 20:30-32; Jon 4:42; Lem 5:31; 13:23; 2Bi 1:11 **2:14**
 Yεsa 57:19; Mat 10:13, 34; Mak 9:50; Luk 1:79; 10:5-6; 12:51; 19:38,
 42; 24:36; Jon 4:27; Lem 10:36; Εφε 2:14, 17

bibole le, “Beene egeen keseen wvun Betele'em, egeen eyen fiεε fin fi kooy le fi Nyo' nu ε ge beene ε kieε.”

¹⁶ Kanj mwaan, ε bó mum ne yanşen gen, gen yen Yosew bô Maalia le noo wan e, ε wvú jiime ê kekonj ke nyám e. ¹⁷ No bó yen nonen, mum kew no fele mwεem mvunciim mvù nceendaa Nyo' be seje ê bó ekumε wan wvudvu. ¹⁸ Ε dew yum bonyii bocii bò yuwεε mwεem mvù boncey njée ba jemyεε ê bó. ¹⁹ Geenεn, ε Maalia yuw fiew gεε fô fitele le no kpawci sekeci. ²⁰ Ε boncey njée ba kase no tuu jim bensee Nyo' tumte monkum mew njefo bó to nu ε gen yen mwεem mvunciim e ke lenlen no nceendaa Nyo' to sejeε.

Ε bó gen nya wan wvù Jisos yew ncese le ê Nyo'

²¹ Ε wan wvudvu ke buy εdiuw nyan, ε bó tfuse wvú yew, mum cu diee le Jisos, ε diee din nu ke dí dì nceendaa Nyo' to sejeε ê bwee ε wvú se ke leem bô fue.

²² Ε kefew ke to kocen kè bó ege ncese keekfum bikuu bibole no nci Muses to gomte. Ε bó mum jo wan ben dvú Jelusalem keenya ê Nyo'. ²³ Fifin nu no bó to sanjeε ê Nwa' bonci bo Nyo' le ε, “Ε wee boke waa bvucile ε è nu wan diemsen, ε wvú nya ε è no nu wvu Nyo'.”

²⁴ Bó to gen ten keege ncese wvun bô bibembe bifεε, kenεε bô boom bo nyin e bofεε bii no fí to nu ê Nwa' bonci bo Nyo' le.

²⁵ Ε to nu kefew kedvu le, ε cee la mvu nu Jelusalem ε bó teje le Semeon. Wvú to nu wee wvu teytey gee no Nyo' gomte, ε wvú to ceyte wee wvù

ke eto elεεse mvuntelem mvu bonyii bo Israel e. Keyoy ke Yuule to nu yî ye le, ²⁶ ε kí to ge wase ε wvú kíεε le ké kpwe nu ke ejo wvú se wvú ε yεN Mboyse wvù wvu Tata wvù wvú to kawεε le ké. ²⁷ Ε Keyoy ke Yuule ke nε ge ε Semeon γεN yew ncese le. Ε Yosεw bô Maalia ke dioo to bô wan yew ncese le keege no nci gomte, ²⁸ ε Semeon fi wan koyceε mum kéw no tumte monkum mo Nyo' le, gayte le,

²⁹ “Tata, no wo nu ε ge wase ηkawma wo ε to ε kocεN, joo le wee wo lemme yî nyεkeey e.

³⁰ Ejise εyεM nu ε yεN wase Mboyse

³¹ wvù wo ciinse le, ε bonyii bocii nu ke eyεN wvú le.

³² Wvú nu ke enu ken'yeese fô bonyii bò yaa nu ké bo Israel e,

wvu le bó tεN ekee wo,

ege é bó ecake diee di bonyii buw bo Israel e we.”

³³ Ε cee wan bô bwee wan yuw mwεεM mvù Semeon jemyi ê wan wvun we, ε dew yum bó. ³⁴ Ε wvú mum laη kembonεN yî bó le, gay ê Maalia wvù bwee le, “Nyo' nu ε caw wase waa wo wvun, ε nto we nu ke ege é bonyii bo Israel nteen egbwεkεN, é bomew enεηkεN lo we. Wvú nu nciise fiεε ε bonyii nu ke ejemyi mwεεM yî ye le. ³⁵ NonεN, é fifin emum eduηci mwεεM mvù bonyii nyile ê mvuntelem mvubole. MwεεM mvun mvunciim nu ke ege é fitele fiuw enu ké diεwε bó bon bô finyo.”

³⁶ Ε to nu ké kefew kedvu le, ε kpwoon mvu nu ε bó teje le Anna, ε è nu wee ntum Nyo'. Wvú to nu waa Fanuwel wvù wee kfuu di Ashel e.

Kpwoon wvudvu to nu ε lun wase baay. Wvú to nu bô dweese κε bilim bisooshwiw mεy, ε dweese mum kpwe. ³⁷ Ε wvú mum no nu κε wase fiew kpwεε ηkfu, shee yew ncese le bensee Nyo' εntaη bô εmvunsheen, bamte mwεεm mvudien, bunlee. Bilum biew to nu wase mbaη nyaη ncow binεw (84). ³⁸ Κε kefew kedvu kè bó to toε bô wan yew ncese le, ε kpwoon wvudvu to yεn bó le, mum nya keyoone ê Nyo', jeme εκumε wan wvun ê bonyii bocii bô to cεyte kefew kè Nyo' ke esum bonyii bo Jelusalem can ηγεw e.

³⁹ Seke Yosεw bô Maalia to mεσεε mwεεm mvunciim no nci Nyo' to gomte, mum kase tu jim ntεw wvubo wvú Nasalet e ê keba ke woη e kè Galilee le. ⁴⁰ Ε wan mum no nu kuu κεηke mvunγay, ε wvú ε yiηsen bô bvufee bvu baay, ε bonyii yene kembonen ke Nyo' le yí ye le.

Ε Jisos γεν shεε yew ncese Nyo' le

⁴¹ Icee Jisos bô bwee to ké no bene Jelusalem bilim bicii fô Nkaw Daηefey e. ⁴² Ε Jisos ke buy bilim yuufe ncow bifεε, ε bó bvuu ben fô Nkaw wvudvu le κε no bó to ké no bene. ⁴³ No bó to dieε wase Nkaw mεse, dīoo tuu jim, ε wan wvú Jisos shεε εjim Jelusalem, geenεn ε ice bô bwee faηε yaa kieε κε. ⁴⁴ Ε bó ke len diuu dicile, kpwaake κε le wvú nu εnte jo ηgoο bonyii bô bó bó to lenε le. Ε bó ke mum κεw no gomte wvú εnte jo kfuu dibole bô nsán, ⁴⁵ ke gom ηkuuη, mum kase tu jim Jelusalem keegom wvú jó. ⁴⁶ Ε è dīoo nu εjim jo εdiuw εta no bó to κεwεε keegomte, ε bó yεn wvú le ε è nu fô yew

ncese le, ε wvú ε shii fó bô bonyii bo n'yεεyi le, yeke bon'yεεyi, biwci bombife. ⁴⁷ Ε bonyii bocii bô to yeke no κηηke ηghaw baay njefo wvú to kee mwεεm baay bvuu tfuuse bombife leη. ⁴⁸ No bwee bô ice yenεε wvú le, ε dew loocε yum bó. Ε bwee βen wvú gay le, “Wan wo njinjsene la bô bese nen? Taa eyen, bee ico nu ε gom wase wo ε no wεwte lo.”

⁴⁹ Ε wvú tfuse le, “Ben be gomte me nje la? Κε ben be kee le me ηκηηke keenu yew dvu Icem fen e?” ⁵⁰ Geenεn, ε bó fanε yaa kieε fiεε fi wvú jeme κε.

⁵¹ Ε wvú mum nε ε bô bó no booke Nasalet. Ε wvú γεν no yuuke bó le ntay. No mwεεm mvun to kooyi nen, ε bwee γεε fô fitele fiew e no kpawwci sekecii.

⁵² Ε Jisos mum no kuu, κηηke bvufee bvυ baay, ε Nyo' koonke wvú, ε bonyii ten koonke wvú.

3

N'yεεyi wvu Jon Nleseεjoo

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

¹⁻² Ε to nu kefew kè Jon wvú waa Sakalia to nu ηkpwaante, ε Nyo' tum wvú. Kelum kekie to nu ε Tibelius ε saw wase diεwε Nfon wvu baay wvu Lum e bilum yuufe ncow bitin. Ε Bontus Baylet saake keba ke won e kè Judea, ε 'Elod saake Galilee. Filew wvú waa bwee 'Elod to saake keba kè Itulea bô kè Telakoniti, ε Lisania saake Abilen. Ε to nu ten kefew kè Annas bô Kayfas to nu bikuu bi bocee ncese le. ³ No Jon yuw ntum Nyo', mum nε γεν biba bi won e bicii bì mbew Joo Joodan e, no fewci ê bonyii le bó ekumen mvuntelem mvubole, é wen

elese bó ê joo wvu le Nyo' elɛɛshɛ bibefɛ bibole.
 4 Fifi nu no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to saɲɛɛ
 ê Nwa' we le le,

“Diɛw wee fuunke ɲkpwaante le,

bó eseyse je Tata,
 enɛle é yí enù teytey,

5 ekɛɛshɛ le dikum di baay baay bô di caan caan
 dicii,

eyiɲɛn bilonɛ bicii,
 enɛle jé yì ɲgoonɲoo é yí enu teytey,
 eyiɲɛn bintuke é je enu nɛn fɛmm,

6 é bonyii bocii emum eyɛn no Nyo' boyse bonyii.”

7 No Jon fewci nonɛn, ɛ bibombom bi bonyii le
 mum no too le wvù elese bó ê joo. Ɛ wvù mum
 nɛ gay ê bo le, “Ɛɲgokɛ ke yó le, è tefe yɛɛ ben
 le ben elewté shém Nyo' yì ffuuke yì wvù nu ke
 eduɲɛɛ ê ben, ɛ sɛ no too nɛn? 8 Ben egeè mwɛɛm
 mvù duɲci le ben nu ɛ kumɛn wase mvuntelem
 mvunɛn. Fo ben emum ekɛw eduù kɛ lo ê bikuu
 binɛn le Abl'am nu icee wene kɛ. Ɛ me ensee ê ben
 le è nulo é Nyo' ebanke eta ɛyan é yó etu boom bo
 Abl'am e. 9 Ben ekeè le bó nu ɛ gɛɛ wase teme ê
 binyi bi bite le. Kete kecii kè baa yumte mvuntam
 mvù jee, nu ɛ bó nu egbwo naa eley yí gɛɲ e, eton
 lo.”

10 Ɛ bibombom bi bonyii le biɛ yuw, bife ê Jon le,
 “Bese nu ege nɛɛ keseen?”

11 Ɛ wvù tfuse le, “Wee wvù kɛɲke bikum bifɛɛ
 enya kemew ê wee wvù yaa kɛɲke kɛ, é wvù kɛɲke
 mwɛɛm mvudien egaw bô wee wvù yaa kɛɲke kɛ.”

¹² Ε bonyii bomew bò to fii shile to fô wvú le ε wvú elese bó ê joo, bife ê wvú le, “Wee n'yεεyi, bese ege nεε fisεse?”

¹³ Ε wvú tfuse ê bó le, “Fo ben efii shile fesene no nci gomte κε.”

¹⁴ Ε bonyii bo nci le to fô wvú le bife le, “Fisεse nu ε bese nu ege nεε?”

Ε wvú tfuse le, “Ben eyεnè fo ben ebεmσεè bonyii lole bigew noo keegowtè mwεεm yî bonyii le εcici κε. Ben eyuukè njon bò fιεε fi bó laake ben dvú.”

¹⁵ No bonyii to nu κε wase cεyte Mboyse wvù Nyo' to kawεε, ε bó mum no ghayte mwεεm mvu Jon e, bvuu no kpwaake le sekemew ε è nu wvú wvù Mboyse wvudvu. ¹⁶ Ε Jon mum κιεε gay ê bó le, “Me nleese ben ε è nu κε ê joo le maan, geenεn wee wvù kuuke fele me bεε too εjim, ε me mbaa nciμ ηkpwentεn keεngvuwcε nfay bolaba bew κε. Wvú nu ke elese fiew ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le noo ηguy e. ¹⁷ Wvú κεηκε fιεε fiew εbo fi wvú nu efεεtεn εgin dvú, eyεse fò wvú fεεtene, ebaance εgin egεε ê ηwaw e, emum ekuu nyiim eton ê ηguy wvù fiee se njimε le.”

¹⁸ Ε nεε no Jon to fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ê bonyii nen bvuu nyaa bó bò bontefe jé le nteen. ¹⁹ Geenεn, ε wvú no jemyi εκumε 'Elod wvù wee sa' kaci lo, njefo 'Elod to nu ε jo 'Elodia wvù kpwεε waa bwee kpwεse le, bvuu no jemyi εκumε mwεεm mvù befe nteen mvù 'Elod to buwyεε. ²⁰ Ε 'Elod ke mum mεse foose lo gee diew gay le bó ekoo Jon efen yew ncaw e.

Ɛ Jon lese Jisos ê joo
(*Mat 3:13-17; Mak 1:9-11*)

²¹ Seke Jon to bεε leese bonyii ê joo, ke lese diuu dimew mεse ε Jisos tεn to ε wvú lese wvú ê joo. Ɛ Jisos dioo bunlee, ε εbulε yene ye, ²² ε Keyoy ke Yuule shii to yî ye le fieesene εbembε. Ɛ diεw jeme fowe le, “Wo nu Waa wεm, nu fitele fiem, ε me n'yuuke njon bô wo baay.”

Kfuu di bo Jisos e
(*Mat 1:1-17*)

²³ Jisos to nu diεwε bilum mbaanshε le seke wvú to kεwεε lemme diew. Bonyii to kpwaake le wvú nu waa Yosεw wvù waa Eli. ²⁴ Eli to nu waa Mata't, wvù waa Lεwe, wvù to nu waa Nelki wvù waa Jannay, wvù to nu waa Yosεw. ²⁵ Yosεw wvun to nu waa Matatia, wvù waa Amos, wvù to nu waa Na'um, wvù waa Esli, wvù to nu waa Nagay. ²⁶ Nagay to nu waa Maat wvù waa Matatia, wvù to nu waa Semein, wvù waa Yosek, wvù to nu waa Joda. ²⁷ Joda to nu waa Joanan, wvù waa Lesa, wvù to nu waa Selubabel, wvù waa Shiltia, wvù to nu waa Neli. ²⁸ Neli to nu waa Nelki wvù waa Adi, wvù to nu waa Kosam, wvù waa Elmadam, wvù to nu waa El. ²⁹ El to nu waa Yoshua wvù waa Eliesa, wvù to nu waa Yolem wvù waa Mata't wvù to nu waa Lεwe. ³⁰ Lεwe to nu waa Semeon wvù waa Juda, wvù to nu waa Yosεw, wvù waa Yonam, wvù to nu waa Eliakim. ³¹ Eliakim to nu waa Melia wvù waa Mena, wvù to nu waa Matata wvù waa Natan, wvù to nu waa Dawe. ³² Dawe to nu waa Jεese, wvù waa Obεd, wvù to nu waa Boas, wvù

3:21 5:16 **3:22** 4:18; Mben 2:7; Yesa 42:1; Luk 9:35; 20:13 **3:27**
1Klo 3:17; Esl 3:2 **3:30** Lut 4:18-22; 1Klo 2:1-14 **3:31** 2Sam
5:14

waa Sala wvù to nu waa Na'shon. ³³ Na'shon to nu waa Aminada, wvù waa Admin, wvù to nu waa Alni, wvù waa Eslon, wvù to nu waa Beles wvù waa Judas. ³⁴ Juda to nu waa Yakow wvù waa Aysik, wvù to nu waa Abla'am, wvù waa Tèla, wvù to nu waa Na'ol. ³⁵ Na'ol to nu waa Selug wvù waa Leu, wvù to nu waa Beleg wvù waa Ebe, wvù to nu waa Shèla. ³⁶ Shèla to nu waa Kaynan wvù waa Alfasad, wvù to nu waa Shem wvù waa Noa', wvù to nu waa Lamek. ³⁷ Lamek to nu waa Metusela wvù waa Enok, wvù to nu waa Jaléd wvù waa Ma'alalèl, wvù to nu waa Kaynan. ³⁸ Kaynan wvun to nu waa Enosh wvù waa Set wvù to nu waa Adam, e Adam nu wvù Nyo' to bomèè.

4

È dèwle no momte Jisos (Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Jisos to nu ε νε fô Joo Joodan e, ε wvù ε yinŋen bô Keyoy ke Yuule. Ε κί ge ε wvù νε γεν no cee ηkpwaante. ² Ε wvù no nu jó yî ediww mbaanyε ε dèwle momte wvù. Wvù to nu jó nonen yaa diekene κε. Ε ediww yodvu ke fey, ε jen no yuu wvù. ³ Ε dèwle mum to gay ê wvù le, “È wo fen nu Waa Nyo', é wo gay ε τε din tu bvulem.” ⁴ Ε Jisos tfuse ê wvù le, “Fí nu ε bó ε san le, ‘Ke wee cee κε nje bvulem maan κε.’ ”

⁵ Ε dèwle jo wvù ben dvù bvudvuu bvumew e, duŋce bitum bi yî ekole ke nshe le bicii ê wvù. Ε Jisos yen nen mwanŋ. ⁶ Ε dèwle mum gay ê wvù le,

3:33 Keŋ 29:35; 25:19-26; 11:10-20; 5:1-32 **4:1** Mat 6:16-17; Luk 4:18; Ibu 4:15 **4:4** Dito 8:3 **4:6** Mat 28:18; Jon 12:31

“Bó nu ε nya wase εkolε ke nshε le kin ê me kecii, ε ε nulo é me nya ê naa γεε wvù me ηkoonke. Me nu nya é wo esaake, keηke bvukukε bô mvunḡay mvudvu mvunciim. ⁷ Fí nu κε λε wo egbwe ê me εjise ewvum me, é me emum enya fiεε ficii ê wo.”

⁸ Ε Jisos tfuse ê wvú λε, “Fí nu ε bó ε saη λε, ‘Ε wvumtè Tata wvù Nyo' wo, elemtè κε ε ε nu wvú le maan.’ ”

⁹ Ε dεwle mum jo wvú γεν dvú ê kelaante kè Jelusalem e, leke fô kegoy ke yew ncese le, gay ê wvú λε, “Ε wo fen nu Waa Nyo', é wo sele εκuse, ¹⁰ njefo fí nu ε bó ε saη λε,

‘Nyo' nu ke egay é bonceendaa bew eεεycεy wo.’

¹¹ Ε fí bvuu nu ε bó ε saη λε,

‘Bó nu ke eka wo fo wo ekfun εκale yí τε le.’ ”

¹² Ε Jisos tfuse ê wvú λε, “Nwa' Nyo' gayte ten λε, ‘Fo wo emomtè Tata wvù Nyo' wo κε.’ ”

¹³ Seke dεwle to mεσεε wase jé yicii yì wvú to nulo emom Jisos jó, mum nε γεν no cεyte diuu dimew.

Ε Jisos κεw lemme diew Galilee

(Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Jisos to nu ε nε tu jim Galilee, ε wvú ε yiηsen bô mvunḡay mvu Keyoy ke Yuule le. Ε saaka wvu εκume wvú saanken γεν biba bi won e bì jó le bicii.

¹⁵ Wvú to nu ε no γεεyi bonyii yéw bunle le, ε bonyii bocii bensee wvú.

Ε bó ma Jisos ntεw wvubo wvù Nasalet e

(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Ε Jisos ke mum ne γεν ntew wvù Nasalet e jò wvù to kuε. Ε è ke no nu diuu dibole di mbam e, ε wvù γεν yew bunle le ke no wvù to ké no gene. Ε wvù ke ne leem we keetan Nwa' Nyo'. 17 Ε bó nya ηwa' wvù Yesaya wvù wee ntum Nyo' to saηεε ê wvù. Ε wvù fay taa bvudvuu bvumew bvù bó saηεε jó le,

18 “Keyoy ke Tata Nyo' le nu yî yem e, njefo wvù nu ε yefe wase me le me ento enfewce saaka wvù jee ê bonyii bo kefufe le. Wvù nu ε tum me le me ento entefe ê bonyii bò nu yî ncaw e le bó nu ke ebvuse bó,

embvuu entefe ê binfefe le bó nu ke eyene ejise εbo. Wvù tum ten me le me nto embvuse bonyii bò bó nyewle bò bó yî ncaw e,

19 embvuu enfewce le kelum kin, nu kè Tata Nyo' nu ke ebuw bonyii.”

20 No Jisos tan nen, kase kewe ηwa' wvudvu nya ê wee wvù to ké no geele mum shii fokuse. Ε bonyii bocii bò to nu yew bunle yidvu le luη ejise yî ye le.

21 Ε wvù mum kew no nyeyte ê bó le, “Fiεε fin fi ben yuw ê Nwa' Nyo' le nu ε fí to wase ε kocen εben.”

22 Ε bonyii yeke ε fí jon bó le baay, ε bó keηke ηghaw yî njeme wvù jee wvù buyte diuw we le. Geenεn, kaa ne no ghayte, biite le, “Wvun nu ke waa Yosεw nen e?”

23 Ε Jisos mum gay ê bó le, “Ke è nu kemaηen le ben nu ema ηgan ê me le, ‘Wee wvù fele bonyii, fele

4:18 1:68 4:18 Yesa 61:1-2; Mat 11:5; Luk 7:22 4:18 1:35; 3:16, 22; 4:1, 14; 10:21; 24:49; Mat 1:18, 20; 3:11, 16; 4:1; 12:18, 28, 31-32; 28:19; Mak 1:8, 10, 12; 3:29; Lem 1:2, 5, 8; 2:4, 17, 18 4:19 Lew 25:10 4:22 Jon 6:42

εkolε kuw.' Ben nu egay λε me enge ten mwεεm fεn mvù ben se yuuke λε me ηgee Kafana'um." ²⁴ Ε Jisos bvuu gay ê bó λε, "Ε me ensee ê ben kecεεy λε, κε è nulo é bó ewvum wee ntum Nyo' won we le κε. ²⁵ Yî kecεεy e, é me nsee ê ben λε è to nu kefew ke wee ntum Nyo' wvù Elayja le, jan to nu ε mεy we yî bilum e bitεte bô kee soocan, ε jen koo won tfuu. Bokε' bo bonkfu le to nu won wvù Islael e kefew kedvu le nteen. ²⁶ Geenεn, Nyo' to baa tum Elayja fô mvu bó le κε, tum fiew ε è nu fô kpwεε ηkfu wvù to nu Salafat, won wvù Sidon e. ²⁷ Ben ekumyî ten λε, è to nu kefew ke wee ntum Nyo' wvù Elisha le, ε bonyii nu Islael nteen keηke ntun wvu baay, κε mvu bó le to nu ε bonεn κε. Ε to mεy κε Naaman wvù embeη wvu won wvù Silia le wvù bó to feλεε." ²⁸ No Jisos jeme nonεn, ε bonyii bocii bò to nu yew bunle le yuw, ε mvuntelem bεnte lo bó. ²⁹ Ε bó ja we, domten wvú, buy dvú εlaante jodvu, ben buy yî diuw ηkon yî to nu yî kum nεw wvubole, njefo bó to gomte keedomse wvú é wvú egbwe jó. ³⁰ Geenεn, ε wvú fey ê bó enteleη no gene fiew.

Ε Jisos bvuse keyoy kè yiile yî wee le

(Mak 1:21-28)

³¹ Ε Jisos ke mum nε bow Kafana'um, nεw mvu wvu Galilee jodvu le. Ε è ke no nu diuu di mbam e, ε wvú γεν no yεεyi bonyii yew bunle le. ³² Ε bonyii bodvu bocii no yuuke keηke lo ηghaw yî n'yεεyi we le, njefo n'yεεyi we to keηke mvungay. ³³ Wee mvu to nu yew bunle yidvu le, ε keyoy kè yiile nu yî ye le. Ε wvú mum nε no wamte λε, ³⁴ "Abaay Jisos wvu

Nasalet, wo fii la ê bese? Wo to keelɛse lo bese le? Me ñkee naa wo. Ɛ nu wo wvudvu wvù yuule wvù nɛ fô Nyo' le.”

³⁵ Ɛ Jisos wam keyoy kè yiile kedvu, gay ɛ, “Baŋ lo, ebuy yî wee wvun e.” Ɛ kí mum shiŋɛn, bense wee wvudvu tum fokuse ê bonyii ejiise, mum buy yî ye le, geenɛn faŋɛ yaa ɛmɛse wvú kɛ.

³⁶ Ɛ bonyii taa, ɛ diuw yum bó. Ɛ bó no ghayte, biite ɛ, “Wvun njeme nu wvù nɛɛ wvù wee wvun keŋke? Wvú keŋke mvuŋgay kane biyoy bi yiile e ɛ bí buyte yî bonyii le.” ³⁷ Ɛ saaka wvu ɛkumɛ Jisos ɛn bontɛw bocii bo ê keba ke jó le.

Ɛ Jisos fɛ bonyii nteen

(Mat 8:14-17; Mak 1:29-39)

³⁸ Ɛ Jisos buy yew bunle yidvu le, gen ley yew dvu Semon. Ɛ mwɛse Semon ɛmte bô ken'ya'. Ɛ bó ɛkɛ ɛ Jisos efi wvú. ³⁹ Ɛ wvú gen fô wvú to jiime, leem ê wvú ê we, kan ken'ya' kedvu. Ɛ kí mum cinɛ wvú le ɛ wvú bonɛn. Kaŋ mwaan, ɛ kpwoon wvudvu mum ja we taa fiɛɛ ɛ bó die.

⁴⁰ Ɛ diuu ke dioo seeyi, ɛ bonyii bò to keŋke bonyii bò ɛmkene bô bincɛm jɛy jɛy mum no joo too dvú fô Jisos e. Ɛ wvú mum no kumte bó le bocii, ɛ bó bonene. ⁴¹ Bonceendaa bo dɛwle le tɛn to buyte yî bonyii bomew e nteen wamte ɛ, “Wo nu Waa Nyo'.” Geenɛn, ɛ Jisos kan ɛ fo bó ejemyi kɛ, njefo bó to kee Jisos ɛ è nu Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ.

⁴² Ɛ ɛkfuŋ ke buy yuu, ɛ Jisos buy gen bvudvuu bvumew e wvú embɛŋ. Ɛ bonyii ke shɛɛ kɛw no gomte wvú. Ke dioo to yɛn wvú le, ɛ wvú gomte

wase ε wen enε ntεw wvudvu le. Ε bó mum no momte jé ε wvú emεy bó bó. ⁴³ Geenεn, ε wvú tun gay ε, “Me ηκεηκε keenfewcε saaka wvù jee wvu εkumε bvunfon bvυ Nyo' le bontεw bomew e ten, njefo è nu fiεε fi Nyo' tum me le me ento enge.”

⁴⁴ Ε wvú mum nε γεν no ghane fewci saaka wvudvu yéw bunle le, woj wvudvu le tfuu.

5

Ε Jisos tee boom bew bo ηgoo le bo fwe (Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Ε to nu diuu dimew, ε Jisos no leeme mbew Mamase yì Γεnεσαlet e, ε bonyii ε gem wvú ε face ε no yuuke diεw Nyo'. ² Ε wvú nε yen bikon e bifεε ηgem joo le, ε bonyii bò to κεηκε ε bucε wase jó ε no cuke binsaη bibole bi byé le. ³ Ε wvú γεν ley ê kemew e, ε è nu ke Semon e, gay ε wvú edomse é kí eley eγεν ê joo caan. Ε wvú domse, ε Jisos mum shii jó ε bonyii no nu ê ηkpwaante ε wvú γεεyi bó.

⁴ Ε wvú ke γεεyi mεse, mum gay ê Semon ε, “Keyε kekon eley eγεν ê joo fô shiyyine, é ben etfume binsaη binεn ekoo byé.”

⁵ Ε Semon tfuse ε, “Cee εkolε, bese se ce lo we tfumyi binsaη bvú ε yuu, ε fanε yaa koo lo fiεε κε. Geenεn, no è gay wo, me nu entfume κε lo.” ⁶ Ε bó γεν tfume, koo byé jó nteen, dīoo bvυuse, ε binsaη no gomte keesemκεn. ⁷ Nonεn, ε bó lawcε bonyii bobole bo ηgoo le ê kekon kemew e le bó eto efice bó. Ε bó to bvυuse byé yidvu ε yí yiηsen bikon bibole, ε bí mum no gomte keeshiile ê joo. ⁸ Ε Semon Bitα yen fiεε fi kooy le, mum γεν tum ενvuw

ê Jisos ejise gay le, “Kee wo Tata, nenε fiuw fen ecine me le, me nu fiem wee wvù befe.”

⁹ Wvù to jeme nonen, njefo bô bonyii bew bo ηgoo le to nu ε yen byé yì bó to koolεε, ε ye bem bó.

¹⁰ Ε yì bem ten Jem bô Jon boom bo Σεβεδεε le bò to nu ten ηgoo Semon e. Ε Jisos gay ê Semon le, “Fo wo efanè ke. Ε kew yì keseen e ε γεν lo, wo nu ke ekoole wase ε è nu bonyii.”

¹¹ No bó yuw nonen, mum bvuse bikonη bibole ê ηkpwaante, cine mwεem mvunciim e mum no bii Jisos e.

*Ε Jisos fe wee ntun wvu baay
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)*

¹² Ε è ke no nu kefew kemew e, ε Jisos nu ê kelaante kemew e, ε wee mvu nu jó ε ntun wvu baay ε die wase lo wvù. Ε wee wvudvu yen Jisos e, to gbwe ê wvù ejise, lekε wvù gay le, “Tata, wo nulo efε me é me en'yuule, é wo fen koonke lo.”

¹³ Ε Jisos mum neke kebo kum wvù le gay le, “Me ηkoonke lo, bonen le eyuule.” Kan mwaan, ε ntun wvu baay wvudvu mum cine wvù le. ¹⁴ Ε Jisos ciise lo ê wvù le, “Ε yenè fo wo esee ê wee. Geenε, γενε eduηce ekole kuw ê cee ncese, emum enya nnya yì Muses to gayεε le wee keηke keenya keeduηce ê bonyii le wen nu ε bonen wase yì ntun wvun e ε no yuule.”

¹⁵ No Jisos ciiseε ê wee wvudvu nonen, ε saaka wvu ekumε Jisos kaa bvuu saanken fey lo, ε bibombom bi bonyii le no baanci too keeyuuke n'yεyi

we, bô le wvú efelè bincem bibole. ¹⁶ Geenɛn, é Jisos ké ja cinɛ bó le gɛn no bunlee ŋkpwaante.

*Ɛ Jisos fɛ wee ɛ wvú ɛ kpwe keba kemwaan
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)*

¹⁷ Ɛ è ke no nu diuu dimew ɛ Jisos yɛɛyi bonyii, ɛ mvunɔgay mvu Nyo' le nu yî ye le, ɛ wvú fele bincem. Ɛ Bofalasii noo bonyii bô to duŋci bonci bo Nyo' le ɛ shii fó, ɛ bó to buy bontɛw bocii bo Galilee le noo biba bi Judea bô Jelusalem e. ¹⁸ Ɛ fí kooy le bonyii bomew to nu ɛ nɛ no too ɛ bó ɛ shfumɛ wee ê fikɛɛy e, ɛ wvú ɛ kpwe wase keba kemwaan. Bó to too keeley dvú yew ejike fwe dvu Jisos. ¹⁹ Geenɛn, faɔɔ yaa kɛɔkɛ je kɛ, njefo bonyii to faci baay. Ɛ bó mum ben ɛ è nu ê yew we, too keyɛy, shike wee wvudvu fwe dvu Jisos ê fiɛɛ fi wvú to jiime jó le. ²⁰ No Jisos to yɛnɛɛ le bonyii bodvu nu ɛ lese mvuntelem mvubole yî ye le, ɛ wvú mum gay ê wee wɛɛ, “Nsaa yem, me nu ɛ nɛɛshɛ wase bibefe biuw.”

²¹ Ɛ bonyii bô to duŋci bonci bo Nyo' le bô bo ŋgoo Bofalasii le ba, mum kɛw no wvukene gayte le, “Wvun sɛ nu yɛɛ wvù joo bvudvuu bvɛ Nyo' le? Ɛ nu yɛɛ dvú wvù nulo elɛɛshɛ bibefe efey Nyo' maan?”

²² Ɛ Jisos kiɛɛ fiɛɛ fi bó wvukene, bife ê bó le, “Ben sɛ kɛɔkɛ kfuɛ ban bonkpɛwawɔɔ ɛ mvuntelem mvunɛn e nɛn nje la? ²³ Fi cekey nu fi la, keegay le me nu ɛ nɛɛshɛ wase bibefe bi wee wvun e, nuu le wvú eja we elɛne le? ²⁴ Geenɛn, me nu enduŋɔɔ ɛ ben keseen le wee wvù diee nu Waawee kɛɔkɛ

5:16 Mat 14:23; 26:36-46; Mak 1:35; 6:46; Luk 3:21; 6:12; 9:18, 28-29; 11:1; Lem 1:14; 2:42; 6:4; 12:5 **5:20** 7:48; Mat 9:2 **5:24** Jon 5:36

mvunḡay fokuse fɛn keelɛɛshɛ bibefɛ.” Ɛ wvú mum gay ê wee wvù to kpweɛ wase keba kemwaan wɛ le, “Ɛ jemyi me ê wo, ja we, ejo fikɛɛy fiuw eḡenè fô yew e.”

²⁵ Kaḡ mwaan, ɛ wvú mum ja we leem ê bonyii ɛjise, mum jo fiɛɛ fi wvù to jiime yî dvú le no ḡene fô yew e fo wvù, tumte monkum mo Nyo' le. ²⁶ Ɛ bonyii yen nonɛn, ɛ dew yum bó ɛ bó kenke ḡghaw, no tumte monkum mo Nyo' le gayte le, “Bese nu ɛ yen biḡghaw bi mwɛɛm e ebɛn.”

Ɛ Jisos tee Lɛwe

(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Ɛ Jisos ke nɛ buy fó no ḡhane. Ɛ wvù dioo ḡene, yen wee mvu wvù to fii shile le ɛ bó tenɛ le Lɛwe, ɛ wvù ɛ shii fô bvudvuu bwew bvu lemme le. Ɛ Jisos gay ê wvù le, “Ɛ biì me le.” ²⁸ Ɛ Lɛwe nɛ we, cinɛ fiɛɛ ficii le mum no bii Jisos e.

²⁹ Nonɛn, ɛ Lɛwe ke mum ḡe ḡkaw wvu baay yew dvu wvù keekieekiee Jisos. Ɛ bonyii bò to fii shile ḡeyte lo fó noo bonyii bomew ɛ bô bó diekene. ³⁰ Ɛ Bofalasioo noo bonyii bobole bo ḡḡoo le bò to duḡci bonci bo Nyo' le kɛw no wvukene, bife ê boom bo ḡḡoo le bo Jisos e le, “Ɛ nu nje la wvù ben diekene, wukene ben ɛ bonyii bò fii shile noo bò befe bomew.”

³¹ Ɛ Jisos tfuse ê bó le, “Kɛ bonyii bò tɛmyi ké no gomte wee ɛfuwɛ kɛ. Ɛ ké no gomte bonyii bò ɛmkene. ³² Kɛ me nto keetee bonyii bò nu teytey kɛ. Me nto keentee ɛ è nu bonyii bò befe le bó ekumɛn mvuntelem mvubole.”

*Ɛ bó bife ê Jisos ekumε mbam mwεεm mvudien
(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)*

³³ Ɛ bó ke ne ghay ê Jisos ƙε, “Boom bo ηgoo le bo Jon e ké jaa no bamte mwεεm mvudien bvuu bunlee εfonεfon, ε è nu ƙε no bo Bofalasii le ké no gee, geenεn ε buw nu ƙε fibole diekene lo wukene.”

³⁴ Ɛ Jisos maw diεw ê bó ƙε, “Ɛ nulo é bó ebe bonyii bô bvujen é bó egeɛn, é wee ebvuu ege é bó ebamte mwεεm mvudien ε cee bvujen nu bô bó?”

³⁵ Geenεn, kefew nu ke eto kè bó nu ke eloo cee bvujen wvudvu ê bó, é bó emum ekεw embamte mwεεm mvudien kefew kedvu le.”

³⁶ Ɛ wvú bvuu ma ηgan mvu ê bó ƙε, “Ƙε wee nu dvú wvù nulo esaa ndvu yi fiε etumcε yi yvum dvú ƙε. Ɛ wvú ge nonεn, tu wvú ε befe wase bô ndvu yi fiε yidvu. Ɛ ƙε è cim nulo é fincake fi fifε fidvu egeɛn ƙεηƙε bô ndvu yi yvum yidvu ƙε. ³⁷ Ƙε è nulo tεn é wee ejo mbvuum mo monfεm, egeε ê gham mbvuum e,* ε wvù ε yvumεn wase ƙε. Ɛ wvú ge nonεn, é mbvuum mo monfεm modvu ke ekoo, esawye gham wvu yvum wvudvu, é mbvuum bô gham ela εcici. ³⁸ Fi ƙεη ƙε, bó ƙεηƙε keegeε mbvuum mo monfεm ƙε ε è nu ê gham wvu fwε le. ³⁹ Ben kee tεn ƙε ƙε wee nu dvú wvù ké no wuu mbvuum mò nu ε koo wase wvù nulo ebvuu ekooηƙε mo monfεm ƙε. Wvú ké no bεnsee ƙε wase ε è nu mo koo wa ma.”

6

*Ɛ Jisos nεle ekumε diuu di mbam e
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)*

5:33 Mat 6:16-17; 11:18-19; Luk 7:33-34 **5:34** Mat 9:15 * **5:37**
Gham mbvuum wvun nu ε bó kene bô jew nyam.

¹ Ɛ to nu diuu di mbam e dimew, ɛ Jisos bô boom bew bo ɲɔo le no læne fele weɛ ɛɲɲ wvumew e. Ɛ boom bew bo ɲɔo le nɛ kɛw no sumyi bicɛɛ diee. ² Ɛ Bofalasii yɛn, bife lɛ, “Ɛ nu nje la wvù ben gee fiɛɛ fi nci baa bee lɛ wee ege diuu di mbam e?”

³ Ɛ Jisos bife tɛn ê bó lɛ, “Fí nu lɛ ben ke baa tan wase ê Nwa' Nyo' le no jɛɲ to yuu Nfon Dawe bó ɲɔo ye ɛ wvù ge? ⁴ Wvù to nu ɛ ley yew Nyo' le jo blɛɛd wvù bó to gee ncese dvù fô Nyo' le, die bvuu nya tɛn ɲɔo ye dvù, ɛ è to nu nci fo wee edie blɛɛd wvudvu ɛfey bocee ncese.” ⁵ Ɛ Jisos mum mɛse gay ê bó lɛ, “Wee wvù diee nu Waawee nu Cee Ɛkolɛ wvu mbam.”

Ɛ Jisos fɛ wee diuu di mbam e

⁶ Ɛ è ke bvuu no nu diuu di mbam e dimew, ɛ Jisos gɛn ley yew bunle mi le no yɛɛyi bonyii. Ɛ wee mvu nu dvù ɛ kebo kew ke ɛɛɛy ɛ kpwe wase. ⁷ Ɛ bonyii bò to duɲci bonci bo Nyo' le noo Bofalasii mum no gomte fiɛɛ fi bó etey yí Jisos e. Ɛ bó mum bon ɛjise yí ye le no taale laa wvù nu efɛ wee diuu di mbam e lɛ. ⁸ Ɛ Jisos kiɛɛ fiɛɛ fi bó fiɛwsene bô fí, gay ê wee wvù kebo to nu ɛ kpwe wɛ lɛ, “Ja we, eto eleem fɛn.” Ɛ wvù mum ja we leem. ⁹ Ɛ Jisos bife ê bó lɛ, “Me mbiite ɛ è nu ê ben, fiɛɛ fi nci nu ɛ bee lɛ wee ege diuu di mbam e nu fi la? Keege fiɛɛ fi jee, nuu fi befɛ lɛ? Keeboyse wee, nuu keeyu lo lɛ?” ¹⁰ Ɛ wvù taa bó ɛjise ɛjise kɛnɛn, mum gay ê wee wɛ lɛ “Nɛke kebo kuw.” Ɛ wvù nɛke, ɛ kí mum bonɛn.

¹¹ Geenɛn, ɛ fí kaa loocɛ ton'yɛ lo bonyii ba, ɛ bó mum kɛw no joo nsey no è nulo é bó ege bô Jisos.

Ɛ Jisos caw boom bew bo ntum e yuufe ncow bofɛɛ

(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Ɛ è no nu ke ɛdiuw yodvu le, ɛ Jisos nɛ ben yî kum e keeɛn bunle, ke ce bunlee Nyo' entan jocii. ¹³ Ɛ ekfun buy yuu, ɛ wvú tee bonyii bò to bii wvú le, ɛ bó to. Ɛ wvú cawɛ bomew yuufe ncow bofɛɛ tee bó le boom bew bo ntum e. ¹⁴ Ediee ɛ bonyii bodvu to nu: Semon, wvù wvú to nyaɛ diee diew dimew le Bita, bô Andulu wvù waa bwee Semon wvudvu. Ɛ bomew nu Jɛm, Jon, Filew, Batolomu, ¹⁵ Matio, Toma noo Jɛm wvù waa Alfiyus, Semon wvù to nu wee ngoo Boselot, * ¹⁶ Judas wvù waa Jɛm noo Judas Iskaliot wvù to ghanɛɛ gese Jisos.

Ɛ Jisos no yɛɛyi bvuu fɛle bonyii

(Mat 4:23-25)

¹⁷ No wvú cawɛɛ bó nonɛn, ɛ bô bó bocii mum nɛ no booke. Ke bow, ɛ wvú leem yî bale le, ɛ bonyii bew bo ngoo le to nu wase fó nteen noo kebombom ke bonyii le ɛ kí ta lo ye fó kè nɛn'yɛɛ Judea bô Jelusalem. Bomew bonyii to nɛn'yi mondvuum mo mbew joo yi baay e ke diewɛ Taya bô Sidon e. ¹⁸ Bó to to keeyuw n'yɛɛyi wvu Jisos, é wvú ebvuu eɛ bincɛm bibole. Bonyii bò biyoy bì yiile to jewsee bó to too tɛn ɛ wvú bvuuuse biyoy bidvu. ¹⁹ Ɛ bonyii bocii mum no momte keekum wvú le, njefo mvunɔay mvù to buyte yî ye le to fɛle bonyii bocii bò to kumte wvú le.

6:12 5:16 **6:14** Lem 1:13; Jon 1:40-44 * **6:15** Boselot to nu Bojuu bò to tomte won wvubo, diuw keebvuse won wvudvu yî ngɛw e can bonyii bo Lum e. **6:19** Mat 9:20

Bvujonke bô ηgew
(*Mat 5:1-12*)

- 20 Ε Jisos ke ne taa bonyii bew bo ηgoo le, gay le,
“Njon wvu baay nu wene, ben bô fuute,
njefo bvunfon bvυ Nyo' le nu fô ben e.
- 21 Njon wvu baay nu wene, ben bô beele jen ke-
seen,
njefo Nyo' nu ke ege é ben effuu.
Njon wvu baay nu wene, ben bô beele keseen,
njefo ben nu ke ekpwaake dikie.
- 22 Njon wvu baay nu wene, seke ben bii wee wvù
diee nu Waawee le, ε bonyii bane ben, kuunke ben,
nan'yi ben bvuu nyaa ben εdiee yò befe. 23 Fí ke
doo kooyi nonen, ε ben no lanlanè, binè, yuukè
njon, njefo mmawce wene wvù kuuke nu won
wvu we le. Ben ekeè le è nu ke no bo'icee cee bonyii
boba to nyewle bô bonyii bo ntum Nyo' le bo fwele.
- 24 Geenεn, ηgew wvu baay nu wene, ben bonyii bo
bvukuke le,
njefo kensamen kenεn ka ke wase ε è nu fen.
- 25 Ngew wvu baay nu wene, ben bô etew nu ε
yiηsen keseen,
njefo ben nu ke ebeele jen.
Ngew wvu baay nu wene, ben bô kielee keseen,
njefo ben nu ke ebeele soo bikuu.
- 26 Ngew wvu baay nu wene, seke bonyii bocii
bensee ben. Ben ekeè le è nu ke no bo'icee cee
bonyii boba to bensee bonyii bo mbiay e bô to
mbiayte le bó nu bonyii bo ntum Nyo' le.

6:20 Mat 5-7 **6:20** Jεm 2:5 **6:21** Mwm 7:16-17; Yeli 31:25;
Mben 126:5; Yesa 61:3 **6:22** Mat 5:11; Jon 16:2; Lem 5:41; 1Bi
4:14 **6:23** Mat 5:12 **6:24** Mat 19:23-24; Jεm 5:1 **6:25** 1Kol
4:8 **6:26** Jεm 4:4; Yeli 5:31

*Wee ekoonkè wee we bvuban
(Mat 5:38-48)*

²⁷ Geenɛn me ε no ngayte ê ben ban bò yuuke fiεε fi me njemyi le, ε ben ekoonkè bonyii bonɛn bo bvuban e, egeè ε è nu mwεεm mvù jee fô bonyii bò bone bikaa ê ben εjim e. ²⁸ Ben elékè ε Nyo' elañ ε è nu kembonɛn yî bonyii bò bunlee ε lon eto fô ben e, ebvuu ebunleè fô bonyii bò nvuwse ben e. ²⁹ ε wee suɲ wo yî kediεw e, é wo banke kemew ε wvú mase suɲ. Wee é baa kekum kuw ke εkfuɲ, é wo cinε ε wvú jo ke εnte fó. ³⁰ ε wee lεke fiεε ê wo, é wo nya. Wee é cim ε jo lo mwεεm mvuw, fo wo ebvuu eshe ebiite ke. ³¹ Naa la fi ben shieele ε bonyii egeè fô ben e, enù fí fi ben egeè tɛn fô bó le.

³² ε ben koonke ke ε è nu bonyii bò koonke ben, é fiεε fi bó ebɛnsee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bò befe gee ke nonɛn e? Bó koonke ke tɛn ε è nu bonyii bò koonke bó. ³³ ε ben gee mwεεm mvù jee ε è nu ke fô bonyii bò gee tɛn fô ben e, é fiεε fi bó ebɛnsee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bò befe gee ke lɛɲlɛɲ e? ³⁴ ε ben foose bonyii bô mwεεm ε è nu ke ê bò ben taale ε bó nulo ekase etfuse, é fiεε fi bó ebɛnsee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bò befe ké no foose ke mwεεm ê nsáa yibo njefo bó kee le bó nu ke ekase etfuse fiεε ficii le? ³⁵ Fí nu lɛɲ le ben ekoonkè bonyii bonɛn bo bvuban e, egeè ε è nu mwεεm mvù jee fô bó le, efoosè bonyii bô mwεεm yaa taale ε bó ke ekase etfuse ke. Nonɛn, é ben ke emum ekeɲke nlawma wvù kuuke ε è nu ê Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεεm Mvunciim e, ebvuu enu boom bew, njefo è nu ke tɛn no Nyo' gee mwεεm mvù jee fô

bonyii bocii bò yεεle εjise noo bò mvuntelem yiile le. ³⁶ Ben ecamtè shen fô bonyii le κε ληληη no Icee wene camte.

*Fo wee elomtè gee di wee mvu le κε
(Mat 7:1-5)*

³⁷ Fo ben elomtè gee di bonyii bomew e, nonen Nyo' saa ke elom ten dinen κε. Fo ben ebonè bikaa ê bonyii ejim le bó eley ηγεω e, nonen Nyo' saa ke ebon ten ê ben ejim κε. Ben elεεshì bibefe bi bonyii bomew e, é Nyo' ke elεεshε ten binen. ³⁸ Ben enyaa nnya ê bonyii é Nyo' ke enya ten ê ben. Wvú nu ke edioo enyaa eloocε efew ntay, eshiwse, ecince é fí eyiηsen efuci fokuse. Fiεε fì wee feeke fiεε jó se nyaa ê wee, è nu κε fí fí Nyo' nu ke efew jó se nya ê mwεten.”

³⁹ Ε Jisos bvuu ma ηgan mvu ê bó le, “Κε kenfefe nulo eduñci je ê kemew κε. Ε wvú mom lo, bó saa gbweken ê kentuke le bocii le? ⁴⁰ Ben ekee le κε waa ηwa' ké no fele wee wvù yεεyi wvú κε, geenen, ε è nu seke wvú ε yεεyi wase ε mεse, é wvú ekee κε diεwε wee wvù yεεyi wvú le.

⁴¹ Ε nu nje la wvù wo ké no taale ε è nu sheshe yi nu ê waa bwoo jise, geenen yaa yεne kekew kè nu ê diuw jise le κε? ⁴² Ε nulo é wo eghan nεε se no gayte ê waa bwoo le, ‘Waa bwεεm, κε leem é me embvuse sheshe ê wo jise,’ geenen yaa yεne κε kekew kè nu ê diuw jise le? Wo nu wee kenduñce ye! Yawε ebvuse kekew kè nu ê diuw jise le se loocε eyen sheshe yì nu ê jise di waa bwoo le, emum ebvuse.”

*Bó ké kíε kete yî mvuntam e
(Mat 7:16-20)*

⁴³ Ε Jisos bvuu gay λ, “Κε è nulo é kete kè jee eyum mvuntam mvù befe κε. Ε κε è nulo τεν é kete kè befe eyum mvuntam mvù jee κε. ⁴⁴ Bó ké kíε kete ε è nu yî mvuntam mvù yumte yî dvú le. Κε è nulo é wee ekoy fimbi yî bisafe le κε, ε κε è nulo τεν é wee ekoy yon yî εwantε le κε. ⁴⁵ Wee dioo nu wee wvù κηκε ntfu mwεεm mvù jee ê fitele fiew e, ε wvú mum no bvuuσε ε è nu mwεεm mvù jee. Ε dioo nu wee wvù we ntfu nu mwεεm mvù befe ê fitele fiew e, é wvú no bvuuσε κε ε è nu mwεεm mvù befe. Fí nu nonen njefo fiεε fi nu ε yiηsen fô fitele fi wee le nu κε fí fi ké no buyte diuw we le.”

*Kenffuy kè jee bô kè befe
(Mat 7:24-27)*

⁴⁶ Ε Jisos mum bife λ, “Ε nu nje la wvù ben tenje me λ, ‘Tata, Tata’, yaa gee fiεε fi me ηgayte κε? ⁴⁷ Wee wvù too, eyuw n'yεεyi mum γεν no gee no wvú gayte, nu ε me nu enduηce ê ben keseen no wvuwe wee nu. ⁴⁸ Wvú nu κε diεwe wee wvù to nu keebom yew, yaw cim shii, γεν kum kemaan e σε lese kenffuy, mum bom. Ε joo ke yiηsen, buy to kfun yew yidvu, ε yí fanε yaa shiw κε, njefo wvú to nu ε looce bom ntay. ⁴⁹ Geenεn, wee wvù too, yuw n'yεεyi dioo γεν fanε yaa egee no wvú gayte, nu κε diεwe wee wvù to nu keebom yew, taashe lo bvudvuu mum bom σε kenffuy. Ε joo ke buy to kfun yew yidvu, kan mwaan ε yí shii nen wuuu, tawse lo.”

7

*Ɛ cee ɛkolɛ bonyii bo nci le lese fitele yî Jisos e
(Mat 8:5-13)*

¹ No Jisos to mɛsɛɛ wase yɛɛyi bonyii bô mwɛɛm mvun mvunciim, mum nɛ ɣɛn ê kelaante kè Kafana'um e. ² Ɛ ɛkolɛ ke ɲɔo mi bonyii bo nci le bo Lum nu jó kɛɲke nƙwa we mvu, kooɲke wvú baay. Ɛ nƙwa wvudvu cɛmte nu wase diuw kpwe le. ³ Ɛ ɛkolɛ kedvu dioo yuw ɛkumɛ Jisos, mum cooɲkɛn bonyii bô saake woɲ Bojuu tum lɛ bó ɛɣɛn elɛkɛ Jisos lɛ wvú eto eƣɛ nƙwa wen. ⁴ Ɛ bó mum ɣɛn yɛn Jisos e ku can ê wvú gay lɛ, “Kee wo ɣɛnɛ kɛ efi wee wese wvun, è nu wee wvù è nulo é wo efi wvú. ⁵ Wvú kooɲke woɲ wesebeene baay, ɛ è nu wvú wvù to bomɛɛ yew yese bunle.”

⁶ Ɛ Jisos mum nɛ ɛ bô bó no ɣɛnɛ. Ɛ bó ke dioo feɲene wase yew cee ɛkolɛ ke bonyii bo nci le, ɛ wvú tum nsáa ye yimew lɛ yí ɛɣɛn eci Jisos. Ɛ yí ɣɛn, ɛ bô bó tasɛn, ɛ yí tefe ê wvú lɛ, “Tata, ɛkolɛ ke bonyii bo nci le gayte lɛ fo wo eshe yɛnè ɲɣɛw too kɛ. Lɛ wen baa kocɛn wee wvù è nulo é wo eley ê wvú yew e kɛ. ⁷ Ɛ è nu lɛ fiɛɛ fi be ɣɛn lɛ fo wen eto bô bikaa biwene eyɛn wo le. Geenɛn, lɛ wo ebvuse kɛ ɛ è nu diɛw diuw wo le é nƙwa wen emum ebonɛn. ⁸ Lɛ wen tɛn nu wee ê mvuɲgay mvu wee mvu le ɛkuse, ɛ bonyii bo nci le nu tɛn ê wen ɛkuse. Ɛ wen ké egay ê mvu lɛ, ‘Ɛ ɣɛnè,’ é wvú no ɣɛnɛ lo, ké egay ê mvu lɛ, ‘To,’ é wvú no too lo. Ɛ wen ké egay tɛn ê nƙwa wen lɛ, ‘Gee nɛn,’ é wvú no gee lo.”

⁹ Ɛ Jisos yuw ntum wvudvu nonɛn, ɛ diuw yum lo wvú, ɛ wvú banke ye gay ê kebombom ke bonyii

le kè to bii wvú le ε, “Ε me ensee ê ben ε me mbaa n'yen wase wee le kε naa Islael ε wvú ε lese kfuu fin fitele yî yem e nen kε.” ¹⁰ Ε bonyii ba bò cee εkolε ke bonyii bo nci le to tumεε dioo kase tu yew, yen ε nfwá wvudvu ε bonen wase.

Ε Jisos yemmke cuwee yî kpwe le

¹¹ Ejim jodvu, ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le nε no gene ntεw mvu le ε bó teje ε Nayin, ε kebombom ke bonyii le shfumte ê wvú ejim. ¹² No bó to gene, dioo buy diuw ketaan wvú to leyte ntεw wvudvu le, yen ε bó ε tuu gvune di wee le ε no buyte dvú. Wee wvudvu to ka kε wvú can bwee le. Ε bwee to nu kpweε ηkfu. Ε bó to buyte dvú nonen, ε kebombom ke bonyii bo ntεw wvudvu le shfumte bii bwee wan e. ¹³ Ε Tata dioo yen kpwoon wvudvu le, ε shen koo wvú, ε wvú gay ê wvú le, “Fo wo ebvuu bee kε.” ¹⁴ No wvú gay nonen, mum fey gen kum fikεy fi bó to tulεε gvune didvu jó. Ε bonyii bò to tulεε mum leem. Ε wvú gay le, “Cuwee, me njemyi ê wo, nenε we!” ¹⁵ Ε wvú mum nε we shii, kεw no jemyi. Ε Jisos jicε wvú le mum nya ê bwee.

¹⁶ Ε bonyii bocii yen nonen, ε diuw yum bó. Ε bó no tumte monkum mo Nyo' le gayte le, “Wee ntum Nyo' wvu baay nu ε buynen ê beene enteleη. Nyo' nu ε to wase keefi bonyii bew.”

¹⁷ Ε saaka wvun wvu ekumε Jisos saanken gen won wvú Judea le tfuu noo bitum bi mbew jó le.

7:12 1Bfn 17:17 **7:15** 1Bfn 17:22-23 **7:16** 1:68; 19:44; Mat 16:14; 21:11, 46; 26:68; Mak 6:15; 8:28; 14:65; Luk 7:39; 9:8, 19; 22:64; 24:19; Jon 4:19; 6:14; 7:40; 9:17

Ɛ Jon Nleseejoo tum boom bew bo ηgoo le fô Jisos e
(Mat 11:2-19)

¹⁸ Ɛ boom bo ηgoo le bo Jon e yuw ten mwεεm mvun mvunciim, γεν see ê wvú. Ɛ wvú tee bomew bofεε, ¹⁹ tum fô Jisos e Ɛ bó eγεν ebife ê wvú Ɛ laa è nu wvú wvù to nu keeke eto, nuu bó eεεyè wee mvu Ɛ.

²⁰ Ɛ bó γεν γεν Jisos e, gay ê wvú Ɛ, “Jon Nleseejoo nu ε tum bese keebife ê wo Ɛ laa è nu wo wvù to nu keeke eto, nuu bó eεεyè wee mvu Ɛ?”

²¹ Bó to biite nonεn, ε Jisos nu sekedvu fele bincεm bô bontun, bvuu bvuuuse biyoy bì befe yî bonyii le, yen'yi ejisε ε binfefe nteen. ²² Ɛ Jisos tfuse ê bó Ɛ, “Ben ekase eγεν esee ê Jon mwεεm mvù ben γεν noo mvù ben yuw e. Binfefe γενε wase mwεεm e, ε bontεηε Ɛ lene teyey, ε bonyii bò cεmkene bô ntun wvu baay bonene. Bincife yuuke wase mwεεm, ε bonyii bò kpweken kaase tuu dvú, ε bó bvuu fewci ten saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ê bonyii bo kefufe le. ²³ Njon wvu baay nu wvu wee wvù baa maηene me ke.”

²⁴ Ɛ bonyii bò Jon to tumεε ba ke nε, ε Jisos mum kew no jemiyi ê kebombom ke bonyii le εkumε Jon biite Ɛ, “Ben se shee buyte γενε ηkpwaante keeγεν eyen ε è nu la le? Gayi di fwefwe fele shiike? ²⁵ No è baa nu nonεn, tu ben se buyte γενε γενε ε è nu la le? Wee ε wvú ε sufe ye bô ndvú yì bonene? Ben eyekε eyuw, bonyii bò suute ye bô ndvú yì lumte bvuu diee bikuu bibole ké no nu ε è nu ê bontow e. ²⁶ Ben ε se ε no γενε nonεn keeyen ε è nu la le? Wee ntum Nyo' nuu? 'Ɛε, tu ben se nu ε γεν. Ɛ me ensee

ê ben le, wvú fele wee ntum Nyo'. ²⁷ E nu wvú wvù bó saηεε ekumε wvú ε Nyo' gayte le, 'Yeke eyuw, me nu ηke enciinse wee wεm ntum é wvú esa fwe dvu wo, wvù nu egeη eseysel je yo é wo se no too.'

²⁸ E me ensee ê ben le, ente jo bonyii bò nu ε no nu wase yî ekole ke nshε le ε to ε buy keseen e, nu ε ke wee nu dvú wvù kuuke fele Jon ke. Geenen, ε wee wvù nu naa wee wvu caan ente jo bvunfon bvú Nyo' le nu ε wvú kuuke fele wvú."

²⁹ E bonyii bocii naa noo bonyii bò to fii shile yuw no Jisos jemyi le Jon to nu wee ntum Nyo' bense le bvunfon bvú Nyo' le nu bvú teyey, njefo bó ten to nu ε bee ε Jon lese bó ê joo. ³⁰ Geenen, ε Bofalasii noo bonyii bò to looci kee bonci bo Nyo' le tun fibole ntaη wvù Nyo' to too dvú njefo bó to nu ε faη fo Jon lese bó ten ê joo.

³¹ E Jisos ne ghay le, "Fiεε fi è nulo é me nfewsεη εηgokε ke bonyii bo keseen e dvú nu la? Bó nu ke diεwε la? ³² Me nu nsee ê ben fiεε fi bó nu diεwε fí. Bó nu ke diεwε boom bo caan caan bò nu ε shiiyεη mondvuum mo way e, ε bomew teηe bomew biite le, 'Bese toonke ndon se ben bine lo le? Nyaa ηkiee kpwe se ben beηe lo le?' ³³ E nu ke no Jon Nleseεjoo se toε, shee jeη yaa wuu ke ten mbvuum, ben le wvú keηke nceendaa dεwle yí ye le. ³⁴ Wee wvù diee nu Waawee ε dioo to, diekene bvuu wukene, ben le bó etaa eyεη, wvú ghane wuwte mwεεm mvudien wuwte mbvuum, bvuu nu nsaa bonyii bò fii shile noo bonyii bò befe bomew. ³⁵ Geenen,

7:27 Mala 3:1; Ksm 23:20; Mak 1:2; Luk 1:76 **7:29** Mat 21:32

7:29 3:7, 12 **7:33** Mat 9:14; Mak 2:18; Luk 5:33 **7:33** 1:15

7:34 Mat 9:10

bonyii bocii bò bense bvufee bvù è nu bvu Nyo' le dunji le è nu bvu leŋ.”

È Jisos leeshε bibefε bi kpwoon nsake le yew dvu wee Falasii

³⁶ È wee Falasii mvu ke nε tee Jisos le wvú eto ediekεn ê wen yew. È Jisos bee gen ε bó no diekene. ³⁷ È kpwoon nsake mvu to nu ntεw wvudvu le. È wvú yuw le Jisos diekene ê wee Falasii wvudvu yew, mum jo fikaa * fi nfiey mvu wvú shfuunƙene le, gen dvú fó. ³⁸ È wvú gen ley leem mbew Jisos e, nε kεw no beele, ε misεm cemceme yí bikaa bi Jisos e. È wvú mum ηgvuwce, ηgvuse ekole kew no shole bikaa bi Jisos e bô yvuw ekole, ηoci mum yeefe bô nfiey wε. ³⁹ È wee Falasii wε wvù to tenεε Jisos le wvú eto ediekεn yen nonεn, kpawwce fô fitele fiew e le, “È wee wvun fen be nu wee ntum Nyo', tu wvú be ε kiεε fiεε fi è nu kpwoon wvun wvù kumte wvú le, le è nu kpwoon nsake.”

⁴⁰ È Jisos nε gay ê wee Falasii wvudvu le, “Semon, me ηkεŋke fiεε keenjeme ê wo.”

È wvú tfuse le, “Wee n'yεεyi, jeme.”

⁴¹ È Jisos mum kεw le, “Wee mvu to nu ε foose bonyii bofεε bô bigew, foose wee mvu bô bodanali gee tin, foose mvu bodanali mbaanshen. ⁴² È fí ke ghaw bó bocii keekase elaw, ε wvú mum cinε bigew bidvu le ê bó. Keseen, wo yεne le εnte jo bonyii bo bofεε ban, wee wvù nulo ekoonƙe wvú baay nu wvù la?”

7:36 11:37 **7:37** Mat 26:6-7; Mak 14:3 * **7:37** Fikaa fin nu ε bó to kene bô te dimew di bó tenje ê díεw bala le le «alabaster». **7:39** 7:16 **7:42** Mat 18:27

⁴³ Ε Semon tfuse λε, “Ε nulo enu wee wvù bó to cin'yεε fioo ye le ε yí duule.”

Ε Jisos bee λε, “Wo nu ε jeme λεη.” ⁴⁴ No wvù beηe nonεn, banke ye taa kpwoon wε, mum gay ê Semon λε, “Wo nu ε yεn kpwoon wvun e? No me mbe nto ê wo yew, wo be baa cim nya me joo ncukε bikaa κε. Geenεn, kpwoon wvun nu ε cukε wase bikaa biem ε è nu bô misεm, ε sho bô yvuw ye εkolε. ⁴⁵ Wo be baa gay me le ηocε κε. Geenεn, ε κew no me mbe nto fεn, nu κε no kpwoon wvun ηoci bikaa biem. ⁴⁶ Ε wo be baa cim yefe εkolε kem κε naa bô mεεm κε. Geenεn, kpwoon wvun nu ε yefe wase bikaa biem ε è nu bô nfey wvù shfuunηkene. ⁴⁷ Nonεn, é me ensee ê wo λε, kpwoon wvun nu ε dunεε kenηkonεn ke baay njefo bó nu ε λεεshe wase bibefe biew bì duule baay. Geenεn, ε wee wvù bó λεεshi bibefe biew ε bí nu caan dunçi kenηkonεn ke caan.”

⁴⁸ Ε Jisos mum gay ê kpwoon wε λε, “Bó nu ε λεεshe wase bibefe biuw.”

⁴⁹ Ε bonyii bò bô bó to diekene mum κew no diomene gayte λε, “Ε σε nu yεε wvun wvù mum λεεshi lo bibefe bi bonyii le?”

⁵⁰ Ε Jisos mum mεse gay ê kpwoon wvudvu λε, “Ε γenè fiuw ntay, fitele fi wo lese yí yεm e nu ε ge wase wo ε boy.”

8

Bokenε bò to ghane bô bo Jisos fici wvù

¹ Ejim jodvu, ε Jisos nε no ghane ê bilaante bô ê bontεw e fewci saaka wvù jee wvu εκumε bvunfon

7:44 Kenj 18:4; 1Tim 5:10

7:46 Mben 23:5

7:48 5:20; Mat

9:2; Mak 2:5

7:50 Mat 9:22

bvu Nyo' le. Boom bew bo ηḡoo le bo yuufe ncow bofεε to bii wvú le,² noo bokενε bomew bò wvú to fελεε bontun bobole bô bomew bò wvú to bvuseε biyoy bì befe yî bó le. Bokενε ban to nu Maalia wvù bó to teḡe ten ε Magdalen, wvù wvú to bvuseε bonceendaa bo dεwle le yî ye le bosooshwiw. ³ Ε è nu Joana wvù dweese to nu Cusa lemte 'Elod e, noo Susana bô bokενε bomew nteen. Bó to ghane nonεn, bvuuse mwεεm ê bikele bibole, fici Jisos bô boom bew bo ηḡoo le dvú.

*Ngan εkumε wee wvù to tfumyi ηḡow
(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)*

⁴ Ε bonyii ke nε bontεw e bontεw e no too fô Jisos e. Ε kebombom ke bonyii le ke yinḡsen fó, ε wvú ma ηḡan ê bó le,

⁵ “Wee to nu ε laa keεḡen etfume ηḡow. Ε wvú ke dioo etfumyi, ε yimi gbwekεn ê je, ε bonyii leεnce bô bikaa, ε mvunyiim mvù bile we to tacε die. ⁶ Ε yimi gbwe fô bvudvuu bvυ εta le, ke buy mum yowlεn njefo bvudvuu bvudvu to nu bvuyeem. ⁷ Ε yimi ηḡow gbwekεn ê bisafe le, ke buy dioo kuu bô bisafe bidvu, ε bí mum ban ηḡow yidvu fo yí eku. ⁸ Ε yimi gbwekεn ε è nu yî nshε yì jee le, ke buy, ku, ε bó ke gbwele ε yí buy bokaḡ gbwee fey no bó to tfumyεε.” No Jisos ma nεn, mum fun le, “Wee wvù keḡke bitem, ε wvú yuw.”

*Shiee wvù Jisos jemyi ê bonḡan e
(Mat 13:10-17; Mak 4:10-12)*

⁹ Ε boom bew bo ηḡoo le ke nε bife ê wvú le laa ηḡan wvudvu duḡci le la le? ¹⁰ Ε wvú tfuse le, “Ε nu

ben ban bò Nyo' nu ε ge wase le è nulo é ben ekiεε mwεεm mvu bvunfon bwew e mvù nu ê nnyile le. Geenεn, ε bonyii bomew yuuke fibole ke le me maa ε è nu bonḡan, wvu le fí enù no fí to nu wase le, 'Bó nu ke etaale ke lo mwεεm yaa yene ke, ke eyeke ke lo yaa yuuke fiεε ke.'

*Fiεε fi ηḡan ekumε wee wvù to tfumyi ηḡow duḡci
(Mat 13:18-23; Mak 4:13-20)*

¹¹ Ben eyuw le fiεε fi ηḡan wvudvu duḡci. Ngow yidvu nu diεw Nyo'. ¹² Ngow yì gbweε ê je, nu bonyii bò yuuke diεw Nyo' ε dεwle mum to bvuse saaka wvudvu fô mvuntelem mvubole, wvu le fo bó ebee ke eboy. ¹³ Ε ηḡow yì gbweε fô bvudvuu bvu εta le nu bonyii bò yuuke diεw Nyo', mum fiisen bô nḡon, geenεn ε yí baa cime ḡεη fô mvuntelem mvubole ke, ε bó beḡe ke fomvu fomvu. Ε mmom ke dīoo ε to, ε bó mum tfuw bikaa. ¹⁴ Ngow yì gbweε ê bisafe le nu bonyii bò yuuke diεw Nyo', dīoo ḡene, ε ken'yanḡan bô bvukuke noo nḡon mwεεm mvu yí nshε le to yike diεw yidvu ε yí laaye lo saa ku ke. ¹⁵ Ngow yì gbweε yí nshε yì jee le, ε mum ε no nu bonyii bò keḡke mvuntelem mvù jee, bò yuuke diεw Nyo', loocε lese mvuntelem yí dvú le, mum kuu shém, no gee no yí gomte ḡene lo fwe fwe.

*Ken'yeeε kè bó ε kfukε bô ηkaa
(Mak 4:21-25)*

¹⁶ Ke wee ké tfuuke ken'yeeε bvuu jo ηkaa kfukε dvú ke. Ε ke è nulo é wvú elese tεn εḡaaku ke. Wvú ké tfuuke, tome ε è nu yí fiεε fi bó tomyi ken'yeeε yí dvú le, le bonyii dīoo leyte yew eyene n'yuu le.

17 Fiεε ficii fi nu ê nnyile le nu ke eyene, é mwεεm mvu ejim ejim ebuy εmwa.

18 Nonεn, ben dioo yeke diεw Nyo' no yeke ntay, ekeè le wee wvù keηke fiεε nu ε bó nu ke ebise. E wee wvù yaa keηke ke fiεε nu ε naa fi caan fi wvú kpwaake le wen keηke lo nu ε bó nu ke efi lo ê wvú.”

Bonyii bò nu kfuu di Jisos e

(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 No Jisos to yeeyi bonyii nonεn, ε bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e ne to le bó eyen wvú le. E fi ghaw keeley njefo bonyii to duule dvú baay. 20 E wee gay ê wvú le “Bwoo bô boom bo bwoo le leeme ekfun gomte keeyen wo le.”

21 E wvú tfuse fiew le, “Bwεεm bô boom bo bwεεm e nu bonyii bò yuuke diεw Nyo' gee no yí gomte.”

Jisos keηke mvungay ê we jo nffum bô joo

(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 E è ke no nu diuu dimew, ε Jisos gay ê boom bew bo ηgoo le le, “Beene elente mamase egen kewvu keki.” E bó mum ley ê kekon e no leenci.

23 No bó to leenci, ε Jisos ne no leete. E nffum ne seεε, shii no bvuyte joo bô mvungay ε yí leyte ê kekon e gomte keeyinεn, ε bó nu wa lo diuw kpwe le. 24 E bó gen no kamsee Jisos gayte le, “Cee εkolε, Cee εkolε, beene nu ekpweken.” E Jisos kamse wam nffum bô joo yì to bvuyte yidvu. E nffum wvudvu lu, ε joo mum cife nen ndvumm. 25 E wvú bife ê bó le, “Ben se lese fitele ε è nu yí yeε le?” E ye bem bó, ε bó keηke nfan no ghayte le, “Wvun wee

se nu wee wvù nεε wvù wamte naa nffum bô joo ε mvú yuuke wvù le?”

Jisos keηke mvuηgay ê we jo bonceendaa bo dεwle le

(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Ε bó lente mamase yidvu buy wvuke ê keba ke Γελαsen e, ε bó ε cinε wase keba ke won e kè Galilee le. * ²⁷ Ε Jisos dīoo buyte ê kekon e, κε λε wen efεεse εηkpwaante, ε bô wee mvu wvu ê kelaante ke jó le tasen ε bonceendaa bo dεwle le nηηsene bô wvú. Ε bó ε ce wase yî ye le baay ε wvú ghane kenyi kencimte, cee ε ε nu ê ditfum e jò bó to dweyte bonyii. Κε wvú to bvuu cee fô yew e κε. ²⁸ No wvú yenεε Jisos e, mum san εtalε, γεν gbwe ê wvú εjise, wam bô mvuηgay λε, “Jisos, Waa Nyo', Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεεm Mvunciim e, wo fii la ê me? Kee wo fo wo enya ηγεω ê me κε.” ²⁹ Wvú to jemyi nonen njefo Jisos to nu ε wam wase keyoy kè yiile kedvu λε kí ebuy yî wee wvudvu le. Kí to ké no cuute wvú bokaη e bokaη e ε bó koole lo, ké koo kay can noo bīkaa bô ncaw se no cεyte. Ε bó ké ekay nonen, ε wvú sumyε κε lo, ε keyoy kedvu mum cufe wvú ε wvú no lewte gene ηkpwaante.

³⁰ Ε Jisos mum bife ê wee wvudvu λε, “Diee diuw nu yeε?” Ε wvú tfuse λε, “Diee diem nu kebom-bom.” Wvú to tfuse nonen njefo bonceendaa bo dεwle le to nu ε cin lo yî ye le. ³¹ Ε bonceendaa bodvu λεκε Jisos λε fo wvú eciinse bowen ε è nu ê kentuke kè shiile nen ηooηη e κε. ³² Ε to nu ε ηgoo bonkunyam diekene yî mbεke le fó, ε bonceendaa

* **8:26** Bonwa' bo boyvuum bomew teje λε Gadalen, bomew λε Gelgesen. **8:28** Mak 3:11

bo dɛwle le bodvu mum lɛkɛ Jisos lɛ wvú ecinɛ é bowen eɣɛn eley ε è nu yî bonkunyam bodvu le. E wvú bee. ³³ E bó mum buy yî wee wvudvu le, danɣɛn ɣɛn ley yî bonkunyam bodvu le. E bó sɛn, bow ê ηkɔŋ e, shii ê mamase yidvu le, lɛ jó.

³⁴ E bonyii bò to cɛyte bonkunyam bodvu yɛn fiɛɛ fi kooy le, ja fó, fɛɛ lo, ɣɛn see saaka wvudvu ɛlaante bô ê bontɛw bo jó le. ³⁵ E bonyii no yuuke, buci ɣɛne keeyɛn tɛn fiɛɛ fi kooy le. E bó to fô Jisos to nu, yɛn wee wɛ le, ε bonceendaa bo dɛwle le ba ε cinɛ wase wvú le, ε wvú ε shii mbew Jisos e, ε jise ndvú, ε bvufɛɛ bwew ε kase wase ε tu fó. E bó fan baay. ³⁶ E bonyii bò to yɛnɛɛ fiɛɛ fi to kooyɛɛ le no seɲɛ ê bó no fí to ɣhanɛɛ é wee wɛ wvù to kɛŋke bonceendaa bo dɛwle le sɛ bonɛn. ³⁷ E bonyii bocii bo ê biba bì ɢɛlasɛn e kɛŋke nfan, mum lɛkɛ Jisos lɛ wvú enɛ eɣɛne. E Jisos mum nɛ fiew, ley ê kekoŋ e lɛ wen eɣɛne, ³⁸ ε wee wɛ wvù bonceendaa bo dɛwle le to buyɛɛ yî ye le mum no lɛkɛ Jisos lɛ bô wvú eɣɛne. E Jisos tun, tfuse wvú jim gay lɛ, ³⁹ “E ɣɛnè ε è nu fô yew e, eɣɛn esee kɛŋhaw ke fiɛɛ le kè Nyo' nu ε ɣe fô wo le.” Nonɛn, ε wee wvudvu mum tu jim ɣɛn no ɣhane ê kelaante kedvu le kecii, seɲɛ kɛŋhaw ke fiɛɛ le kè Jisos ɣe fô wvú le.

*Jisos kɛŋke mvungay εwe jo bincɛm bô kpwe
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)*

⁴⁰ E Jisos lente mamase kase tu jim keba keki. E kebombom ke bonyii le kè be she cɛyte wase wvú fó fiisɛn wvú. ⁴¹ E cee la mvu to fó ε bó teɲɛ lɛ Jaylus, ε è nu cee ɛkolɛ yew bunle yi jó. No wvú to, fey ɣɛn tum envuw ê Jisos ɛjise, kuu can lɛ wvú eto kɛ lɛ ê wen yew, ⁴² lɛ waa wen kpwee lo. Wvú to

keŋke wan ε è ka ke wvú, ε è nu wan kpwoon ε wvú nu bilum yuufe ncow bifεε.

Ε bô Jisos nε no gene ε kebombom ke bonyii le faci Jisos. ⁴³ Ε kpwoon mvu nu ente jodvu ε wvú ε cem wase bô kencem ke bokεε le bilum yuufe ncow bifεε. Ε wvú ε jewse wase fiεε ficii fi wvú to keŋke can bonyii bo bifuu le, kí ε ghaw bó keefε. † ⁴⁴ Ε wvú bence to ejim jo Jisos, kum ηgem ndvu Jisos e. Kaŋ mwaan ε kencem kew mum seme. ⁴⁵ Ε Jisos bife le, “Ε kum yeε me le?” Ε bonyii bocii maŋen lo. Ε Bita nε bife le, “Cee ekole, ke wo yene le kebombom ke bonyii le faci wo le?” ⁴⁶ Ε Jisos no duu ke le, “Wee nu ε kum me le. Me nu ε n'yuw no mvuŋgay nu ε buy yî yeμ e.” ⁴⁷ Ε kpwoon we yen le ke je nu dvú yî è nulo é wen enyiim ke, mum ciŋciŋ gen gbwe ê Jisos ejise mum see ê bonyii bocii yuw fiεε fi be ge wvú ε se kum Jisos e, bvuu see no wvú be kum nonen kencem kew ε seme lo kaŋ mwaan. ⁴⁸ Ε Jisos gay ê wvú le, “Waa wεm, fitele fiuw fi wo lese yî yeμ e nu ε ge wase wo ε bonen. Ε γενè ntay.” ⁴⁹ Ke no Jisos to beε jemyi ê kpwoon wvudvu nonen, ε wee mvu fεse fó nen'yi fô yew e fo Jaylus wvú cee ekole yew bunle wε, gay ê wvú le, “Waa wo nu ε mεse wase. Fo wo ebvuu eshe enyaa ηgew ê wee n'yeεyi ke.” ⁵⁰ Ε wvú dīoo jeme nonen, ε Jisos yuw, gay ê Jaylus le, “Fo wo efanè ke, lese ke ε è nu fitele yî yeμ e maŋ, é waa wo eluŋ.” ⁵¹ Ε bó mum nε no gene fô yew e fo Jaylus, ke gen fεse fó, ε Jisos tun fo wee eley yew. Ε wvú jo ke ε è nu Bita bô Jεm

8:43 Lew 15:25-27 † **8:43** Ke boŋwa' bo boyvuum bomew keŋke njeme wvú le, “Ε wvú ε jewse wase fiεε ficii fi wvú to keŋke can bonyii bo bifuu le” ke. **8:44** Mat 9:20 **8:48** Mat 9:22

noo Jon noo cee wan bô bwee wan ε bô bó ley. ⁵² Ε to nu ε bonyii tonjene, ε kpwe ghamte lo fó. Ε Jisos gay ε, “Ben elu bô kpwe, wan baa kpwe κε, wvú leete lo.” ⁵³ Ε bonyii nε no kiele lo wvú fó, njefo bó to kee ntay ε wan wvudvu nu ε kpwe wase. ⁵⁴ Ε wvú γεν fô wan wvudvu to jiime, jicε yî kebo le tee ε, “Wan kpwoon, ja we!” ⁵⁵ Ε wvú mum kase tu dvú, ja we kan mwaan. Ε Jisos gay ε bó etaa fiεε é wvú edie. ⁵⁶ Ε bwee bô ice γεν fiεε fi kooy le, ε dew yum bó. Ε Jisos lew lo ε fo bó esee ê wee fiεε fi kooy κε.

9

Ε Jisos tum boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε

(Mat 10:1-15; Mak 6:7-13)

¹ Ε Jisos ke nε tee boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε, ε bó baance to. Ε wvú nya mvunḡay ê bó mvù bó ebvuuse bonceendaa bo dewle le yî bonyii le bvuu fele bincem dvú, ² mum tum bó ε bó egen efewcì ê bonyii ekume bvunfon bvuu Nyo' le bvuu fele bonyii bo bincem e. ³ Ε wvú bvuu gay ê bó ε, “Ben dioo gene, fo wee ejo fiεε κε. Fo wee ejo kembangan, kenεε ekεε, kenεε fiεε fidien, kenεε bigew κε. Fo wee ejo bikum bifεε κε. ⁴ Ben dioo γεν ε ley ntεw e, yew yì bó ε gεε ben dvú, ε ben no ceè κε ε è nu dvú γεν buy seke ben ke nenε ntεw wvudvu le. ⁵ Ε ntεw mvu tun keefiisen ben, é ben nenε jó, dioo nen'yi kuce kebvú ke yî bikaa binen e, é ke enu nciise fiεε fi bó mom e.”

8:52 Jon 11:11-13 **8:54** Mak 5:41 **8:56** Mak 7:36 **9:1**
10:1-12 **9:2** 11:2 **9:3** 22:35 **9:5** Lem 13:51

⁶ Ε bó mum nε no γενε, γεν no ghane bontεw e bontεw e, fewci saaka wvù jee wvu εκυμε bvunfon bvυ Nyo' le, bvuu fεle bonyii bo bincεm e bocii.

*Ε saaka wvu εκυμε Jisos ffumse 'Elod
(Mat 14:1-12; Mak 6:14-29)*

⁷ Ε 'Elod wvù to saake keba ke wonj e kè Galilee yuw mwεεm mvunciim mvù to kooyi, ε mvù ffumse wvù njefo bonyii bomew to nen'yi duu ε Jisos wvun nu Jon Nleseεjoo ε wvù ε kase ε buy. ⁸ Ε bomew duu ε è nu Elayja ε wvù kase ε to. Ε bomew duu fibole ε è nu wee ntum Nyo' wvu fwele mvu ε wvù ε kase ε buy yí kpwe le. ⁹ Ε 'Elod mum ghay ε, “Jon nu ε me se nu ε mbvuse wase εκολε kew. Wvun wee ε bvuu ε no nu γεε keseen wvù me n'yuuke kfuu mvun mwεεm εκυμε wvù?” Ε wvù mum no gomte ε wen bee keeyεn Jisos wvudvu le.

*Ε Jisos nyaje bonyii bontfuke botin
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-14)*

¹⁰ Ε boom bo ntum e bo Jisos e ke ghan kase tu jim, see mwεεm mvunciim mvù bó γεε ê wvù. Ε wvù mum nε jo bó ε bô bó λεwse ye, buy γεν je ê kelaante kè Besayda le. ¹¹ Geenε, ε bonyii κιεε κε lo kuηεn bi wvù le, ε wvù fiisεn bó mum kew no fewci εκυμε bvunfon bvυ Nyo' le bvuu fεle bonyii bo bincεm e.

¹² Ε diuu ke dīoo γεν ε dí eseeyi, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε bence to gay ê wvù ε, “Gayε ê bonyii ban ε bó eγεν bontεw bô εla yo nceencee le, egom mwεεm mvubole mvudien bô fò bó nu ece, njefo fεn nu ηkpwaante.”

13 Ε Jisos tfuse fiew λε, “Ε nu enya ben fiεε ε bó edie.” Ε bó gay λε, “Fiεε fi bese κηκε μεγ κε bontuw bo blεed e botin bô byé yifiεε. Wo gomte λε bese egεn eguy mwεεm mvudien to enya ε bonyii ban bocii le?” 14 Βó to gayte nonεn njefo bonyii to nu fó nteen, ε bolemσε maan nu bontfuke botin. Ε Jisos mum gay ε boom bew bo ηgoo le λε, “Ben egay ε bonyii eshiiyεn fokuse mondvuum e mondvuum e, mbaanshen mbaanshen.” 15 Ε bó gay, ε bó shiiyεn. 16 Ε Jisos jo bontuw bo blεed e bo botin ba bô byé yi yifiεε γε, taa we, nya keyoone ε Nyo', mum guushε nya ε boom bew bo ηgoo le λε bó egawce ε bonyii bodvu. 17 Ε bó gawce, ε bonyii bocii die ffuu, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le baance bimbeke bi shεετεε, ε bí yinσen ηkáa yuufe ncow fiεε.

*Ε Bita ceε λε Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε
(Mat 16:13-20; Mak 8:27-30)*

18 Ε ε ke no nu diuu dimew, ε Jisos no bunlee wvú εmbeη, ε boom bew bo ηgoo le nu mbew ye le. Ε wvú nε bife ε bó λε, “Bonyii duu λε me nu γεε?” 19 Ε bó tfuse λε, “Bonyii bomew duu λε wo nu Jon Nleseεjoo, bomew λε Εlayja, ε bomew duu λε wo nu wee ntum Nyo' wvu fwele mvu ε wvú ε kase ε buy yî kpwe le.” 20 Ε wvú mum bife ε bó λε, “Ben duu finεn λε me nu γεε?” Ε Bita tfuse λε, “Wo nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε.” 21 Ε Jisos mum looce ciise lo ε bó λε fo bó ke emom lo esee fifin ε wee κε.

*Ε Jisos jeme εκumε bonγεw bew noo kpwe ye
(Mat 16:21-23; Mak 8:31-33)*

9:17 2Bfn 4:43-44 **9:18** 5:16 **9:19** 9:7-8; Luk 1:17; 7:16

9:20 Mat 16:16; Luk 22:67 **9:21** 9:36

²² Ε wvú mum no jemyi ê bó λε, “Wee wvù diee nu Waawee κηηκε keeke eyen bonjεw nteen, é bonyii bò saake wonj bô bocee ncese bo baay baay noo bonyii bò ðunçi bonci bo Nyo' le ema lo wvú. Bó nu ke emum eyu wvú, é εdiuw ke ebuy ετα, é Nyo' ekase ebvuse wvú yî kpwe le.”

*Kentam ke wee wvù bii Jisos e
(Mat 16:24-28; Mak 8:34-38)*

²³ Ε Jisos mum no jemyi wase ε è nu ê bonyii bocii λε, “Ε wee gomte keenu wee wεm, tu wvú κηηκε keetun εkolε kew, etuulè kentam kew εdiuw εcii bii me le. ²⁴ Ben ekeè λε wee wvù bawci nshii we fo wvú elase, nu ke elase κε lo. Geenεn, wee wvù lase nshii we nje me, nu ε wvú ε bawce lo nshii wvudvu. ²⁵ Ε bó baanci naa wonj wvun tfuu ε nya ê wee, wvú ε die, ε ke ε lase κενεε ε jim nshii we, é σεw wvudvu enu la? ²⁶ Ben ekeè λε é wee wuumeene keebii me le noo ðiεw γεm e, é wvú no kee λε wee wvù diee nu Waawee nu ke ewuumeν ten mwεten seke wvú ε kase ε to εnte jo bvukuke bwew bvuu nu ten bvu Nyo' Ice bô bonceendaa bew bò yuule le. ²⁷ Ε me ensee ê ben keceεy λε, bonyii bomew leeme fεn ε bó yaa nu ke eyuw wvunη kpwe σε bó ε γεn no Nyo' saake bvunfon bwew κε.”

*Ε nfiεεεn Jisos kumεn
(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)*

²⁸ Ε è ke no nu κε ðiεwε εdiuw nyanη e, no Jisos jemyεε mwεεm mvun, ε wvú jo Bitá bô Jon noo Jεm ε bô bó ben yî kum wvumew e λε wen eγεn

9:22 9:43-45; 17:25; 18:31-34; 24:6-7 **9:23** 14:27; 17:33; Mat 10:38-39; Jon 12:25-26; 1Bi 2:21 **9:26** 12:9; Mat 10:33; 2Tim 1:8; 2:12 **9:27** Mat 16:28 **9:28** 5:16

ebunle. ²⁹ Ε wvú γεν dioo bunlee, ε nfiեսen ye ne kumen, ε ndvú ye ten kumen no baa lawkene nen mwawmwawmwaw. ³⁰ Ε fí kooy le bonyii bofεε, ε è nu Muses bô Elayja to nu ε ne buynen fó no jemyi bô bo Jisos. ³¹ Ε n'yu Nyo' baa yî bó le. Ε bô bó jemyi ekumε kpwe yì Jisos to keηke keegen ekpwe Jelusalem keege é fí eto ekocen no Nyo' gekεε. ³² Bó to jemyi nonen, ε Bita bô Jon noo Jem nu ε nyii gooke lo bó. Ε bó dioo kamse, yen no n'yu Nyo' baa yî Jisos e, bvuu yen bonyii bo bofεε ba le ε bó leeme bô wvú. ³³ Ε bonyii bo bofεε bodvu dioo baase ekale, ε Bita ne bvumten gay ê Jisos le, “Cee Ekole, fí jee no beene nu fen. Cine é bese eyoo cún she, é yimi enu yo, yimi yi Muses, ε yimi nu yi Elayja.” Wvú to jemyi nonen, yaa cim kee fiεε fí wvú jemyi ke.

³⁴ Ke no wvú to bεε jemyi nonen, ε kembew ne to ê bó we banje bó. Ε bó no keηke nfan no bó nu ê kembew e. ³⁵ Ε diεw jeme ê kembew kedvu le le, “Wvun nu Waa wem wvù me nu ε ncaw. Ben eyuukε ε è nu wvú le.” ³⁶ No diεw yidvu jeme nonen ε mese, ε bó ne yen ε Jisos leeme fó wvú emben. Ε bó ke fanje yaa see lo ê wee kefew kedvu le fiεε fí bó yeneε yî kum wvudvu le ke.

*Ε Jisos bvuse nceendaa dεwle yî wan diemsen e
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)*

³⁷ Ε ekfuη ke buy yuu, ε bô bo Jisos ne yî kum e no booke. Ε bó dioo bow, tasen bô kebombom ke bonyii le ke baay. ³⁸ Ε wee mvu mum ne no wante ê kebombom ente le, “Wee n'yεεyi, kee wo

taa ke fô waa wem e. E ka ke waa wem nonen.
³⁹ Keyoy kemew jaa cufe wvú tufe, e wvú nu taake, dvûmte, e diffuw buyte emvu. Kí gene lo bô wvú, yaa bene lo e wvú eyoy ke. ⁴⁰ Me mbe e nekε wase e boom buw bo ηgoo le ebvuse keyoy kedvu bó e mom ηkuuη.”

⁴¹ E Jisos yuw nonen, gay e, “O oo! Eηgokε ke εcici kè baa lese fitele yî Nyo' le kin. Me nu ηke enu beene engen embuy nεε, enkuu shém bô ben engen embuy nεε?” E wvú mum gay ê cee wan wvudvu le, “To bô waa wo fen.” ⁴² E wvú jo dioo too dvú, e nceendaa dεwle wvudvu bvuu cufe wan wvudvu tufe fokuse, e wvú no taake. E Jisos kan keyoy kè yiile kedvu e kí buy yî wan wvudvu le, e wvú mum bonen. E Jisos mum nya wvú ê ice. ⁴³ E bonyii bocii yen mvunηay mvu è nu mvu Nyo' le, e diuw yum bó.

*E Jisos bvuu jeme ekumε bonηew bew bô kpwe ye
 (Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)*

No bó to bee kenke nghaw yî mwεem mvunciim mvù Jisos to gee le, e wvú ne gay ê boom bew bo ηgoo le e, ⁴⁴ “Ben eloocε enya bitem binen yî fiεε fi me nu enjeme ê ben e. Wee wvù diee nu Waawee nu e bó nu ke elese wvú can bonyii le.” ⁴⁵ E wvú jeme nonen, e bó fanηe yaa kiεε fiεε fi wvú jeme ke, ηjefo fiεε fimew to nu e banηe fo bó ekiεε, geenen e bó no fane keebife ê wvú ekumε njeme wvudvu.

E nu yeε wee wvu baay?

(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ E bó ke ne kew mbew εbonebon le laa bó se nu nen e wee wvu baay ê bó entelenη nu yeε le. ⁴⁷ E Jisos

kiεε fiεε fi bó kpawwci fô mvuntelem mvubole, mum jo wan wvu caan leke mbew ye le, ⁴⁸ gay ê bó le, “E wee fiisene wan diεwε wvun e ê diee diem e, tu wvú fiisene ε è nu me. Wee é fiisεn me, tu wvú fiisene ε è nu wee wvú tum me. Fí ε mum ε no nu le, wee wvú joo εkolε kew caan ê ben εnteleη nu wvú wvú nu wee wvu baay.”

*E wee baa kicine wo, tu wvú tomte wo
(Mak 9:38-40)*

⁴⁹ E Jon mum nε tee Jisos, be wvú le, “Cee εkolε, bese be ε yen wee mvu le ε wvú teηe diee diuw se bvuuse bonceendaa bo dεwle le yî bonyii le, bese ε kan, njefo kε wvú yaa nu mvu ηgoo yesebeene le kε.” ⁵⁰ E Jisos tfuse le, “Fo ben ecilè kfuu wvuwee wee kε, njefo é wee baa ekicine ben, tu wvú tomte ben.”

E Jisos lese lo keegen Jelusalεm, ε bonyii bo Samalia tun keefiisεn wvú

⁵¹ E kefew kè Nyo' to nu ke ejo Jisos é wvú eben we ke no too wase keekocεn, ε Jisos lese lo keegen Jelusalεm, mum nε no gεne. ⁵² E wvú dioo nε, tum bonyii bomew fwe. E bó gεn ley ntew mvu wvu Samalia le le bó eseyse bvudvuu jó ê wvú. ⁵³ E bonyii bo jó ku wvú bô bvudvuu fanε yaa fiisεn wvú kε, njefo bó to kee lo le wvú fele gεne ε è nu Jelusalεm. ⁵⁴ E Jεm bô Jon bò nu boom bo Jisos e bo ηgoo le ke yuw fiεε fidvu, bife ê Jisos le, “Bese etee ηguy we é wvú eshii elεse bonyii bodvu?”* ⁵⁵ E

9:48 10:16; 22:26; Mat 10:40; 20:26-27; Mak 10:43-44; Jon 13:20

9:50 11:23; Mat 12:30 **9:51** 24:50-51; Mat 19:1; Mak 10:1; Lem

1:9 **9:52** 10:33 **9:54** 2Bfn 1:10, 12 * **9:54** Boηwa' bo boyvuum bomew nu ε bise fεn le, “... kε no εlayja to teηεε le?”

Jisos kaa banke ye wam lo bó, † ⁵⁶ mum ne ε bô boom bew bo ηgoo le mum no gene wase je ntew mvu le jεεy.

*Fo wee ηgoo Jisos etaalè ejim ke
(Mat 8:19-22)*

⁵⁷ Ε bô bó dioo gene, ε wee mvu to gay ê Jisos le, “Me nu embii wo le naa fεε fô wo gene.” ⁵⁸ Ε Jisos tfuse ê wvú le, “Nyám yi ηkpwaante keηke bibuw bibole, ε mvunyiim mvù bile we keηke yéw yibo, geenεn ke wee wvù diee nu Waawee keηke naa lo fô wvú ejike ekole kew ke.”

⁵⁹ Ε Jisos ne gay ê wee mvu le, “Ε bii me le.” Ε wee wvudvu tfuse le, “Tata, yawε ecine é me engeen endwey icem nse no mbii.” ⁶⁰ Geenεn ε Jisos tfuse ê wvú le, “Cine é bonyii bò nu le bó nu ε kpweken wase edweyte bonyii bò kpwekene, é wo egen fiuw efewci ekume bvunfon bvú Nyo' le.”

⁶¹ Ε wee mvu bvuu gay le, “Tata, me nu mbii wo le, geenεn yawε ecine é me engeen engay kfuu diem e nse no mbii.” ⁶² Ε Jisos tfuse ê wvuweε wee le, “Ε wee ηgvuume bô jiw keelem lemme, ε bvuu ε no lemte taale ejim, tu mwεten baa kpwenten keenu ente jo bvunfon bvú Nyo' le ke.”

10

Ε Jisos tum bonyii mbansooshwiw ncow bofεε

† **9:55** Bonwa' bo boyvuum homew nu ε bise fen le, “Κε ben kee kfuu mvuntelem mvù è keηke ben ke. Ben ekeè le keε wee wvù diee nu Waawee to keeyuwye lo bonyii ke. Wvú to keeboyse lo bó.

9:61 1Bfn 19:20 **9:62** 11:2; Fili 3:13

1 Ejim jodvu, ε Tata baayε bonyii bomew mbaŋsooswiy ncow bofεε * tum fwe, bofεε bofεε le bó egeŋ bontεw e, egeŋ eghan mondvuum mò wen nu ke efey mó le monciim. 2 Ε wvú dioo tumte bó gay le, “Ngbwele duule baay, ε bonyii bo ngbwele le nu caan. Nonεn, ben ebunleè le Tata wvú Cee wεε eciinse bonyii bo ngbwele le wεne dvu wvú. 3 Ben egeŋè le. Ben dioo geŋe no kee le me ntumte ben ε ben nu egeŋ enu diεwε boom bo njée le εnte jo bokuula. 4 Ben dioo geŋe, fo wee ejo bigew, keŋεε ekεle, keŋεε bolaba bomew ke. Ben dioo ε buy ê je, fo ben elemeŋè gayte bonyii le ke. 5 Ben dioo ε geŋ ε ley yew yì ben ley dvú le, yaw gay yew e le, ‘Kembonεn enù yew feŋ.’ 6 Ε wee wvú koonke kembonεn nu dvú, é kembonεn emεy yì ye le. Ε wvú feŋ baa nu, é kembonεn kedvu ekase etu jim ê ben. 7 Seke ben ε ley yew, mum no ceè ke ε è nu dvú. Fo ben ekumenè yéw ke. Fiεε fidien ficii fi bó nya ê ben, ε ben die, keŋεε è nu fiwuun, ε ben wu, njefo é wee lemte lemme, tu wvú keŋke keekeŋke nlawma we. 8 Ε ben ley ntεw e, bó ε fiisεn ben, ε nya naa la le ben edie, é ben no diee lo. 9 Ben dioo nu jó, no felè bonyii bo bincεm e, ebvuu efewci ê bonyii bocii le bvunfon bvú Nyo' le nu wase nceencee fô bó le. 10 Geenεn, ben é ley ntεw e, bó é faŋ keefiisεn ben, é ben buy geŋ bifiaŋ bi jé le jaŋ le, 11 ‘Kebvu ke ntεw wene le kè bese jo yì bikaa bisεse le kin feŋ no bese kuci, ε fiεε ficii kaase tuu yì bikuu binεn e. Geenεn, ben ekeè le bvunfon bvú

10:1 9:1-6 * **10:1** Boŋwa' bo boyvuum bomew teŋe le mbaŋsooswiy (70). **10:4** 22:35; 2Bfn 4:29 **10:5** 2:14 **10:7** 1Tim 5:18; 1Kol 9:6-14 **10:9** 11:2 **10:11** Lem 13:51; 18:6

Nyo' le nu wase nceencee.' 12 E me ensee ê ben le, è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô kelaante kè Sodom efele kelaante kekie.”

Ngew bontew bò tunε keekumεn mvuntelem mvubole
(Mat 11:20-24)

13 E Jisos ne gay le, “Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bo Kolasen, ε ngew wvu baay nu ten wene ben bonyii bo Besayda. Ben ekeè le, é me nto ndioo nge binghaw bi mwεem e bì me nto ngeε jo ben ε è nu Taya bô Sidon, tu bó to nu ε jise wase bim-bamkpwe, kfum taan ye le ncekε keedunεε le bó nu ε kumεn wase mvuntelem mvubole. 14 Ben ekeè le è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô bonyii bo Taya noo bo Sidon e fele ben. 15 Noo ben bonyii bo Kafana'um, ben kpwaake le bó nu ke ebense ben é ben eben we? 'Aay. Bó nu ke eshike lo ben é ben eshii egen won bonkfu le.” 16 E Jisos mum gay ê bonyii bò wvú to tumεε ba le, “E wee yuw ben e, tu mwεten yuw ε è nu me le. Wee é ma ben, tu wvú ma ε è nu me. Wee é ma me, tu mwεten ma ε è nu wee wvú tum me.”

Fiε fi wee ngoo Jisos eyuukè njon yi dvú le

17 E bonyii bo mbansooshwi y ncow bofεε ba ke ghan tu jim yuuke njon, mum gay ê Jisos le, “Tata, bese se teje diee diuw, ε è cim nu naa bonceendaa bo dεwle le, ε bó yuw ke bese le.”

10:12 Mat 10:15 **10:13** Yεsa 23:1-16 **10:15** Yεsa 14:13, 15

10:16 9:48; Mat 18:5; Mak 9:37; Jon 13:20 **10:17** 9:10; Mak 6:30

18 E Jisos tfuse ê bó le, “Me nse nu e nyen e Satan e gbwe ke diewe jan fò yí e law we e ley fokuse. 19 Me nu e nya wase mvungay ê ben mvù è nulo é ben elenci yó bô bongam dvú. E mbvuu e nya mvungay mvù ben eso mvungay mvu Satan wvù wee bvuban e dvú mvunciim. Ke è nulo é fié eshiw ben ke. 20 Geen, fo ben eyuukè njon le bonceendaa bo dεwle le yuuke ben e ke. Ben eyuukè njon e è nu le ediee eyene nu e Nyo' e san wase ê ηwa' we le fowe.”

E Jisos yuw njon

(Mat 11:25-27; 13:16-17)

21 Ke sekedvu, e Keyoy ke Yuule ge e njon no yuu lo Jisos. E wvù mum gay le, “Me nyaa keyoone ê wo Icem Nfon εbulε bô nshε le wo nu e nyile mwεem mvun ê bogoyfee noo bonkiefiεε, e duηce e è nu ê mvunley mvu boom e. E nu no fí nu Icem, njefo è nu no wo to shieele le fí enù.”

22 E Jisos bvuu jeme le, “Icem nu e nya wase mwεem mvunciim ê me. Ke wee nu dvù wvù kee Wan wvù me ke, è mey ke Icem wvù kee. E wee yaa nu dvù wvù kee Icem ke, è mey ke me wvù Wan noo bonyii bô Wan nu e caw keeduηce Ice ê bó.”

23 E wvù ne banke ye jeme wase e è nu ê boom bew bo ηgoo le εbonεbon le, “Njon wvu baay nu wene le εjise eyene yene mwεem mvun e. 24 Ben ekeè le bonyii bo ntum Nyo' le nteen bô bonfon to shee beele keeyen mwεem mvù ben yene le, ke fanε yaa eyen ke. No beele ten keeyuw mwεem mvù ben yuuke, ke fanε yaa eyuw ke.”

10:18 Jon 12:31; Mwm 12:9

10:19 Mben 91:13

10:20 Ksm

32:32; Fili 4:3; Mwm 3:5

10:21 4:18; Mat 11:25

10:22 Mat

11:27

10:24 1Bi 1:10-12

Ngan ekumε wee wvù jee wvu Samalia

25 Ε wee mvu wvù to looci kee bonci bo Nyo' le, ke nε to keemom Jisos, mum bife ê wvù ε, “Wee n'yεεyi, fiεε fi me ηκεηκε keenje nσε ηκεηκε nshii wvù mεy lo nu la?”

26 Ε Jisos bife ê wvù ε, “Bó sanj ê Nwa' Nyo' le ε wee egeè nεε? Wo taanke yuuke ε la?”

27 Ε wvù tfuse ε, “Bó sanj ε, ‘Ε koonkè Tata wvù Nyo' wo bô fitele fiuw ficii, enya εkolε kuw ê wvù kecii, elemtè fô wvù le bô mvungay mwuw mvunciim, egεε bvufee bwuw bvucii yî ye le, ebvuu ekoonkè waa bwoo no wo koonke εkolε kuw.’”

28 Ε Jisos gay ε, “Wo nu ε tfuse λη. Ε geè nonεn ke emum eκεηκε nshii wvù mεy lo.”

29 Ε wee wvudvu mum nε wowlεn bife ê Jisos ε, “Waa bwεεm nu yεε?” 30 Ε Jisos tfuse ε è nu ê ηgan e ε, “Wee mvu to nu ε nε Jelusalem no booke Jeliku, dīoo gene ley can bocoon e. Ε bó sanj wvù, ε wvù citen, ε bó baayε ndvú ye jo bô mwεεm mwew mvunciim, mum lanj wvù fó lewtε. 31 Ε fí ke nε kooy ε wee mvu to booke ê je yidvu le ε è nu cee ncese, yen wee wvudvu le, wεm lo fey. 32 Ε wee mvu tεn ke nε no too, ε è nu wee wvu ê kfuu di Λewe le, ke to buy fó, yen wvù le, wεm lo tεn fey. 33 Geenεn, ε wvumvu wee ke no λene tεn too, ε è nu wee wvu Samalia. Ε wvù ke to buy fó, yen wvù le ε shen koo wvù. 34 Ε wvù gen mbew ye le, gεε mbvuum

10:25 18:18; Mat 19:16; Mak 10:17 **10:27** Mat 22:37, 39 **10:28** Lew 18:5; Lum 10:5; Gal 3:12; Jon 13:17 **10:33** Mat 10:5; Luk 9:52; 17:11, 16; Jon 4:9, 39-40; Lem 1:8; 8:1, 5, 14-17, 25; 9:31

bô mεem yî bilεmte biew e, kuu bilεmte bidvu bô ndvu, mum tuu wvú yî nyam yì wvú to lεne yî dvú le, γεν dvú yew bonyii bo ghane le no taale fô wvú le. ³⁵ Ε bô wvú ce, ε bvú buy yuu, ε wvú bvuse bodanali bofεε nya ê wee yew yidvu gay ê wvú le, ‘Shεε etaalè fô wee wvun e. Ε wo shεke lo ε jewse bigew bí ε fesεn, é me ηke endioo ε ηkase entfuse.’ ”

³⁶ No Jisos ma nonεn, mum bife ê wee wε wvù to looci kee nci le, “Εnte jo bonyii bo botεte ban, wo yen fiuw le wee wvù to dunεεε le wen nu waa bwee wee wvù bocoon to sunεε nu wvù la?”

³⁷ Ε wvú tfuse le, “Ε nu wee wvù to koolεε shen fô wee wvudvu le.” Ε Jisos mum gay ê wvú le, “Ε γενè, egεn egeè ten nonεn.”

Ε Jisos bεε fô yew e fo Maata bô Maalia

³⁸ Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke nε no γενε, γεν ley ntεw mvu le ε kpwoon mvu nu jó ε bó teje le Maata. Ε wvú fiisεn Jisos ê wvú yew. ³⁹ Wvú to κεηke waa bwee mvu ε bó teje le Maalia. No Jisos to γενεε ley dvú, ε Maalia mum γεν shii mbew ye le no yeke fiεε fi wvú γεεyi. ⁴⁰ Ε Maata nu fiew buuke ε è nu bô ntêw. Ε wvú ke nε to bife ê Jisos le, “Tata, wo yεne le waa bwεem nu ε cinε me le me ε no ntawtene me εmbeη se wo ghayte lo le? Gayε ke é wvú eto efice me.”

⁴¹ Ε Tata tfuse le, “Maata, Maata, wo buuke, baysee εkolε kuw yî mwεem e nteen, ⁴² ε fiεε fi nu shiee le baay nu κε fimwaan. Maalia nu ε caw wase fifiε, ε κε wee yaa nu ke efi ê wvú κε.”

11

Ɛ Jisos yɛɛyi no ɛ nulo ɛ bó ebunlee
(*Mat 6:5-15*)

¹ Ɛ to nu diuu dimew, ɛ Jisos no bunlee bvudvuu bvumew e, ke bunle mɛse, ɛ wee we ηgoo mvu to gay ɛ wvú ɛ, “Tata, yɛɛyi bese no ɛ nulo ɛ bese ebunlee, ɛηηη no Jon to yɛɛyɛɛ bonyii bew bo ηgoo le no bó ebunlee.”

² Ɛ Jisos mum gay ɛ bó ɛ, “Ben dioo bunlee no gaytè ɛ,
‘Icee wese,
gee ɛ bonyii ewvumtè diee diuw,
ege ɛ bvunfon bwuw eto.

³ Ɛ nyaà bese mweem mvudien ɛdiuw ɛcii,

⁴ Lɛɛshɛ bibefɛ bisese,
no bese ɛɛshi bibefɛ bi bonyii bomew gee fô bese
le.
Fo wo ɛcine ɛ bese eley mmom yi eghaw bese le
kɛ.’ ”

⁵ No wvú gay nonɛn mum fewsɛn ɛ bó ɛ, “Ben ejo ɛ wee mvu ben e be nɛ ɛ gɛn ɛ kumcɛ yew nsaa ye entaη entelɛη ɛ gay ɛ, ‘Nsaa yɛm, nɛnɛ kɛ we efoose me bô bontuw bo bvulɛm e botɛtɛ. ⁶ Nsaa yɛm yimi nu ɛ nɛ ɛ buynɛn gbwen ghane le, ɛ me n’yaa ηkɛηkɛ fiɛɛ fi me nu entɛw wvú dvú kɛ.’ ⁷ Bó ejo ɛ nsaa yo yi wo be kumci yɛ ɛ kaa ɛ tfuse fiew yew ɛ, ‘Fo wo ejewseè me kɛ. Bee boom bem nu ɛ bó ɛ jiim wase ɛ fen kembuη. Kɛ ɛ nulo ɛ me embvuu enɛ we ɛ me enjom fiɛɛ enya ɛ wo kɛ.’ ” ⁸ No Jisos fewsene nonɛn, bvuu gay ɛ, “Ɛ me ensee ɛ ben ɛ wvú fɛn baa enɛ we enya bvulɛm bvù wo biite njefo wvú

nu nsaa yo, tu wvú nu ke eghan ke enε we enya fiεε ficii fí wo shieele seke wo ε meγ ke fó ε no kumci. ⁹ Me ε no ηgayte ê ben le, ben ebiitè, é Nyo' ke enya ê ben. Ben egomtè, é Nyo' ke ege é ben eyen. Ben ekumci kembuη, é Nyo' ke eyene ê ben. ¹⁰ Ben ekeè le wee tfuu wvù biite, nu ke ekeηke, ε wee tfuu wvù gomte, nu ke eyen, ε wvù kumci kembuη nu ε bó nu ke eyene ê wvú.

¹¹ Ε nu cee wan wvù la ê ben enteleη wvù waa we bife bye, é wvú enya ε è nu yo ê wvú? ¹² Nu le é wan be bife gee, é wo enya ε è nu ηgam ê wvú le? ¹³ Ε ben fεn bò è nu bonyii bò befe kee keenya mwεεm mvù jee ê boom bonεn, tu ke è nulo é Icee wene wvù nu fowe enya tεn Keyoy ke Yuule ê bonyii bò biite ê wvú efey naa lo nonεn e?"

Jisos bô Belsebu

(Mat 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)

¹⁴ Ε Jisos ke no bvuuuse nceendaa dεwle yí wee mvu le ε è nu kencife. No nceendaa dεwle wvudvu to buyεε, ε wee wvudvu mum kew no jemyi. Ε kebombom ke bonyii le yen no keηke lo ηghaw. ¹⁵ Ε bonyii bomew no duu le, "Wvú bvuuuse bonceendaa bo dεwle le nen ε è nu bô mvuηgay mvu Belsebu wvù nfon bonceendaa bo dεwle le."

¹⁶ Ε bomew bonyii no teeyi keekoo wvú gayte le wvú ege fiεε fí duηci mvuηgay mvù ne fowe. ¹⁷ Ε Jisos kiεε bonkpawwεε bobole mum gay le, "Ε ketum ne ε gawsen ε no diuu ekinεkin, kí saa ke eleem ke. Kfuu é ne ε gawsen ε no diuu εdinεdin, tu dí ε bvuη wase. ¹⁸ Ε nu ke leηleη no Satan bô ηgoo ye ne ε gawsen ε no diuu εbonεbon, bvunfon bwew

saa ke eleem ten ke. Me ngayte nonen njefo ben duu le me mbvuuse bonceendaa bo dεwle le ε ε nu bô mvunḡay mvu Belsebu le. ¹⁹ Ε ε fεn nu le me mbvuuse bonceendaa bo dεwle le ε ε nu bô mvunḡay mvu Belsebu le, tu bonen boom bvuuuse ε ε nu bô mvu yeε le? Fiεε fi boom bonen bodvu gee nu edunḡe le ben nu ε gbwe wase nsaw. ²⁰ Geenεn ε me mbvuuse bonceendaa bodvu ε ε nu bô kebo ke Nyo' le, tu bvunfon bvu Nyo' le nu ε to wase fô ben e.

²¹ Ben kee le ε ε ntemmvunḡay seyse mwεεm mwew mvu jem e ε shii ε no cεyte la diew dvú, wee saa ke eshiw fiεε fiew ke. ²² Geenεn, ε ntemmvunḡay mvu wvù fele wvú nε ε to ε diu ε so wvú, emum eloo mwεεm mwew mvu jem e mvù wvú se gεεle εkolε yî dvú le, ebvuu ekuu mwεεm mwew mvunciim eḡen dvú ε bô nsáa ye egaw.

²³ Ben ekeè le ε wee kicine me, tu mwεten bone ε ε nu bikaa ê me εjim. Wee wvù baa efici me keebaanci lo, tu wvú tawse lo.

²⁴ Keyoy kè yiile ké buyte yî wee le mum ḡen ηkpwaante no gomte fô kí ecee. Geenεn ké dioo ε gom ηkuuη, mum jeme ê εkolε kew le, 'Me nu enkase entu ê me yew fô me nse mbuyεε.' ²⁵ Seke kí ε kase ε to ε yeη ε yew nu ε bó ε yeε ε seyse yí ε no yuule, ²⁶ nonen ε kí mum kase ḡen, to bô biyoy bimew bisooshwi y bì befe fele kí, ε bô bí mum to ley no cee dvú. Ε mwεεm mum mεse fo yî mwεten e sekedvu fey no mvú se shee nu."

Njoη wvu baay nu wvu baa?

27 No Jisos to bæε jemyi mwεεm mvun nεn, ε kpwoon mvu nε sεεε ê kebombom ke bonyii le εnte jeme le, “Njon wvu baay nu wvù kpwoon wvù to bokεε wo, bvuu yamse le.”

28 Ε Jisos tfuse fiew le, “Njon wvu baay nu ε è nu wvu bonyii bò yuuke diεw Nyo' gee no yí gomte.”

Ε bonyii no gomte keeyεn kenghaw ke fiεε le kè dunji fô mvunḡay mvu Jisos e nε

(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

29 No bibombom bi bonyii le to taashi too mbew ye le, ε wvù nε gay le, “Εngokε ke keseen kin nu kè befe. Kí gomte keeyεn kenghaw ke fiεε le kè dunji mvunḡay mwem, ε bó yaa nu edunḡε ê kí κε. Geenεn, ε kenghaw ke fiεε le baa fey ke wee ntum Nyo' wvù Jona le κε. 30 No fiεε fi Jona to gee to nu kenghaw ke fiεε le fô bonyii bo Ninivε le, nu κε lenḡen no fiεε fi wee wvù diee nu Waawee gee nu ke enu kenghaw ke fiεε le fô εngokε ke keseen kin e. 31 Ε nu ke enu diuu di nsaw wvu fokemεse le, ε Yaa wvù to saake ketum kè Sheba eleem bô εngokε ke keseen kin ege é bó elese kí ηγεw e, njefo wvù to nu ε nε ketum kew e ê kendvuse ke won e keeto eyuw bvufee bvυ Nfon Saamun e. Geenεn ben eyekε eyuw, wee mvu nu fen bô fiεε ε fí kuuke fele fi Saamun e. 32 Ε bonyii bo Ninivε nu ke elomte ten εngokε ke keseen kin εbvubwε le kí to nu ε jay baay, njefo bó to nu ε yuw fiεε fi Jona to fewcεε, kumεn mvuntelem mvubole. Wee mvu wvun fen bô fiεε fi fele fi Jona le, ε ben yaa kumene mvuntelem mvunεn κε.

*Ken'yeese ke ye le
(Mat 5:15)*

³³ Kε wee ké tfuuke ken'yeese lese εgaaku κε. Kε è yaa nulo τεν é wvú ebvuu ejo ηkaa ekfukε dvú κε. Wvú ké tfuuke, tome ε è nu yî fiεε fi bó tomyi ken'yeese yî dvú le, le bonyii dioo leyte yew eyene n'yuule. ³⁴ Jise diuw nu ken'yeese ke ye yo le. Ε jise diuw yuule lo, é ye yo yicii enu ε yí ε yiηsen bô n'yuule. Geenεn, é jise diuw baa yuule, é ye yo yicii enu ε yí ε yiηsen lo bô εjiwε. ³⁵ Fí mum è no nu le, wee etaalè le laa wen lene ε è nu ente jo n'yuule nuu ente jo εjiwε le. ³⁶ Ε wo lene ente jo n'yuule ε keba kemew yaa nu ê εjiwε le κε, é mwεεm mvunciim emum eyuule κε diεwε no ken'yeese ké baa no nyaa n'yuule yî yo le.”

*Ε Jisos tooshε Bofalassii bô bonyii bô duηci bonci
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)*

³⁷ Ε Jisos ke mεse njeme we, ε wee Falassii mvu tee wvú le wvú eto é bô wen egen ediekεn. Ε Jisos mum γεν, ley, shii ε bó no diekene, ³⁸ ε wvú baa yaw ecukε can κε. * Ε wee Falassii wε taa ε fí ghaw wvú. ³⁹ Ε Tata kiεε fiεε fi wvú kpawci mum jeme ê wvú le, “Ben Bofalassii cuke mvuηkom bô shúw ye le, geenεn ε mwεεm mvù befe bô ken'yεε εjise ε cin lo fô mvuntelem mvunεn e. ⁴⁰ Biyuη bin! Kε Nyo' wvù to bomεε ekfuη nu wvù to bomεε ente τεν e? ⁴¹ Fì ben bee keegeè nu le, ben enyaà mwεεm mvù ben κεηke ê mwεεm mwε le ê bonyii bo kefufe le, é mwεεm mvunciim emum eyuule fô ben e.

11:33 8:16; Mak 4:21 **11:37** 7:36 **11:38** Mak 7:2-4; Mat 15:2

* **11:38** Wvù to κεηke keecukε can yin ê je yì nce wvubo wonη gomte le. **11:41** 12:33

⁴² Nǵεw wvu baay nu wene Bofalasio. Ben nyaa keba kemwaan̄ ê Nyo' ente jo biba yuufe bi mbáse yi ben keeke naa noo mwεεm mvù ben keeke gεεle ê mbáse le ε yí eshumte, geenεn kaa cin'yi keegeε mwεεm mvu λη fô bonyii le bô keekoŋke Nyo'. Ben be κηke keegeè mwεεm mvudvu mvunciim yaa cin'yi fimew e κε.

⁴³ Nǵεw wvu baay nu wene Bofalasio. Ben ké no koonke κε keeshiile ε è nu fwe yéw bunle le, bvuu koonke le bó egayte ben e ê way bô n'wvum.

⁴⁴ Nǵεw wvu baay nu wene, njefo ben nu κε diεwε jém yi yaa yen'yi κε, ε bonyii λene yî dvú le yaa kee κε.”

⁴⁵ No Jisos to jemyi nεn, ε wee mvu wvù to looci kee bonci bo Nyo' le gay ê wvú le, “Wee n'yεεyi, wo kee κε le fiεε fi wo jemyi nu ε kum bese le tεn e.”

⁴⁶ ε Jisos tfuse le, “Nǵεw wvu baay nu tεn wene ben bonyii bô looci kee bonci bo Nyo' le. Ben nεn'yi yike bonyii bô bvujite ε bvú fele mvuŋgay mvubole sε è nulo é ben elaw κε naa lo kpwan εbo keefice bó dvú ηkuuη. ⁴⁷ Nǵεw wvu baay nu wene. Ben bomte jém bonyii bo ntum Nyo' le bô bo'icee cee bonεn to yuwyεε. ⁴⁸ Fifiŋ dunçi le ben tomte gee di bo'icee cee bonεn e. Bó to nu ε yuwyε bonyii bo ntum Nyo' le, ben ε mum ε shεε ε no seysee bomte jém yibo.

⁴⁹ ε nu fiεε fi to gee ε Nyo' bô bvufee bwew sε jeme le, ‘Me nu ηke enciinse bonyii bem bo ntum e fô bó le, é bó ke eyuwyε bomew ebvuu ekuη bomew.’

⁵⁰ Nonεn, Nyo' nu ke ebife ê εηgokε ke keseen kin εkumε ελεμε ke bonyii bew bo ntum e bocii bô bó

to yuwye e ke w no won to ke we e. ⁵¹ Wvú nu ke bife e ke w yí el em e ke Abel e egen ebuy yí ke Sakalia wvú bó to yue entelej jo ketanj ke ncese bô yew ncese le. Me nseje lo ê ben ke eey le Nyo' nu ke ebife ê engoke ke keseen kin ekum e kpwe bonyii bodvu ba bocii.

⁵² Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bô looci kee bonci bo Nyo' le. Ben nu e nyile ken'yene ke diuw fwese wvú è nulo é wee eley dvú se ki e fi e fi nu lej e. Ben nu e tun keeley, e bvuu e no baanke bonyii bô gomte keeley fo bó eley.”

⁵³ E Jisos ke ja le wen egene, e Bofalasii bô bonyii bô to dunji bonci bo Nyo' le ke w no leeshi wvú bô díew biwci mwem ê wvú nteen nteen, ⁵⁴ e bó to gee nonen teeyi lo wvú keeyuw fi e diuw we le emum ekoo wvú.

12

Fo wee ejemyi jey gee jey ke

¹ No Jisos to jemyi, e bibombom bi bonyii le no taashi fó bontfuke le bontfuke le faanene. E bomew le enci bikaa bi bomew e. E Jisos ne ke w no jemyi e è nu ê boom bew bo ngoo le gayte le, “Ben ejoò kefew yí fintun le en fi Bofalasii le fi è nu gee dibole di bó jemyi jey, gee jey e. ² Ben ekeè le ke fi e nu dvú fi bó banji fi nu ke enu se fi e buy emwa ke. E ke fi e nu dvú ten fi bó nyile fi nu ke enu se bó e ki e ke. ³ Ben ekeè le fi e ficii fi ben jemyi entanj nu e bó nu ke eyunen emvunsheej. E fi e ficii fi ben ké faale yew se no tfumtfume nu e bó nu ke ejan e è nu fô ekole ke yew e.

Wee wvù bó efanè
(*Mat 10:28-31*)

⁴ Nsáa yem, me ε no njemyi ê ben le fo ben efanè bonyii bò nulo eyu κε ε è nu nyam ye maan se è nulo é bó ebvuu ege fiεε fimew κε. ⁵ Ben eyeke eyuw wee wvù ben efanè. Ben efanè ε è nu Nyo' njefo è nu wvù wvù kenke mvunḡay keeyu wee, ebvuu elese mweten ḡguy wvu baay e. Me mbvuu ḡgayte ê ben le ben efanè ε è nu wvù.

⁶ Ke ben kee le bó ké no geese mvunsha mvuntin κε yî mvunyinyi le mvunfεem maan? Geenεn, κε finsha fimew nu dvú fimwaan fi Nyo' ké daayε ê fi le κε. ⁷ Finεn nu ε Nyo' kee naa yvúw yicii yî nu ê ben εfa. Fo ben efanè κε. Ben fele lo mvunsha fó nteen.

Wee wvù beje bó wee wvù tune jisos
(*Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20*)

⁸ E me embvuu ensee ê ben ten le, é wee beje ê bonyii ejise le wen kee me, tu wee wvù diee nu Waawee nu ke ebee ten mweten ê bonceendaa bo Nyo' le fwe. ⁹ Geenεn, é wee ma lo me ê bonyii ejise, tu me nu ḡke ema ten mweten ê bonceendaa bo Nyo' le ejise.

¹⁰ Fí ε bvuu è no nu le, Nyo' nu ke elεshε díεw yî befe yî wee jemyi ekumε wee wvù diee nu Waawee, geenεn κε è nu naa lo é Nyo' ke eyuu elεshε díεw yî befe yî wee jemyi ekumε Keyoy ke Yuule κε.

¹¹ Seke bó ε koo ben ε ḡen dvú yéw bunle le, kenεε fwe dvu bonyii bò saake won kenεε fwe dvu bonyii bò kenke mvunḡay mvu sa' le, le bó ḡen esaw ben,

fo ekolε ekfumtè ben λ laa ben nu ke egen etaje diuw egay λ la λ, κενεε ejeme νεε λ. ¹² Ε nu ke enu kefew kedvu le ε Keyoy ke Yuule esee fiεε fi ben ejeme.”

Ngan ekumε keyuη ke cee kpawaw e

¹³ No Jisos to teete boom bew bo ηgoo le nonεn, ε wee mvu νε jeme εnte jo kebombom ke bonyii le, gay ê wvú λ, “Wee n'yεεyi, gayε ê waa bwεεm λ wvú egaw bvushεw bvusεεbeewvu enya bwem.”

¹⁴ Ε Jisos bife ê wvú λ, “Diemsεn, ε γεke yεε me λ me ensumtenè bonsaw bonεn, mbvuu ηgaakè bvushεw byunεn?” ¹⁵ No wvú bife nonεn mum gay ê wee tfuu λ, “Ben eyεnè fo ben eyεelè ejise yi mwεεm e, njefo ke nshii wee yaa nu nje mwεεm mvù wvú κεηke κε, wee ejo naa ε mwετεn κεηke νεε.”

¹⁶ No wvú jeme nonεn, mum ma ηgan λ, “Cee kpawaw mvu to κεηke wεε we, ε mwεεm ke jon dvú baay. ¹⁷ Ε wvú mum κεw no kpawawci λ laa wen nu ke ege νεε λ? Wen nu ke egεε ηgu wen fεε λ? ¹⁸ Ε wvú mum νε cu ntaη λ, ‘Fiεε fi me nu enje nu fin. Me nu ensaw bigonε biem, εηkase εηkuwse, emum εηγεε ηgu bô mwεεm mwem dvú mvunciim. ¹⁹ Ε me ηke endioo ε nge nonεn, emum εηgay ê ekolε kem λ me nu wee keshi. Me ηκεηke mwεεm mvù me nu ηke endie embuy bilum e nteen. Κε me mbεε ebvuu embuuke κε. Me nu endiekene κε wase lo, mbvuu η'wukene n'yuuke njon.’ ²⁰ No wvú seyse nonεn, ε Nyo' mum tee wvú λ, ‘Keyuη kin! Εntaη eben nu ε me nu ηke εηkase enjo keyoy kuw.

MWεEM mvun mvunciim mvù wo seyse ε γεε nu ke enu mvu γεε le? ”

²¹ No Jisos jeme nen mum gay le, “E nu ke lenlen no fi nu ke enu fô wee wvù baanci bvukuke fô ekole kew e yaa kenke bvukuke ê keba ke Nyo' le ke.”

Bó elese mvuntelem ε è nu yî Nyo' le
(Mat 6:25-34)

²² E wvù bvuu ne no jemyi wase ε è nu ê boom bew bo ηgoo le le, “Fo ben eyanyanè ekume nshii wene le laa ben nu ke edie la le, kenεε ekume ye yene laa ben nu ke ejise la le. ²³ Ben ekeè le keyoy ke wee le fele mwεEM mvudien, ε ye wee fele ndvù. ²⁴ Ben etaa eyen binnaan, ke bí ké no jeyi bvuu gbweci ηgu ke. Ke bí yaa kenke bigone ke. E Nyo' nyanji ke bí bicii. Ke ben kee le ben fele mvunyiim e? ²⁵ E nu γεε ê ben entelen wvù yanyanε, wvù nulo ebise ke naa kefew caan yî nshii we le? ²⁶ No è nu se è nulo é ben ege naa fi caan fin ηkuuη, è ge la wvù ben soo bikuu ekume mwεEM mvumew? ²⁷ Ben etaa yen no fow ké no kuu nu. Ke fow ké no lemte kenεε shile ndvù ke. Geenεn, é me ensee ê ben le ke naa Nfon Saamun hô bvukuke bvucii bvù wvù to kenke to ké suute ye no nu ε wvù ε buy fô fow mvu le ke. ²⁸ E Nyo' suute egay yo ηkpwaante nen, egay yò kuu eβen, buy ntfuu ε bó ε fwεε wase fotaη, tu ke è nulo é wvù esufe ben efey lo nonεn e? O oo bonyii bo mbee wvù doose le!

²⁹ Fí mum è no nu le fo ben eyanyanè, bvuu kpwaake le laa ben nu ke ediee la bvuu wuu la le, ³⁰ njefo mvumvun mwεEM ké no kpawwci ke bonyii bo yî nshε le bò yaa kee Nyo' ke. Ben ekeè

le Icee wene kee lo le ben shieele mwεem mvun mvunciim. ³¹ Ben elese bvufee bvunen ε è nu yî bvunfon bvu Nyo' le, é wvú emum enyaa ten mwεem mvun mvunciim ê ben.

³² Ngoo yem, no ben nu caan nen, fo ben efanè ke, njefo Nyo' wvù Icee wene nu ε caw keenya bvunfon ê ben. ³³ Ben egese mwεem mvù ben kenke, egaw bigew bidvu ê bonyii bo kefufe le, egomte bobuuncuu ε è nu bò yaa nulo esεken ke. Ben egεelè kpaw wene ε è nu won Nyo' le, fô è yaa nulo é wvú eka ke, ε coon yaa nulo efey fó ke, ε shéw yaa nulo ekan ke. ³⁴ Ben ekeè le fò wee geke kpaw we nu ke fó fò fitele fiew nu enu.

Bonyii bo Jisos e ecεytè wvù

(Mat 24:45-51)

³⁵ Ben ekay bicaw binen, etfuw bin'yeece ecεytè lemme, ³⁶ ke diεwe boom bo lemme le bò cεyte cee ekole wvubo ε wvú nu gbwen bvujen e. E wvú nu ke edioo ekaase ekumce kembun é bó eyene lo é wvú eley. ³⁷ Njon wvu baay nu ke enu wvu boom bo lemme le bò cee ekole wvubo nu ke edioo efεese eyen ε bó nu we cεyte. E me ensee ê ben kecεy le wvú nu ke esen ndvu ye é bó shiiyen fokuse é wvú eto bô mwεem mvudien egawce ê bó. ³⁸ Njon wvu baay nu ke enu wvu boom bo lemme le bò wvú nu ke edioo efεese eyen ε bó nu cεyte. Kenεε wvú nu ke eto entan entelen, kenεε seke nyimshie ε ton. ³⁹ Ben ekeè le é cee yew kee kefew kè coon nu ke eto, é wvú ecεytè. Wvú saa ke ecinε é bó engoy yew ye ke. ⁴⁰ Ben ten kenke keecεytè, njefo wee wvù diee

12:32 Yesa 41:14; Luk 22:29 **12:33** Mat 6:19; 6:20; Luk 11:41; 18:22; Lem 2:45; 4:34-37; Kolo 3:1-2 **12:35** Mat 25:1 **12:36** Mwm 3:20 **12:39** Mat 24:43 **12:40** Mat 24:42

nu Waawee nu ke ekase eto ε è nu ê kefew kè ben yaa kee κε le.”

⁴¹ Ε Bita mum νε bife ê wvú λε, “Tata, wo ma ngan wvun ε è nu ê bese, nuu ê bonyii bocii λε?” ⁴² Ε Tata tfuse λε, “Waa lemme wvù nu wvu keceey bvuu κεηκε bvufee nu wvù la? Κε è nu wvuwe wvù cee ekole we nu ε γεε wvú λε wvú etaalè fô yew ye le, é kefew ke dioo ε kocen ε wvú nya mwεεm mvudien mvu boom bo lemme le ê bó le? ⁴³ Njon wvu baay nu ke enu wvu waa lemme wvuwe wvù cee ekole we nu ke edioo etoo eyen ε wvú gee lemme ληληη no wvú bee keege. ⁴⁴ Ε me ensee ê ben keceey λε cee ekole we nu ke ebense wvú é wvú etaale fô mwεεm mwew e mvunciim. ⁴⁵ Geenεn, é waa lemme wvudvu νε ε jeme ê ekole kew λε, ‘Κε cee ekole wεm nu ke eyaηsen ekase eto κε’, ε mum ε κεw ε no suηke boom bo lemme le bò bolemsε noo bò bokεne, diekene bvuu wuu mbvuum ε mó koole wvú, ⁴⁶ tu cee ekole we nu ke ene esεε ebuyneη diuu dimew di wvú yaa be kpwaake le κε noo ê kefew kè wvú yaa be kee le κε. Wvú nu ke edioo ε buyneη nonεn, emum enya ηγεw ê waa lemme wvudvu, eciinse wvú é wvú eγεn enu bò bonyii bò yaa jemyi keceey κε.

⁴⁷ Waa lemme wvù kee fiεε fi cee ekole we gomte λε wvú egeè, ε faηε yaa eseyse egee, nu ε bó nu ke etam wvú bongbwan nteen. ⁴⁸ Ε waa lemme wvù yaa kee κε fiεε fi cee ekole we gomte λε wvú egeè, ge fiεε fi è nulo é bó etam wvú bongbwan nteen, nu ε bó nu ke ewewce κε lo wvuwe caan. Wee wvù bó nu ε nya mwεεm ê wvú nteen nu ε bó nu ke eshieele

nteen ê wvú. E wee wvù bó nu ε γεε mwεεm can ye le nteen nu ε bó nu ke ebife ê wvú nteen.”

Jisos to bô kenɔawsen
(Mat 10:34-36)

⁴⁹ E Jisos bvuu gay ê boom bew bo ηɔoo le le, “Me nto keenfwεε ε è nu ηɔuy yî nshε le. Wee ejo ε wvú be bεenci wase. ⁵⁰ Me ηkenke kfuu ηɔεw wvu baay keenley wvú le, ε fitele fiem nu ke elεeten ke seke me ε nley wase wvú le. ⁵¹ Ben kpwaake le me nto ε è nu bô nyεkeey yî nshε le fen e? Naa lo. Ben ekeè le me nto ε è nu bô kenɔawsen. ⁵² E κεw yî keseen e, yew yî nu bonyii botin nu ke egawsen. Bonyii bo botεte nu ke egawsen bô bo bofεε, é bo bofεε egawsen bô bo botεte. ⁵³ Cee wan nu ke egawsen bô waa we wvù diemsen, é wan wvù diemsen egawsen bô ice. Bwee wan nu ke egawsen bô waa we wvù kpwoon, é wan wvù kpwoon egawsen bô bwee. Bwee diemsen nu ke egawsen bô kpwεε waa we, é kpwεε wan egawsen bô bwee dweese.”

Bonyii kee kefew
(Mat 16:2-3)

⁵⁴ E Jisos gay wase ε è nu ê kebombom ke bonyii le le, “Ben ké yene seke kembεw bene je ekuεku, ε ben mum no duu le, ‘Jan nu ke egbwe.’ E yî ke mum gbwe. ⁵⁵ E ben ké yen ten ε fwefwe ε banke wase ye ε no booke lo je ewεεwe, é ben mum no duu le, ‘Kenkfum ke baay nu ke enu.’ E kí mum ke no nu. ⁵⁶ Ben bonyii bô jemyi jεεy, gee jεεy ban, no ben taale εbulε bô nshε mum kiεε no εkfuη nu ke enu,

ke è nulo ten é ben ekiεε mwεεm mvù Nyo' duñci yí kefew kin e nje la?

⁵⁷ E ke è nulo ten é ben ekpwawce fiεε fi leñ fi è nulo é ben egeè le? ⁵⁸ E wee jo wo ε no gene dvú yew nsaw e, é wo mom ε ben ε wvú seyse ε è bεε ê je, fo wvú ke egufe wo egeñ efese can wee wvù saake bonsaw e, é wvú efese wo can nci le é bó efen wo yew ncaw e. ⁵⁹ E me ensee ê wo le ke wo nu ke ebuy dvú se wo ε mεse ε law finyinyi ficii fi bó shieele ke.”

13

Wee tfuu ekumεn fitele fiew fo wvú ke ekpwe

¹ E to nu kefew kedvu le, ε bonyii bomew ke ne be Jisos kumte bonyii bo Galilee bomew bò to geneε keege ncese fô Nyo' le, ε Baylet tum bonyii ε bó gen gbwoce bó, ε bilεεm bibole taashe ô bi nyám yì bó to gee ncese dvú. ² E Jisos yekε nen, bife ê bó le, “Ben kpwaake le bonyii bodvu to kpwe kfu yiyε kpwe nonen njefo bibefe bibole to fele bi bonyii bo Galilee bomew e nuu? ³ Ke è nu nonen ke. E me ensee ê ben le, é ben baa ekumεn mvuntelem mvunen, é ben bocii ke ekpweken ke nonen. ⁴ Ben kumyi bonyii bo yuufe ncow nyanj bò yew yì defe ê we to kesεε Siloam yuwyε bó? Ben kpwaake le bonyii bodvu to kpwekene nonen njefo bibefe bibole to fele bi bonyii bo Jelusalem bomew e nuu? ⁵ Ke è nu nonen ke. E me ensee ê ben le, é ben baa ekumεn mvuntelem mvunen, é ben bocii ke ekpweken ke nonen.”

Ngan kete kè yaa to yumte mvuntam ke

⁶ Ε Jisos mum ma ηgan mvu ê bó λε, “Ε to nu kefew kemew e, ε wee mvu yee kete kemew * ê wvú wεne. Ε kefew ke kocεn, ε wvú to keekoy, fanε yaa yεn ε mvuntam ε yum yî dvú le κε. ⁷ Ε wvú mum gay ê wee wvú to taale fô wεε we le λε, ‘Taa eyεn, è nu wase bilum bitεte keseen no me ntoo keenkoy mvuntam yî kete kin e, n'yaa yεne fiεε le yî dvú le κε. Gbwolε lo. Kí banji bvudvuu εcici.’ ⁸ Ε wee we lemme wvudvu tfuse λε, ‘Cee εkolε, κε bvuu cine κε dvú kelum kin, é me encεwce kenyi kedvu enγεε binfo fó. ⁹ Ε è ke edioo enu kelum kè too le kí ε yum, é fí ejon, kí ε fan keeyum ee, é me emum egbwo.’ ”

Ε Jisos fe kpwoon mvu diuu di mbam e

¹⁰ Ε è ke no nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos no yeεyi bonyii yew bunle mi le. ¹¹ Ε kpwoon mvu nu dvú ε keyoy kemew nu yî ye le, ε è nu kè ké ge ε wee tu wee gon. Kí to nu ε ge wase wvú ε cεm bilum yuufe ncow nyan jim ε ηgvuse, ε è yaa nulo é wvú ebvuu eleem we teytey κε. ¹² Ε Jisos yεn kpwoon wvudvu le, tee wvú ε wvú to. Ε wvú gay ê wvú λε, “Bwεεm, wo nu ε boy wase εbo jo ntun wo wvun.” ¹³ No wvú gay nonεn, mum nεke kebo kum wvú le. Kan mwaan, ε jim ye kase nεle ye, ε wvú leem we teytey, mum no tumte monkum mo Nyo' le.

¹⁴ Ε cee εkolε yew bunle yidvu yεn no Jisos fe kpwoon wvudvu ε è to nu diuu di mbam e, ε fiεε fidvu ton'ye wvú baay. Ε wvú mum no saake bonyii gayte λε, “Ediuw ε lemme nu εsoocan. Ben

13:6 Mat 21:19; Mak 11:13 * **13:6** Kete kedvu nu ε bó teje ê díεw bala le λε, «Fig». **13:8** 2Bi 3:9, 15 **13:10** Mak 2:27-28
13:14 Ksm 20:9-10

etoò ε bó fεle bincεm binεn ε è nu εdiuw yoya le. Fo wee ebvuu emom eto diuu di mbam e κε.”

¹⁵ Ε Tata tfuse ê wvú λε, “Ben bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy ban. Ε ké dioo nu diuu di mbam e, wee saa ejo na' we κεnεε kembεεbey kew egeen enya joo dvú? ¹⁶ Kpwoon wvun ε no nu waa Abla'am, ε Satan ε lese wase yî ncaw e bilum yuufe ncaw nyan, tu κε fí baa jee λε bó ebvuse wvú yî ηγεw e diuu di mbam e?” ¹⁷ No Jisos jeme nonεn, ε bonyii bew bo bvuban e wuumεn, ε bonyii nteen no lanlanje lo fibole nje binghaw bi mwεεm e bicii bì Jisos to gee.

*Ngan εκumε ηgow fintam fimew
(Mat 13:31-32; Mak 4:30-32)*

¹⁸ Ε Jisos nε ghay λε “Bvunfon bvυ Nyo' le nu κε diεwε la? Fiεε fi è nulo é me enfewsεn dvú nu la? ¹⁹ Bvú nu κε diεwε ηgow fintam fimew † fi wee to tfumyεε wene dvu wvú, ε yí ke buy, ku yin tu kete ε mvunyiim mvù bile we no yoote yî dvú le.”

*Ngan εκumε fintunλεn
(Mat 13:33)*

²⁰ Ε wvú bvυu nε ghay λε, “Ε nulo é me embvuu enfewsεn bvunfon bvυ Nyo' le bô la? ²¹ Bvú nu κε diεwε fintunλεn fi kpwoon to fewεε mvuum ê bintee bi baay baay e bitεte jo fysεn dvú, tow γεε, ε fí mum ge ε mvuum modvu ben.”

*Diuw fwese wvu fiasaa
(Mat 7:13-14, 21-23)*

13:15 14:5; Mat 12:11-12 **13:16** 1:54-55, 73; 3:8; 19:9 **13:19**

Εsek 17:23; Mat 13:31 † **13:19** Nεgow yin nu ê díew bala le λε, «mustard». **13:21** Mat 13:33

22 Ε Jisos ke mum ne no gene Jelusalem. No wvú to gene no fele ê bilaante bô ê bontew e yeeyi bonyii. 23 Ε wee mvu ne bife ê wvú le, “Tata, è nu ke bonyii caan bô nu ke eboy e?” Ε Jisos mum tfuse wase ê bonyii bocii le, 24 “Ben elumtè ntay keeley ε è nu fô diuw fwese we wvù nu fiasaa le. Ben ekeè le bonyii nteen nu ke egomte keeley yaa keηke je ke. 25 Kefew nu ke ekocen, é cee yew eja we efaa kembun. Wvú nu ke edioo ε faa, é ben emey ekfun ekumci kembun leke le, ‘Cee ekole, yene ke yew é bese eley.’ Ε wvú emum etfuse ê ben le, ‘Ke me n'yaa ηkee jò ben ne ke.’ 26 Ε ben emum ekew etanyi le, ‘Ε nu bese bô beene se shee diekene bvuu wukene. Ε wo se ghane yeeyi bonyii bontew bosese le.’ 27 Ε wvú ebvuu ekase etfuse ke le, ‘Me nseηe lo ê ben le ke me n'yaa ηkee ben ke. Ben enene lo ê me efwese ben bô ghane buwyi mwεem ban.’ 28 Ben nu ke eyen Abla'am bô Aysik noo Yakow noo bonyii bo ntum Nyo' le bocii ente jo bvunfon bvú Nyo' le, ε ben nu ε bó ε ban ekfun, é ben emum ebeele ηgeci bigew. 29 Bonyii nu ke ene biba bicii ε kew jò diuu sane ε gen ε buy jò dí seeyi noo ewewe bô ekuεku jo won, eto eshii ediekene ente jo bvunfon bvú Nyo' le. 30 Ben ekeè le bonyii bomew bô nu ejim keseen nu ke enu bo fwe, ε bomew bô nu fwe keseen nu ke enu bo ejim.”

*Ε Jisos bεm Jelusalem
(Mat 23:37-39)*

31 Ε è no nu ke kefew kedvu le, ε Bofalasii to gay ê Jisos le, “Buy fiuw jan egen keba kemew e njefo Nfon 'Elod gomte keeyu wo.”

³² Ε Jisos tfuse ê bó λε, “Ben eγεν egay ê dikfuu didvu λε me mbvuuse bonceendaa bo dεwle le yî bonyii le εβεν, mbvuu nfεle bincem, ε ε̄ nu ke no me nu embuy engee ntfuu, ε̄ ke edioo enu foeshentfuu, ε̄ me emum emεse lemme diem. ³³ Geenen, ε me nu enkεw λene diem di Jεlusalεm εβεν, embuy enlen ntfuu enγεν embuy foeshentfuu. Ke fî baa kocen λε bó eyu wee ntum Nyo' bvudvuu bvumew e se ε̄ nu Jεlusalεm κε.”

³⁴ No Jisos jeme nen, mum bεm λε, “Eβεεy Jεlusalεm! Eβεεy Jεlusalεm! Wo wvù yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le, bvuu tumyi bonyii bò Nyo' tumte fô wo le bô εta. Ε nu wase bokaη bomεε no me mom keembaance boom buw ke diεwε no bweeshie ké baance boom bew kfukε, wo ε fan?

³⁵ Taa eyen, yew yo nu ke etu binffuy. Ε me ensee ê ben λε ke ben nu ke ebvuu eyen me le κε, eγεν ebuy kefew kè ben ke egay λε, ‘Nyo' nu ε laη kembonen yî wee wvù too ê diee di Tata le.’ ”

14

Ε Jisos bvuu fε wee diuu di mbam e

¹ Ε ε̄ ke no nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos γεν keediekεn yew dvu wee wvu baay mvu. Ε wee wvudvu to nu wee Falasii. Ε bonyii bò to nu fó no gbwetene Jisos keeyεn fiεε fî wvù nu ege. ² Ε to nu ε wee mvu leeme fó ε Jisos εjise cεmte bô ntun ε wvù ε ge wase can bô bikaa ε mvuwkεn. ³ Ε Jisos bife ê Bofalasii noo bonyii bò to looci kee bonci bo Nyo' le, bò to nu fó λε, “Nci wesebeene nu ε bee λε ε̄ nulo ε̄ bó efε wee diuu di mbam e?”

4 Ε bó fanε yaa tfuse fiεε κε. Ε Jisos jicε wee wvudvu le, fε wvú, mum gayλε wvú egene. 5 Ε Jisos mum kase bife ê bonyii ba λε, “Ε wee mvu ben e κεηκε wan * κενεε na', wvú ε gbwe ê fwεηη diuu di mbam e, mwετηη saa ebvuse lo kaη mwaan e?”

6 Ε bó ma fiεε fi bó etfuse.

Wee ejoo εkolε kew caan

7 Ε Jisos ke taa γεη no bonyii too cawci ε è nu mondvuum mo fwe σε shiyyine fó, ε wvú maw díεw ê bó λε, 8 “Seke bó ε see wee bô ηkaw bvujen, wvú ε γεη, fo wvú eshii ε è nu fô bvudvuu bvυ fwe le κε, ηjefo è ηelo enu ε bó ε see τηη wee mvu wvu baay wvú fele wvú dvú. 9 Ε cee bvujen wvú se σεηεε bó dvú bocii ke ene eto emum egay ê wvú λε, ‘Nενε we enya bvudvuu bvun ê wee wvu baay wvun.’ Ε wvú emum ene bô κεη'wuumeη eγεη shii wase ε è nu εjim. 10 Seke bó ε see wee bô ηkaw bvujen, wvú ε γεη, shii ε è nu εjim, wvu λε cee bvujen ke ene eto egay lo ê wvú λε, ‘Nsaa γεη, νενε we feη eγεη shii ε è nu fwe.’ Nonεη, é wvú emum eκεηκε n'wvum fwe dvu bonyii bocii fó. 11 Ε nu κε ληηληη no wee tfuu wvú bensee εkolε kew nu ε bó nu ke eshike lo wvú. Ε wee wvú shiwse εkolε kew nu ε bó nu ke ebense lo wvú.”

Wee etaalè ε è nu fô bonyii bo ηγεw e

12 Ε Jisos mum νε kase gay ê cee yew wvú to τηηεε wvú yew dvu wvú λε, “Seke wo gomte keetee bonyii λε bó eto edieκεη, fo wo etee ε è nu nsáa yo bô boom bo bwoo le noo kfuu diuw κενεε bonyii bo

14:5 13:15-16; Mat 12:11 * 14:5 Boηwa' bo boyvuum bomew teηe λε “kembεεbey.” 14:7 20:46 14:8 Bηγη 25:7 14:11 Mat 23:12

kpawaw e bo ntaw wo le ke. E wo tenje boba bonyii, é bó ke ekase ten etee wo yéw yibole, é fí emum enu le bó nu e tfuse wase kebo kuw. ¹³ Seke wo gee nkaw, tee e è nu bonyii bo kefufe le, bonkewle bô bontenε noo binfefe. ¹⁴ E wo ge nonen, é wo emum ekεnke kembonen, njefo ke boba bonyii kenke fiε fi è nulo é bó ekase etfuse ê wo ke. E ke enu Nyo' wvù nu ke elaw wo diuu dì bonyii bew nu ke ebuyte yí kpwe le.”

*Ngan ekumε nkaw wvu baay
(Mat 22:1-10)*

¹⁵ No Jisos jeme nonen, e wee mvu wvù bô bó to diekene mum gay ê wvù le, “Njon wvu baay nu wvù wee wvù nu ke edieken ente jo bvunfon bu Nyo' le.”

¹⁶ E Jisos mum fε ê wvù le, “E to nu kefew kemew e, e wee mvu seyse nkaw wvu baay, be bonyii nteen. ¹⁷ E diuu ke to kocen, e wvù tum waa we lemme le wvù eghan esee ê bonyii bocii bô wvù to beε le bó etod, le mwεem mvunciim nu e bó e seyse wase. ¹⁸ E waa lemme wvudvu mum gen yen bó le, e bó kew no camte ye mwaan mwaan. E wee wvu fwe wvù wvù to yenεε gay ê wvù le, ‘Me nse nu e nguy wεε wεm wvu fwε, e me nkεnke keengen etaa. Kee wo, fo ben ecεytè me ke.’ ¹⁹ E wvù bvuu yen wvumvu le, e mwεten gay le, ‘Me nse nu e nguy bona' bem bo lemme le yuufe, e me ngenεe keseen keemom bó. Kee wo, fo ben ecεytè me ke.’ ²⁰ E wvù yen wee mvu le, e wvù gay fiew le, ‘Me nse nu e nkoooy bwee yew, e ke kefew yaa nu dvù kè è nulo é me ento ke.’ ²¹ No bó tfuse nonen, e waa lemme

wε mum tu jim γεν see fiεε ficii ê cee εkolε we. Ε cee ηkaw wvudvu yuw, ε fitele bente lo wvú. Ε wvú mum kase tum waa we lemme wε gay λε, ‘Buy cekey, eγεν ελαante eghan ntasεν jé bô mvujeteλε mvunciim e, ekum bonyii bo kefufe le, bontηηε, bô binfefe noo bonkεwλε eto dvú.’ ²² Ε wvú γεν kase to gay λε, ‘Cee εkolε, me nu ε ηγε wase no wo be gay, geenεν, yew baa yiηsεν κε.’ ²³ Ε cee εkolε we gay ê wvú λε, ‘Buyε keseen eγεν ghan jé le bô mvujeteλε le mvunciim, ekan wa lo bonyii é bó eto, é yew yem eyηsεν. ²⁴ Ε keè λε κε wee mwaaη ενte jo bonyii ba bô me nse n'yawεε mbe nu ke emom lo fiεε fiem fidien ê wvú emvu κε.’ ”

*No è nulo é wee eseyse σε ley ηgoo Jisos e
(Mat 10:37-38; 5:13; Mak 9:50)*

²⁵ Ε Jisos bvuu nε no gene, ε bibombom bi bonyii le shfumte bii wvú le. Ε wvú ke nε banke ye gay ê bó λε, ²⁶ “Κε è nulo é wee enu wee wεm ηgoo σε wvú koonke me fele bwee bô ice, bvuu koonke me fele kpwεσε bô boom noo boom bo bwee le bô jéme ye κε. Ε wvú κεηκε naa τεν keekoonke me fele no wvú koonke εkolε kew. ²⁷ Κε è nulo τεν é wee enu wee wεm ηgoo σε wvú nu ε tuu kew kentam ε no bii me le κε. ²⁸ Ε nu γεε ê ben ενteleη wvú gomte keebom yew yì defe ê we, wvú saa eyaw eshii ekpwawce λε laa wen κεηκε bigew ε bí ε kocεν bì wen nu ke ebom dvú emεσε λε? ²⁹ Ε wvú baa eyaw ege nonεν ηkuuη é wvú ke ενε elese kenffuy é yew eghaw wvú keebom. Ε bonyii edioo efele emum ebuu wvú gayte λε, ³⁰ ‘Κενενε kin se nu ε

ƙew yew yí ε ghaw wvú keemese.’ ³¹ Ƙε ληληη ƙεη, ε̂ nu nfon wvù la wvù gomte keetum jem bô nfon mvu, wvú saa eyaw eshii fokuse ekpwawce ε laa ε̂ nulo é wen bô bonyii bowene bo jem e bo bontfuke yuufe etum jem bô nfon wvumvu wε bô bew bonyii bo jem e bô nu bontfuke mbaanfιεε λε? ³² Wvú ε kpwawce ε yεη λε fí nu ke eghaw, é wvú emum etum bonyii bew bomew é bó egeη eyεη nfon wvumvu wε le ε wvú beε ncejole, elεke wvú λε nyεkeey enù ê bô wen εηteleη. ³³ Fí mum è no nu λε, é wee baa ecine mwεεm mwew e mvunciim, wvú saa enu wee wεm ηgoo ƙε.

³⁴ Nƙauw nu fiεε fí jee. Geenεη, é yí nεlo ε cife, é bó ebvuu ege nεε dvú é yí se ebvuu ekase eyeke? ³⁵ Ƙε tu yí ε la wase εcici. Ε ƙε shiee yaa bvuu nu dvú wvù bó elese wεne, ƙεnεε yí binfo le ƙε. Yí nu ƙε wase λε bó elaj lo. Wee wvù ƙεηƙε bitem keeyuw ε wvú yuw.”

15

Ngan ƙumε njee yì to laε (Mat 18:10-14)

¹ Bonyii bô to fii shile noo bonyii bô befe bomew to too fô Jisos e keeyeke fiεε fí wvú to γεεyi. ² Ε Bofalasii bô bonyii bô to duηci bonci bo Nyo' le ƙew no wvukene, gayte λε, “Wee wvun fiisene bonyii bô befe bvuu diekene bô bó.” ³ Nonεη, ε Jisos ma ηgan wvun ê bó λε,

⁴ “Ε nu γεε ê ben εηteleη wvù ƙεηƙε njée gbwee, yimiaaη ε la, é wvú ke elaame? Wvú saa eyaw ecine yi mbaη bvuuƙε ncow bvuuƙε le ηƙpwaante

egen egomte yimiaañ yidvu egen ebuy seke wvú ke eyen yí le? ⁵ Wvú é gom ε yen yí le, emum eyuuke njon, etuu fô gbwew, ⁶ ekfuuyi dvú fô yew e. É wvú díoo ε kfulε dvú, emum ekum nsáa ye bô bonyii bô cee mbew ye le gay ε, ‘Ben eto é beene elañlan njee yem ε yí be ε la, me ε nkase ε n'yen yí le.’ ⁷ É me ensee ê ben ε, è nu ke lenlen no nlanlan wvu baay nu ke enu won wvu we le, nje wee wvù befe mwaan wvù nu ε kumεn fitele fiew. Bó nu ke elañlanje wvuwee wee fele bonyii bo mban bvuuε ncow bvuuε bô nu teyey yaa shieele nkumεn ke.

Ngan ekumε jise di bigew e di to laε

⁸ Nuu ε è nu kpwoon wvù la wvù kenke bigew yuufe, jise ε la fó é wvú ke elaame? Wvú saa etfuw nguy eyeese, eyese yew, eloocε etasse egen ebuy seke wvú ke eyen e? ⁹ Wvú é tasse ε yen, emum ekum nsáa ye bô bonyii bô cee mbew ye le egay ε, ‘Ben eto é beene elañlan jise diem di bigew e, ε dí be ε la, me ε nkase ε n'yen.’ ¹⁰ É me ensee ê ben ε, è nu ke lenlen no bonceendaa bo Nyo' le lanlanje nje wee wvù befe mwaan wvù nu ε kumεn fitele fiew.”

Ngan ekumε wan wvù to laε

¹¹ É Jisos bvuu jeme ε, “Wee mvu to kenke boom bolemε bofεε. ¹² É wvu ejim ke mum nε gay ê wvú ε, ‘Icem, gawε bwem bvushεw enya ê me keseen.’ Nonεn, ε ice mum gaw bvushεw bvudvu ê bó. ¹³ É wan wvu ejim wvudvu fi bwew bvushεw, ε è ke díoo nu ejim jo εdiuw caan, ε wvú baancε bvucii gese mum laa bala won wvumew e ncejole, mum

gen no gbwayte bvuuke bigew bidvu yî nce wvu εcici le. ¹⁴ Ε wvú ke dioo bvuw ε bi ka, ε jen yî temyi ne koo wonj wvudvu le, ε wvú no tane fiεε fidien. ¹⁵ Nonεn, ε wvú mum gen gom lemme fô wee mvu wvu wonj wvudvu le keelemte wvú le. Ε wee wvudvu mum ciinse wvú le wvú egen ecεyte bonkunyam bew. ¹⁶ Ε wvú mum gen no cεyte, ε wee yaa nu dvú wvú enya wvú bô fiεε fi wvú edie ke. Ε wvú mum no kenke shiee le wen bee ediee mwεεm mvudien mvù bonkunyam ké no diee. ¹⁷ Ε wvú ke ne kew no kpawwci mwεεm, tee bvufee bwew jim, mum gay le, ‘Bonyii bo lemme le bo icεm e kenke mwεεm mvudien nteen ε mvú ghaake bó, ε me nu fen ηkpwee jen. ¹⁸ Me nu ene we, engen fô icεm e, engay ê wvú le, ‘Icεm, me nu ε ηge kebefε fô Nyo' le noo fô wo le. ¹⁹ Me mbaa mbvuu ηkocεn le bó etenje me le waa wo ke. Joo ke wase me diewe wee wo lemme le.’ ’

²⁰ Nonεn, ε wvú mum ne no tuu jim fô ice le. Ε wvú ke dioo too buyte wase mbew la le, ε ice lanj jise yen wvú le. Ε shen koo wvú bô wan, ε wvú ja we, lewte gen, bam wvú, bvuu ηocε. ²¹ Ε wan wvudvu mum gay ê wvú le, ‘Icεm, me nu ε ηge kebefε fô Nyo' le noo fô wo le. Me mbaa mbvuu ηkocεn le bó etenje me le waa wo ke.’ ²² Geenεn, ε ice kaa tee lo bonyii bew bo lemme le gay le, ‘Ben egen cekey, egom kekum naa kè jee ntay, eto etfume yî ye le, ebvuu elese fincaw yî εbo kew e noo bolaba yî bikaa biew e. ²³ Ben egen ekoo waa na' wvù fan, seε é beene ediee lanlanje, ²⁴ njefo waa wεm wvun se nu ε kpwe wase ε kase ε tu dvú. Wvú se nu ε la, ε kase ε yenε.’ Nonεn, ε bó mum kew no lanlanje.

25 Fiεε fin to kooyi, ε wan wvu ηgaywee nu ηkpwaante. Ε wvú ke dīoo kfuuyi, ke to buy mbew yew e, yuw no bine gbwee. 26 Ε wvú tee wee lemme mvu bife laa bó σε bine ε è nu la ε. 27 Ε wvú tfuse ê wvú ε, ‘Waa bwoo nu ε tu jim εβεν. Nonεη, icen ε σεε waa na' wvù fan, njefo wvú be ε γεη waa bwoo le ε wvú nu dvú bvuu temyi.’ 28 Ε wvú yuw nonεη ε shém kaa ton'ye lo wvú, ε wvú mum fan keeley yew. Ε ice buy γεη no booyi wvú ε wvú eley κε yew. 29 Geenεη, ε wvú tfuse ê ice ε, ‘Taa eyεη, me nse nlemte fô wo le diεwe nfwa le yî bilum bin e bicii, ε me ηke mbaa nfan wase keenge fiεε fiuw fimew κε. Wo ke baa nya wase me κε naa bô waa bie ε me enlanlan dvú bee nsáa γεη κε. 30 Waa wo wvun wvù se γεηεε bvuw bvushεw bô bokεε bo nsake le ε dīoo to, wo mum ε koo lo waa na' wvù fan ε σεε nje ye.’ 31 Ε ice tfuse ê wvú ε, ‘Waa wεη, bee wo se nu fen sekēcii, ε fiεε ficii fi me ηκεηκε nu κε fiuw. 32 Geenεη, fí be jee keelanlanε njefo waa bwoo wvun se nu ε kpwe wase, ε kase ε tu dvú, wvú se nu ε la, ε kase ε γεηε.’ ”

16

Waa lemme wvù to fiwεε kenfiw

1 Ε Jisos bvuu jeme ê boom bew bo ηgoo le ε, “Wee kpaw mvu to κεηκε waa we lemme wvù wvú to γεκεε ε wvú etaale fô kpaw we le. Ε wvú ke ηε yuw ε waa we lemme wε bvooke lo bigew biew. 2 Ε wvú mum tee waa we lemme wvudvu bife ê wvú ε, ‘Fin fi me n'yuuke εκυμε wo nu la? Baance boηwa' bocii bô wo saηke kpaw wεη jó eto etfuse ê me. Κε wo yaa bεε ebvuu elemte me le κε.’ 3 Ε waa lemme wε γεη shii kpawwεε ε, ‘No

cee ekole wem kuunke wase me fô lemme le, me nu enge nee? No me nu se me nkenke mvungay keenlem bô jiw, e me mbvuu η'wuumene keenleke elakee.' ⁴ E wvú mum ne kpawwe le, 'Me nu e nkiese wase fi fi me nu enge, wvu le seke bó e kunj me fô lemme le, é me nkenke nsán yì nulo efiisene me yéw yibole.' ⁵ Nonen, e wvú mum tee bonyii bô to kenke fioo cee ekole we mwaan mwaan. E wvu fwe to e wvú bife ê wvú le, 'Wo laake cee ekole wem nee?' ⁶ E wvú tfuse le, 'E nu bokolo bo mem e bo baay baay gbwee.' E wvú gay le, 'Ko nwa' wo fioo wvun eshii fokuse cekey, ekumen esan le mbaanshen.' ⁷ E wvú kase bife ê wvumvu le, 'Wo laake yo nee?' E wvú tfuse le, 'E nu bikele bi egin e gbwee.' E wvú gay le, 'Ko nwa' wo fioo wvun ekumen san le bikele mbanyan.' ⁸ E cee ekole waa lemme wvun ke yen no wvú fiwse wvú nonen, kaa bense lo wvú le wvú nu e fefen baay." E Jisos mum mese le, "Bonyii bo fokuse fen fefene yì mwem mvù bó gee le fele no bonyii bo n'yu le fefene yì mvubole mvu n'yu le.

⁹ Nonen, me e no ngyate ê ben le, ben ejò kpaw wene wvu fokuse fen koole nsán dvú, wvu le seke wvú e ka, é Nyo' efiisen ben ê wvú yew fô ben nu ke enu sekeci. ¹⁰ Wee wvù nulo ekiee keetaa fô fi fi caan e ntay, nulo ekiee keetaa ten fô fi kuuke le. E wee wvù fiike kenfiw yì fi fi caan e, nulo efiw ten yì fi kuuke le. ¹¹ E ben nu se ben nulo ekiee keetaa fô kpaw wvu fokuse fen e, é ke enya yee ê ben kpaw wvù kpaw? ¹² E ben nu se ben nulo ekiee keetaa fô fi fi wee mvu le ntay, é ke enya yee ê ben finen?

13 Kε è nulo é waa lemme elemte bocee ekole le bofεε kε. Ε wvú lemte nonεn, é wvú ebane wvumvu, koonke wvumvu, kεnεε eyuuke wvumvu le ntaɣ, joo wvumvu ekuse. Kε ben nulo elemte Nyo' le bvuu lemte bigew e kε.”

14 No Jisos jeme nonεn, ε Bofalasii yuw nε no buu lo wvú, njefo bó to koonke bigew baay. 15 Ε Jisos mum gay ê bó le, “Ε nu ben ban bò duɣci ye le ben nu bonyii bò jee fwe dvu bonyii, geenεn ε Nyo' kee mwεεm mvunciim mvù nu ê mvuntelem mvunεn e. Ben ekeè le mwεεm mvù bonyii bεnsee le è nu mwεεm, nu mvù Nyo' taale ε mvù bεmte lo fô wvú le.”

Nci bò bvunfon bvu Nyo' le

16 Ε Jisos bvuu gay le, “Ε to nu fwele ε bó fewci ε è nu bonci bo Muses e bò mwεεm mvù bonyii bo ntum Nyo' le to saanke. Geenεn, ε kεw no Jon to toε, nu ε bó fewci wase ε è nu saaka wvù jee wvu ekume bvunfon bvu Nyo' le. Wee tfuu ε mum ε no taanke keeley εnte jo bvunfon bvu Nyo' le bvudvu le. 17 Fí nu cekey fô εbulε bò nshε le keeka, εfey fo fijise fi ηwa' le ela εcici ê Nwa' bonci le.

18 Fí ε no nu le, é wee kuɣ kpwεse, ε jo wvumvu, tu wvú nu ε ge kebefε ke diεwe keejaɣ kpwoon mvu. Wee é jo kpwoon wvù buy wase ê wee yew, tu mwεtεn nu ε jo kpwεε wee.”

Laasalus bò wee kpwaw

19 Ε Jisos ke bvuu nε gay le, “Wee kpwaw mvu to nu dvú, suute ye bò ndvú yì jee, diee ekole kew εdiuw εcii. 20 Ε wee kefufe mvu nu tεn dvú, ε diee nu Laasalus. Ε biɣkokεn ε kooyε wvú ye yicii. Ε bó

to gεε ε wvú no shee jiime diuw fwese wee kpaw wε le, ²¹ cεyτε ε laa wvú nu ke edioo ediekene é fiεε eshεετε ε wen bonci diee ε. No wvú to jiime fó nonεn, ε bwé bvuu mεεσε too laci bin̄koken biew. ²² Ε è ke no nu kefew kemew e, ε wee kefufe wvudvu kpwe, ε bonceendaa bo Nyo' le to tuu wvú gen gεε bvudvuu bvυ njon e mbew Ablam e. Ε wee kpaw wε ke kpwe ten ε bó dwey wvú. ²³ Ε wvú gen ε è nu won̄ bon̄kfu le no nu fó yí ηγεω wvu baay e. Ε wvú ke nε lan̄ jise, yεn Ablam e ncejole bô Laasalus mbew ye le. ²⁴ Ε wvú tee ε, 'Icem Ablam, koo shen fô me le eciinse Laasalus é wvú elese kpwan εbo kew ê joo le eto lεεσε leme diem dvú. Me nu lo yí monlum mo baay e ηguy wvun e.' ²⁵ Ε Ablam tfuse fiew ε, 'Waa wεm, kume seke wo to bεε cee yí nshε le. Wo to ken̄ke mwεεm mvù jee mvunciim sekekiε, ε Laasalus yεne fiew ε è nu ηγεω. Keseen nu ε Laasalus nu yí njon e ε wo nu yí monlum e. ²⁶ Κε è mεy ke fifin κε. Ε keè ten ε kensεεn ke baay nu ε bó ε seyσε wvu ε fo è nulo é wee enε fen edan̄sen eto fò wo nu κε, ε è yaa nulo ten é wee enε fò wo nu edan̄sen eto fen κε.' ²⁷ Ε wee kpaw wε bvuu lekε ε, 'Kee wo icem, ciinse κε Laasalus fô yew e fosεσε. ²⁸ Me ηken̄ke boom bo bwεεm e botin, é wvú egen etefe bó ε bó eyenè fo bó ke eto ten fô bvudvuu bvυ ηγεω e bvun e κε.' ²⁹ Ε Ablam tfuse fiew ε, 'Boom bo bwoo le bodvu ken̄ke bon̄wa' bô Muses bô bonyii bo ntum Nyo' le to san̄εε, bó eyuukè mwεεm mvù bó gayte.' ³⁰ Ε wee kpaw wε tun gay ε, 'Aay icem Ablam, é è be buy wee mvυ yí kpwe le ε gen ε fewcε ê bó, é bó σε yuw ekumen̄ mvuntelem mvubole.' ³¹ Ε Ablam

tfuse ê wvú le, ‘É bó tun keeyuw fiεε fi Muses bô bonyii bo ntum Nyo’ le gayte, bó saa ke eyuw naa lo ten fi è gayte wee wvú buy yî kpwe le ke.’ ”

17

N’yeyi Jisos ekumε kebefe bô mbee noo lemme

¹ É Jisos gay ê boom bew bo ηgoo le le, “Kε mwεεm mvù teeyi bonyii ε bó gee bibefe nu ke eyuu enu se mvú nu lo ke. Geenεn, ηγεw nu dvú fô wee wvù teeyi bonyii le bó egeè bibefe le. ² Fí nu ke ejee fô wvuwe wee le le bó eshεηke kebwee ke diene le ê kendorη kew e, edomse wvú ê joo yi baay e, εfey fo wvú egeè ε boom ban gee bibefe. ³ Ben edioo nu no yenè.

É waa bwoo ge fiεε fi befe, é wo jeme ê wvú. Wvú é kumen, é wo leεshe nya ê wvú. ⁴ É wvú cim ge mwεεm mvù befe fô wo le bokanη bososhwiyy yî diuu le, ké ge kase ke to ku can le wen nu ε jay, tu wo keηke ke keefoose wvú.”

⁵ É boom bo Tata le bo ntum e ke nε gay ê wvú le, “Geε é mbee wese etemyi ntay.” ⁶ É Tata tfuse le, “É me ensee ê ben keceey le, é ben be keηke mbee ε wvú nu ke naa diεwe shem nsusu le, tu è nulo é ben egay ê kete ke baay kin le kí emvuw ye fen egen eleem ê joo yi baay e, é kí emum eyuw lo ben e.

⁷ Ben ejo le wee ηgoo yene le keηke waa we lemme, wvú ε she lemte wεne, keνεε wvú be taale ε è nu fô njée le, é wvú ke dioo ε kfulε, é wvú emum egay le waa we lemme wvudvu egen lo ejo mwεεm mvudien mwew eshii ediee le? ⁸ Ke è nulo é fí enu nonen ke. Fiεε fi wvú nulo egay

nu ke le wvú egen ekumen ndvú, eseyse mwεem mvudien mvuwene eto dvú, emum ecεyte, é wen dioo ε dieken, ε wuken, é wvú ebaance mwεem se gen ediekεn. ⁹ Waa lemme wvudvu é ge mwεem mvun mvunciim, é wvú ke eshe enyaa keyoone ê wvú? ¹⁰ Ε nu ke lenlen no finen nu. Ben ke dioo ε ge lemme di bó nya ê ben dí ε ka, é ben egay ke le, ‘Bese nu ke lo fisεse boom bo lemme le, ε bese ge ke ε ε nu lemme disεse.’ ”

Ε Jisos fe bonyii bo ntun wvu baay e yuufe

¹¹ No Jisos to gene Jεlusalεm, no fele ê kedwee ke woj wvú Samalia bô wvú Galilee le. ¹² Ε wvú ke gen dioo eleyte ntεw mvu le, ε bolemse bomew yuufe bô to cεmte bô ntun wvu baay yen wvú le ncejole, ¹³ mum tee bô diεw yí tεmyi le, “Jisos cee bonyii, camε ke shen fô bese le.”

¹⁴ No Jisos yen bó le, gay le, “Ben egen eduεce bikuu binen ê bocee ncese.” No bó nε ε no gene mum bonen no yuule bεε ê je. ¹⁵ Ε wee mvu εnte jo bó yen le wen nu ε bonen wase, mum kase no tuu jim fô Jisos e bensee Nyo' foweεwe. ¹⁶ No wvú to, mum gbwe ê Jisos εjise bεεle wvú. Ε wee wvudvu to nu wee wvu Samalia. ¹⁷ Ε Jisos gay le, “Bonyii bee yuufe bô me mbe nfε bó ε no yuule, bo bvuuke ε fεε? ¹⁸ Fí nu le wee baa nu dvú wvú eyen le wen ekase etu jim enya keyoone ê Nyo' εfey ke tolo wvun e?” ¹⁹ Ε Jisos mum gay ê wvú le, “Ja we egenε fiuw. Fitele fi wo lese yí yεm e nu ε ge wase wo ε bonen.”

*Bvunfon bvú Nyo' le bvú keseen bô bvù too
(Mat 24:23-28, 37-41)*

²⁰ E Bofalasii ke ne bife ê Jisos le laa bvunfon bvú Nyo' le nu ke ekew seke la le. E wvú tfuse le, “Ke nciise yaa nu dvú wvù nu ke edunçe seke Nyo' nu ke ekew esaake bvunfon bwew ke. ²¹ Ke wee yaa nu dvú wvù nu ke eduu le, ‘Ben etaa eyen, Nyo' wvun e wvú saake fen’, kenee le, ‘Wvuwe e wvú saake fofe’ ke. Ben eyeke eyuw, bvunfon bvú Nyo' le nu ê mvuntelem mvu bonyii le.” *

²² E wvú mum kase jeme wase e e nu ê boom bew bo ηgoo le le, “Kefew too lo kè ben nu ke egomte keeyen wee wvù diee nu Waawee le ke naa diuu dimwaan, saa eyen ke. ²³ E nu ke enu kefew kekiele le é bonyii bomew eduu le, ‘Ben etaa yen, wvuwe fofe’, kenee le, ‘Ben etaa yen, wvuwwun fen.’ Bó dioo jemyi nonen fo ben egenè keetaa ke. ²⁴ Ben kee no jaη ké lawte we nen mwaww, e ebuw e won yo ena ecii yuu nen mwanη, e bonyii bocii yen. E nu ke lenληη no bonyii bocii nu ke eyen wee wvù diee nu Waawee le diuu di wvú kaase too. ²⁵ Geenēn, no wvú ke egen, se kase eto, nu e wvú kenke keeyaw yen bonḡew nteen é enḡoke ke keseen kin ema lo wvú. ²⁶ Ke lenληη no fí to nu kefew ke Noa' le nu ke no fí nu ke enu kefew ke Wee wvù diee nu Waawee le. ²⁷ Bonyii to nu diekene, wukene, e bokene bô bolemse taashi bvujen, e bonyii nyaa boom e bolemse taashi bvujen bô bó, ḡen buy diuu di Noa' to leyee ê nguw e e joo ke buy to lese bó bocii.

17:21 11:2, 20; Mat 12:28 * **17:21** Kenee le, “bvunfon bvú Nyo' le nu ê ben ente.” **17:22** 21:7-24 **17:23** Mat 24:23-25; Mak 13:21-23 **17:25** 9:21-22

28 Fí nu ke enu tɛn lɛŋlɛŋ no fí to nu kefew ke Lot e. Bonyii to diekene, wukene, kamene way, lemte ŋɛɛ, bvuu bomte yéw. 29 Ɛ Lot ke dioo buy Sodom, ɛ Nyo' mum shike ŋguy we ɛ wvú no shiile bɛɛnci ke díɛwɛ mvuŋkaŋ e, shii mum lɛse bonyii bo Sodom bocii. 30 Ɛ nu ke no fí nu ke enu diuu dì wee wvù diee nu Waawee nu ke esɛɛɛ ebuynɛn e.

31 Ɛ nu ke edioo enu ɛbvubwɛ, fo wee wvù nu ê yew we ɛ mwɛɛm mwew nu yew, ebvuu eshii eley yew lɛ wen ejo sɛ no lewte ke. Lɛŋlɛŋ tɛn, fo wee wvù nu wɛne ebvuu ekfuuyi lɛ wen egen ejo fiɛɛ ke. 32 Ben ekume fiɛɛ fî to kooyɛɛ bô kpwɛɛ Lot. 33 Wee wvù gomte keebawci nshii we fo wvù elase nu ke elase ke lo. Ɛ wee wvù lase nshii we nu ɛ wvù bawcɛ lo nshii wvudvu. 34 Ɛ me ɛŋgay ê ben lɛ, è nu ke enu ɛntaŋ jodvu, bonyii nu ke ejiime fontaw bofɛɛ, é bó ejo mwaan é wvumvu eshɛɛ. 35 Bokɛnɛ bofɛɛ nu ke egooke bvulɛm fodien, é bó ejo mwaan é wvumvu eshɛɛ. 36 [Bolemsɛ bofɛɛ nu ke enu wɛne, é bó ejo mwaan é wvumvu eshɛɛ.]” † 37 Ɛ boom bew bo ŋgoo le mum bife ê wvù lɛ, “Tata, fiɛɛ fidvu nu ke ekooy ɛ è nu fɛɛ?” Ɛ wvù tfuse ɛ è nu ê ŋgan e lɛ, “Fô keŋkpwe ke fiɛɛ le nu, nu ke fò fò bonɔulɔŋ nu etaashi.”

18

Ngan ɛkumɛ kpwɛɛ ŋkfu bô wee wvù saake bonsaw

17:28 Keŋ 19:24-25 **17:31** Mat 24:17-18; Mak 13:15-16 **17:32**
 Keŋ 19:26 **17:33** 9:24; Mat 16:25; Mak 8:35 † **17:36** Ke bonɔwa'
 bo boyvuum bomew keŋke kencim kin ke. **17:37** Job 39:30

¹ Ε Jisos mum ma ηgan mvu keeyeyi boom bew bo ηgoo le ε bó κηηκε keebunlee sekecii yaa doose κε. ² Ε wvú gay le, “Wee wvù saake bonsaw mvu to nu ê kelaante kemew e, ε wvú yaa fane Nyo', yaa yene ten jise di wee le κε. ³ Ε kpweε ηkfu mvu nu ten ê kelaante kedvu le. Ε wvú ké no gene sekecii kule can ê wee wvù saake bonsaw wε le wvú efi κε wen esumten nsaw wen bô wee wen bvuban. ⁴ Ε wee wvudvu yaa leese gvune entuntun κε, ε kpweε ηkfu wε mey κε no cine fó. Ε fí ke ghaw, ε wee wvudvu gay le, ‘No me nu σε me nfane Nyo', σε me ncim n'yene jise di wee le, ⁵ geenεn no kpweε ηkfu wvun too κε jewsee me nen, me nu en'yen le me nu ε nsumten nsaw we no wvú gomte, εfuw κε nonen, é wvú ke emey κε etoo jewsee me nen, é wee ke enε ekpwe lo ê wvú εbo.’ ” ⁶ No Tata ma nonen, mum gay le, “Ben eyuw fiεε fi wee kenje ke εcici wvù saake bonsaw wvun to jemyεε. ⁷ No wvú to ficεε kpweε ηkfu wε nen, tu κε Nyo' nulo efi ten bew bonyii bò wvú nu ε caw bò beele fô wvú le entan bô emvunsheen e? Ε nulo é wvú ebvuu eguute lo ye? ⁸ Ε me ensee ê ben le Nyo' nu ke esumten nsaw wvubo naa cekey. Geenεn wee wvù diee nu Waawee nu ke edioo kaase too eyen ε bonyii nu dvú bò nu ε lese fitele yî Nyo' le fokuse fen nonen e?”

Ngan ekumε wee Falasii bô wee wvù fi shile

⁹ Ε Jisos bvuu nε ma wvumvu ηgan ε è nu ê bonyii bò to yene bikuu bibole le bowen nu bonyii bo teyey, mum nyensee lo bomew bonyii. ¹⁰ Ε wvú gay le, “Bonyii bomew bofεε to nu ε ben gen yew

ncese le keebunle. Wvumvu to nu wee Falasii, ε wvumvu nu wee wvù fii shile. ¹¹ Ε bó γεν ley, ε wee Falasii wε γεν leem fiew wvù embenj bunle le, 'Nyo', me nyaa keyoone ê wo njefo κε me nu diεwε bonyii bomew e κε. Κε me n'yεεle ejise yí mwεεm e κε. Κε me nfiike kenfiw κε. Κε me njaanηke bokενε bo bonyii le κε, ε κε me nu naa κε diεwε wee wvù fii shile we le κε. ¹² Me ηké no mbamte mwεεm mvudien εdiuw εfaa yí kema le. Me ηké no nyaa keba kemwaan η wo εnte jo biba yuufe bi mwεεm mvunciim mvù me ηκεηκε le.' ¹³ Geenεn, ε wee wvù to fii shile wε leem fiew ncejole, fanε yaa cim taa we κε, so' εkolε, lan wεm mum bunle le, 'O Nyo', me nu fiew wee wvù befe, camε κε shen fô me le.' ” ¹⁴ No Jisos fε nen, mum gay le, “ε me ensee ê ben le wee wvù to fii shile wε to buy no booke ê wvù yew nu teyey ê Nyo' ejise efey wee Falasii wε. ε nu κε ληληη no wee tfuu wvù bensee εkolε kew nu ε bó nu ke eshike lo wvù, ε wee tfuu wvù shiwse εkolε kew, nu ε bó nu ke ebense lo wvù.”

*Jisos koonke boom bo caan caan
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ Ε bonyii ke ne no too bô boom bo caan caan fô Jisos e le wvù ekum bó le. ε boom bew bo ηgoo le yen nonεn, no saake lo bó. ¹⁶ Geenεn, ε Jisos tee boom bodvu le bó etoò, mum jeme ê boom bew bo ηgoo le le, “Ben ecine é boom bo caan caan etoo fô me le. Fo ben ejewsè bó κε, njefo bvunfon bvu Nyo' le nu ε è nu fô bonyii diεwε boban e. ¹⁷ ε me ensee ê ben kecεεy le, é wee baa efisen bvunfon bvu Nyo'

le ke diewe wan wvu caan e, wvú saa ke eyuu eley bvunfon bvudvu le ke.”

Jisos bô wee kpaw

(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ E wee wvu baay mvu bife ê Jisos le, “Wee n'yeyi, wo wvù wee wvù jee, fiε fi me ηκεηκε keenge nse ηκεηκε nshii wvù mey lo nu la?” ¹⁹ E Jisos bife ê wvú le, “Wo tenje me le wee wvù jee nje la? Ke wee nu dvú wvù jee ke. E nu ke Nyo' maan wvù jee. ²⁰ Geenεn, keetu jim yí fiεε fi wo be bife le, wo kee ke bonci bò duu le, ‘Fo wo ejan kpweε wee, fo wo eyu wee, fo wo econ bvucōj, fo wo eben jim nsaw mbiay’, bô wvù le, ‘E wvumtè ico bô bwoo’ le?”

²¹ E wvú tfuse le, “Bonci ban bocii nu ε me nto ηκεw wase no ηγεεle naa ε me mbεε cuwee.” ²² E Jisos yuw nonεn, gay ê wvú le, “Tu fiεε nu ε shεε fimwaan fi wo bεε ege. Geεε egese mwεεm mwuw mvunciim, egaw bigew bidvu ê bonyii bò fuute, é wo ke emum eκεηκε bvukuke ε è nu won Nyo' le. E wo dīo ε ge nonεn, emum eto ebii me le.” ²³ E wvú yuw nonεn, ε ye keeshε lo wvú, njefo wvú to κεηκε kpaw baay. ²⁴ E Jisos taa wvú nεn, gay le, “Fí temyi baay fô wee kpaw e keeley bvunfon bvū Nyo' le. ²⁵ E fí temyi naa baay fô wee kpaw e keeley bvunfon bvū Nyo' le fele no fí temyi fô nyambala le * keeley ê jise di tase le.” ²⁶ E bonyii bò

18:18 10:25 **18:20** Ksm 20:12-16 **18:22** 12:33; Mat 8:21-22

* **18:25** Nyambala yin nu ê diéw bala le le, “kamel.”

to nu f́o yuw nonen, mum bife le, “E ̀ fen nu nonen, ́ ke eyuu eboy yee?” ²⁷ E Jisos tfuse le, “Ke fiεε fi ghaake bonyii keege nulo eghaw Nyo' keege ke.”

²⁸ E Bita gay ̀ wv́u le, “Taa eyen, bese nu ε cine wase mwεεm mvuse le, ε no bii wo le.” ²⁹ E Jisos tfuse ̀ b́o le, “E me ensee ̀ ben kecεεy le ke wee yaa nu dv́u wv́u nu ε cine la diew e, kenεε kpwe se b́o boom e, kenεε boom bo bwee le, kenεε ice b́o bwee le nje bvunfon bv́u Nyo' le, ³⁰ wv́u nu ke enu se wv́u ε kenke bonyii b́o mwεεm nteen ýi nshii wvun e mv́u fele mv́u wv́u cine le ke. E ̀ nu ke edioo enu kefew ke nshii wv́u too le, ́ wv́u ekenke nshii wv́u mey lo.”

*E Jisos bvuu jeme ekume kpwe ye
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)*

³¹ E Jisos ke ne jo boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε ε b́o b́o base ye. E wv́u gay ̀ b́o le, “Ben eyeke eyuw, beene bene wase Jelusalεm, ε beene nu eben ebuy j́o ́ fiεε ficii fi bonyii bo ntum Nyo' le to saηεε ekume wee wv́u diee nu Waawee eto ekocen. ³² F́i ε mum ε no nu le b́o nu ke enya wv́u can bitum e, ́ b́o ebuu wv́u, nan'yi wv́u, cuyte nceη ýi ye le. ³³ B́o nu ke etam wv́u b́o bongbwan, eyu wv́u, ́ ke edioo enu εdiuw eta, ́ wv́u ebuy ýi kpwe le.”

³⁴ E Jisos jeme nonen, ε fi ffumse b́o, ε b́o fanε yaa cim kiεε laa wv́u jeme le la le, njefo fiεε fimew to nu ε ge le fo b́o ekiεε ke.

E Jisos yene ejise kenfefe

³⁵ Ε Jisos ke dīoo feɲene kelaante kè Jelikū, ε kenfefe kemew ε shii diuw je le lēke mwεεm. ³⁶ Ε wvú yuw no kebombom ke bonyii le kfunē fele, mum bife le laa è sε nu la le.

³⁷ Ε bó tfuse ê wvú le è nu Jisos wvu Nasalεt ε wvú fele. ³⁸ Ε wvú mum kεw no wamte le, “Jisos, Waa Nfon Dawe, camε ke shen fô me le.”

³⁹ Ε bonyii bò to saa fwe wam le wvú eban lo. Geenεn ε wvú bvuu mεse wam lo foweεwe le, “Waa Nfon Dawe, camε shen fô me le.”

⁴⁰ Ε Jisos yuw, leem gay le bó eto bô wvú. Ε bó to bô wvú, ε Jisos bife ê wvú le, ⁴¹ “Wo gomte le me enge la fô wo le?” Ε wvú tfuse le, “Tata, geε é me en'yene mwεεm e.”

⁴² Ε Jisos mum gay ê wvú le, “Ε yεnè le mwεεm e. Fitele fiuw fi wo lese yî yεm e nu ε ge wase εjise εyo ε yene.”

⁴³ Kaɲ mwaan nonεn, ε wvú mum kase kεw no yene mwεεm e. Ε wvú mum nε no bii Jisos e tumte monkum mo Nyo' le. Ε bonyii bocii bò to nu fó yεn, nya mbense ê Nyo'.

19

Jisos bô Sakio

¹ Ε Jisos γεν ley ê kelaante kè Jelikū le, no fele. ² Ε wee mvu to nu jó ε diee nu le Sakio, ε è nu cee εkolε bonyii bò to fii shile, nu tεn cee kpaw. ³ Ε wvú no gomte keeyεn Jisos e no wvú to fele. Geenεn, ε fí ghaw njefo wvú to kfufene lo, ε kebombom ke bonyii le banji wvú. ⁴ Ε wvú mum lewte γεν fwe, γεν ben yî kete kemew e le Jisos ke edīoo efele é

wen eyen wvú le. ⁵ E Jisos ke gen buy fó, lan jise yen wvú le fowe, tee le, “Sakio, shiile cekey eto, njefo me nkenke keence ê wo yew eben.”

⁶ E wvú mum son shii yî kete kie le, fiisen Jisos bô nlanlan. ⁷ E bonyii bocii bô to yene no Jisos to gene bô wvú mum kew no wvukene gayte le, “Wee wvun gene wase keegen ce bô wee wvú befe.”

⁸ E bó gen dioo nu, e Sakio ke ne leem we gay ê Jisos le, “Tata, taa eyen, me nu engaw mwem mwem entelen enya ê bonyii bô fuute. E è nu le me nke nu e nfiw wase wee, é me enkase entfuse bokañ bonew ê mweten.”

⁹ E Jisos yuw nonen, gay le, “Eben nu e bonyii bo yew fen e boy wase, no cee la wvun nu ten waa Aba'am. ¹⁰ Wee wvú diee nu Waawee to to keegom bonyii bô nu e laken wase, eboye bó.”

*Ngan ekume bigew
(Mat 25:14-30)*

¹¹ No bonyii to yeke no Jisos jemyi mwem mvun, e wvú ke ne ma ngan mvu ê bó, njefo è to sheete wase caan é wvú eley Jelusalem, e bonyii kpwaake le sekemew le è sheke wase caan é Nyo' ekew esaake bvunfon bwew. ¹² E wvú gay le, “E to nu kefew kemew e, e waa nfon mvu ne won wvubole no gene won wvumew e ncejole le bó egen eghaa wvú nfon e, é wvú se kase eto esaake bvunfon bwew. ¹³ E wvú ke dioo nen'yi, tee boom bew bo lemme le yuufe, gaw bigew ê bó ekele ekele, gay le, ‘Ben eko eshe egeè way dvú fô me ntoo.’

19:7 Mat 9:10 **19:8** Ksm 21:37; Esek 33:14-16 **19:9** 13:16; Lem 16:31 **19:10** Esek 34:16; Mat 9:13; Mak 2:17; Luk 5:32; 1Tim 1:15 **19:11** 11:2; Lem 1:6 **19:12** Mak 13:34; Lem 1:11; 2:33-36

14 Ε wvú mum nε, ε bonyii bo wonj we le to bane wvú baay. Ε bó mum shεε tum bonyii ê wvú εjim λε bó eγεν egay λε κε bowen koonke wee wvudvu λε wvú enu nfon bowen κε.

15 Ε bó ke γεν κε ghaa wvú. Ε wvú ke tu jim, tee boom bew bo lemme le ba bò wvú to gawεε bigew ê bó λε wen eyen laa bó se nu ε shεε ε ge way ε die sεw ε. 16 Ε wvu fwe to gay λε, ‘Cee εkolε, εκελε kuw ke bigew e kè wo to nyaε ê me nu ε me ε nshεε ε ndie sεw jó bikele yuufe.’ 17 Ε wvú yuw njon, beele wvú gay λε, ‘Wo nu waa lemme wvù jee. No wo se nu ε shεε ε κιεε keetaa fô fiεε fi caan e ntay, me nu enγεε wo é wo esaakè bontεw yuufe.’ 18 Ε wvumvu ten to gay λε, ‘Cee εkolε, εκελε kuw ke bigew e kè wo to nyaε ê me nu ε me ε nshεε ε ndie sεw jó bikele bitin.’ 19 Ε wvú gay ê wvú λε, ‘Me nu enγεε wo é wo esaakè bontεw botin.’ 20 Ε wvumvu waa lemme to gay fiew λε, ‘Cee εkolε, εκελε kuw ke bigew e kin fen ε me ε nshεε ε ηkule ê njaw ndvu le ε ηγεε. 21 Me nse ηγεke njefo wo tεmyi εjim, ε me nfane wo. Wo ké nu se wo nu ε γεε ηkuuη, mum to no joo lo. Ε ké dioo nu se wo nu ε jewε fiεε, mum to no gbweci lo.’ 22 Ε cee εkolε we gay ê wvú λε, ‘Wo nu wan wvù befε. Njeme wvù buy diuw wo le nu wvù me nu enjo ensaw wo dvú. Wo se kee λε me ntεmyi εjim, é me ndioo nu se me ε ηγεε fiεε ηkuuη, mum nto no joo lo, ηké ndioo nu se me nu ε njewe fiεε mum nto no ηgbweci lo. 23 Wo se kee nonεn, ε se ε ge la fo wo ejo bigew biem eγεν eγεε ntfu, wvu λε seke me ε ηkase enfi bô sεw?’ 24 Ε wvú mum gay ê bonyii bò to leeme mbew ye le λε, ‘Ben efi εκελε ke bigew

e kedvu ê wvú, enya ê wvù kɛɲke bikele bi bigew e yuufe.’ ²⁵ Ɛ bó kace lo, gay ɛ, ‘Cee ɛkolɛ, wvú kɛɲke wase bikele bi bigew e yuufe.’ ²⁶ Ɛ wvú gay ɛ, ‘Ɛ me ensee ê ben ɛ wee wvù kɛɲke fiɛɛ nu ɛ bó nu ke ebise. Geenɛn ɛ wee wvù baa kɛɲke, nu ɛ naa fi caan fi wvú kɛɲke nu ɛ bó nu ke efi lo ê wvú. ²⁷ Yî keseen e, bonyii ba bò se bane me, tune ɛ fo me enu nfon wvubo kɛ, ben eɛn eto bô bó eyuwye ê me ejise.’ ”

*Ɛ bó fiɛn Jisos Jɛlusalɛm kɛ diɛwɛ Nfon e
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)*

²⁸ Ejim jodvu no Jisos to jemyɛɛ mwɛɛm mvun, mum nɛ no saa fwe bene ɛne Jɛlusalɛm. ²⁹ Ɛ wvú ke dioo feɲene ntɛw wvù Bɛtfaj bô wvù Bɛtani bò nu mbew Kum Bite bi Olif e, mum baa boom bew bo ɲɔo le bomew bofɛɛ tum, ³⁰ gay ɛ, “Ben eɛn ntɛw wvu fwe we le. Ben nu ke edioo eleyte jó, eyɛn waa kembɛɛbey e ɛ bó ɛ suu ɛ wee ke baa ben wase yî dvú le kɛ, é ben efay eto dvú fɛn. ³¹ Ɛ ben ɛ no fayte, wee ɛ no biite ɛ laa ben fayte nje la ɛ, é ben tfuse ɛ Cee Ɛkolɛ kɛɲke shiee wvudvu.”

³² Ɛ boom bo ɲɔo le ba ɛn yɛn fiɛɛ ficii le kɛ lɛɲlɛɲ no wvú to jemyɛɛ. ³³ Ɛ bó ke dioo fayte waa kembɛɛbey wvudvu, ɛ bonyii bò to kɛɲke bife ɛ, “Ben fayte waa kembɛɛbey wɛ nje la?”

³⁴ Ɛ bó tfuse ɛ, “Cee Ɛkolɛ kɛɲke shee wvudvu.” ³⁵ Ɛ bó mum jo to dvú fô Jisos e, yɛy bikum bibole yî kembɛɛbey kedvu le, mum bense Jisos yî dvú le. ³⁶ Ɛ wvú no ɛne, ɛ bonyii yɛyte bikum bibole ê je, ɛ wvú fele yî dvú le.

³⁷ Ε wvú ke γεν λε wen efenene fò je booke yî Kum Bite bi Olif e, ε kebombom ke bonyii bew bo ηgoo le σεσε no wvuuyi bensee Nyo' foweεwe nje binghaw bi mwεεm e bicii bì bó to γενεε. ³⁸ Ε bó no wvuuyi gayte le, “Nyo' nu ε lan kembonen yî Nfon wvù too ê diee di Tata le. Nyεkeey nu fowe, ε bvukuke nu bvú Nyo' wvu fowe le.”

³⁹ Ε Bofalasi bomew bò to nu ê kebombom ente num ne gay ê Jisos le, “Wee n'yεεyi, kanε bonyii buw bo ηgoo le ban λε bó eban lo.”

⁴⁰ Ε Jisos tfuse le, “Ε me ensee ê ben λε, ε bó ecim eban lo, naa ε ετα εyan ewvuuyi.”

⁴¹ Ε Jisos ke dioo buy mbew Jelusalem e, taa jo nen, kese bô kpwe, ⁴² no taanke le, “O Jelusalem, ε ben ban be kee ke naa fiεε fi nulo eto bô nyεkeey fô ben e yî diuu di εben e. Geenεn keseen σε ben kee lo ηkuuη. ⁴³ Nonεn, ben ekeè λε kefew too lo kè bonyii bonεn bo bvuban e nu ke eto ebom ketaan egem ben dvú ekeεkeεε, eban ben εnte. ⁴⁴ Bó nu ke eley efiwσε lo ben naa noo boom bonεn, ebvuw yéw yene, ε τε saa esheε yî dimew e ke. Ε fi nu ke ekooy nonεn njefo ben to baa kiεε kefew kè Nyo' to toε ê ben e keε.”

*Ε Jisos kun bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)*

⁴⁵ Ε Jisos ke γεν fô yew ncese le, no kuuηke bonyii bò to geese mwεεm fó ⁴⁶ gayte ê bó λε, “Fí nu ε bo ε san ε Nyo' gayte le, 'Yew γεm nu ke enu yew bunle.’

19:38 Mben 118:26; Luk 2:14 **19:40** Abk 2:11 **19:41** 21:20-24
19:42 Dito 32:29; Luk 2:14 **19:44** 1:68; 21:6; Mat 24:2; Mak 13:2
19:46 Yesa 56:7; Yeli 7:11

Geenen ben ε banke ε tu
 ‘Tfum bocooη.’ ”

⁴⁷ Ε Jisos no shee γεεγi bonyii fô yew ncese le εdiuw εcii. Ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to duηci bonci bo Nyo' le noo bonyii bo baay baay bo jó no wεentene keeyu wvú. ⁴⁸ Geenen fanε yaa κηηκε je κε, njefo bonyii bocii to shee κε lo mbew Jisos e yaa gomte keesoy lo fiεε fimwaan fô mwεεm mvù wvú to γεεγi le κε.

20

*Ε bonyii bo wonη e bife fô Jisos jo mvungay
 (Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)*

¹ Ε è ke no nu diuu dimew ε Jisos no γεεγi bonyii, bvuu fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ê bó fô yew ncese le. Ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô duηci bonci bo Nyo' le noo bonyii bô saake wonη to, ² bife ê wvú λ, “Κε see ê bese wee wvù nya mvungay λ wo egee mwεεm mvun? Ε nya γεε mvungay mvudvu ê wo?”

³ Ε Jisos tfuse λ, “Me τεν nu embife fiεε ê ben. Ben esee ê me keseen. ⁴ Mvungay mvù Jon to leese bonyii dvú ê joo to nya Nyo' nuu wee wvu wum ε?”

⁵ Ε bó mum koo ntfum εbonεbon λ, “Ε beene tfuse λ è to nya Nyo', é wvú ebife ê beene λ laa ε è ge la fo beene ebee Jon e λ? ⁶ Ε beene tfuse λ è to nya wee wvu wum, é bonyii etumyε beene bô ετα, njefo bó nu ε bee cεεγ cεεγ λ Jon to nu wee ntum Nyo'.” ⁷ Nonεν, ε bó mum tfuse λ, “Κε bese kee wee wvù to nyaε κε.”

⁸ Ε Jisos mum gay ê bó λε, “Tu κε me nu ensee τεν ê ben wee wvù nya mvunḡgay ê me λε me enḡee mwεεm mvun κε.”

*Ngan ekumε bonyii bò bó to lesεε wεne
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)*

⁹ Ε Jisos mum νε κew no maa ηgan ê bonyii λε, “Wee mvu to nu ε lem wεε mvuntam mvù bó keenci mbvuum dvù. Ke tεse wεε wvudvu ê bonyii, mum νε γεν ketum kemew e, γεν ce jó baay. ¹⁰ Ε ke-few kè bó ké no kooyte ke to kocεn, ε wvù tum waa we lemme λε wvù eḡen efi mvuwene mvuntam. Ε wvù γεν, ε bonyii bò wvù to tεσεε wεε ê bó, kaa suḡ lo wvù kuḡ ε wvù tu jim cancan. ¹¹ Ε wee wvudvu bvuu tum wvumvu waa lemme, ε bó bvuu suḡ wvuwε, shoose wvù, kuḡ ε wvù tu jim cancan. ¹² Ε wvù bvuu tum wvumvu λε botεte, ε bó lemse wvù, tfume ekfuḡ. ¹³ Ε wee wvudvu kpawwε λε, ‘Me nu enḡe νεε? Me nu ntum wase keseen ε è nu waa wεm wvù nu fitele fiem. Sekemew é bó eḡen ewvum wvù.’ ¹⁴ Ε wan wε γεν ley wεne, ε bonyii ba bò bó to tεσεε wεε ê bó yεn wvù λε, tfumtfum εbonεbon λε, ‘Wvun nu ndiela wee wεε wvun. Beene eyu wvù emum eyow wεε wvun.’ ¹⁵ Ε bó mum koo wvù, bvuse wεne, yu.”

No Jisos fε nonεn, mum bife λε, “Ben kpwaake λε wee wεε wvudvu nu ke eto eḡe νεε bô bonyii ba? ¹⁶ Ε me ensee ê ben λε wvù nu ke eto elεse lo bonyii bodvu, etεse wεε wvudvu ε è nu wase ê bonyii bomew.” No bonyii yuw nonεn, kacε lo λε, “Nyo' elεwsè.”

17 E Jisos taa bó nɛn, bife ɛ, “Tu fiɛɛ fin fi bó san ê Nwa' Nyo' le jemyi ɛ la, fi nu ɛ,
 ‘Tɛ didvu diɛ di bonyii bo kembom e to tunɛɛ,
 to nu ɛ kase nɛ tu tɛ di buu di yew e?’
 18 E tɛ didvu din nu, é wee gbwe yî dvú le ecaafie lo,
 é dí gbwe yî wee le, é mwɛtɛn efooncɛ lo.”

Mbife ɛkumɛ shile

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

19 No Jisos ma ngan wvudvu nonɛn, ɛ bonyii bò to dunɔi bonci bo Nyo' le bô bocee ncese bo baay baay mum no gomte ɛ bó ekoo wvú kɛ fó. Bó to gomte keekoo wvú njefo bó to nu ɛ kiɛɛ ɛ wvú ma ngan wvudvu ɛ è nu ê bó, geenɛn fan bonyii. 20 E bó mum no bii bikaa biew e, kew bonyii, tum ɛ bó gen no keele wvú buwse ɛ bó nu bonyii bò jee. E bó to gee nonɛn keeyuw fiɛɛ diuw we le emum ekoo wvú enya can wee wvu Lum wvù saake keba kekɛ le. 21 E bonyii bodvu mum nɛ bife ê wvú ɛ, “Wee n'yɛɛyi, bese kee ɛ mwɛɛm mvù wo jemyi noo mvù wo yɛɛyi nu mvu lɛn, ɛ kɛ wo taale jise di wee le kɛ. Wo ké no yɛɛyi kecɛɛy ɛ è nu fiɛɛ fi Nyo' gomte ɛ bonyii egeè. 22 Bese ɛ mum ɛ no biite ɛ laa nci nu ɛ bee ɛ beene elaanke shile ê Kaysa Nfon wvu Lum ɛ?”

23 E Jisos kiɛɛ fiɛɛ fi bó wɛɛntene bô fí gay ɛ,
 24 “Ben kɛ eto bô danali mwaan é me en'yɛn.” E bó to dvú ɛ wvú bife ɛ, “Ekolɛ kin kè nu yî dvú le nu ke yɛɛ le, ɛ diee din nu di yɛɛ le?” E bó tfuse ɛ, “E nu ke Kaysa le, ɛ diee nu kɛ tɛn diew.” 25 E Jisos mum gay

le, “Ben emum enyaà le ê Kaysa fiεε fi è nu fi Kaysa le, enyaà ê Nyo' fi è nu fi Nyo' le.”

26 Ε bonyii ba yuw ε fí ffumse bó, ε bó mεy diuw tfu fanε yaa κενκε fiεε fi bó ekoo wvú yî dvú le ê bonyii ejise ente jo mwεem mvù wvú to jemyi le κε.

*Mbife ekumε mbuy wvu yî kpwe le
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)*

27 Ε bonyii bomew ηgoο Bosadusii le ke nε to keebife fiεε ê Jisοs. Bosadusii ban to nu bonyii bò to duu le κε bonyii nu ke ekase ebuy yî kpwe le κε.

28 Ε bó to bife ê wvú le, “Wee n'yεεyi, Muses to nu ε san ê nci wesebeene le le,

‘E wee κενκε kpwoon ε ke ε kpwe σε bò wvú nu ε boo wan,

tu waa bwee κενκε keεεε kpwoon wvudvu

é bò wvú eboo boom ê diee di ηkfu waa bwee le.’

29 Keseen, boom bo wee mvu le to nu bosooshwiγ, ε wvu ηgaywee ke κενκε kpwoon, ke kpwe σε bò wvú ε κενκε wan. 30 Ε ejimε kew γεεε kpwoon

wvudvu, ke kpwe ten σε wan. 31 Ε ejimε ke wvuε le bvuu γεεε ten kpwoon wvudvu, ke kpwe ten σε

wan. Ε fí ke kooy ke nonen bò boom bo bosooshwiγ bodvu bocii, ε mvu bó le fanε yaa boo wan bò kpwoon wvudvu κε.

32 Ejim jodvu ε kpwoon wvudvu kpwe ten. 33 No bonyii bo bosooshwiγ bodvu to nu ε jo kpwoon wvudvu bocii, è nu ke enu seke bonyii

kaase buyte yî kpwe le, é wvú enu kpweεε γεεε?”

34 Ε Jisοs tfuse le, “Yî won wvu keseen e nu ε bolemσε bò bokεneε taashi bvujen. 35 Geenεn, ε bonyii bò nu ε kocεn keeke eκεκεεεε bvudvuu yî won

wvù too le seke bó ε kase ε buy yî kpwe le yaa nu ke etaashi bvujen κε, ε bonyii yaa bæε ke enyaa boom ε bó taashi bvujen κε. ³⁶ Κε bó bæε ke ebvuu ekpweken κε, njefo bó nu ke enu wase κε diewe bonceendaa bo Nyo' le. Bó nu ke enu wase boom bo Nyo' le, njefo bó nu ε kase wase ε buy yî kpwe le. ³⁷ Κεεεy kedvu nu ε Muses kebεε to nu ε yuuse ε bonyii nu ke ekase ebuy yî kpwe le no wvú to sanεε ekumε kete kè wvú to yενεε ε kí bæenci. Wvú teje Tata ê bvudvuu bvυ ηwa' le bvudvu ε wvú nu Nyo' Abla'am, nu Nyo' Aysik bvuu nu Nyo' Yakow. ³⁸ Ε wvú teje nonεn, tu bonkfu ban nu bonyii ε bó nu dvú, κε Nyo' nu Nyo' bonkfu κε, è nu Nyo' bonyii bò nu dvú, njefo fô Nyo' le nu ε bonyii bocii nu boyuum.”

³⁹ No Jisos jeme nonεn ε bonyii bò to dunçi bonçi bo Nyo' le bense wvú gay ε, “Wee n'yεεyi, wo nu ε looεε ε tfuse λη.” ⁴⁰ Κε nonεn, ε wee fanε yaa ebvuu emom lo ebife fiεε ê wvú κε.

*Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu waa yεε
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)*

⁴¹ Ε Jisos mum nε bife fiew ê bó ε, “Bonyii ghan nεε ε σε no gayte ε Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu waa Nfon Dawe? ⁴² Κε ben kee ε Dawe kebεε to nu ε san ε Nwa' Mbense le ε,

‘Tata Nyo' to nu ε gay ê Tata wεm le wvú eshii ê εbo kew ke εεεy e,

⁴³ egen ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban e

é wvú etome bikaa biew yî bó le diewe kedvuushεε
ke bikaa biew e.'

44 Ε Dawe teje wvú le Tata wen, é wvú ebvuu eghan nεε se no nu waa we?"

Ε Jisos gay le bonyii eyenè ekumε bonyii bò duñci bonci

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

45 Ε Jisos mum ne no jemyi wase ε è nu ê boom bew bo ηgoο le ε bonyii bocii yuuke. Wvú to nu ε gay ê bó le, 46 "Ben eyenè ekumε bonyii bò duñci bonci bo Nyo' le. Bó koonke keetfumyi bikum bì dewkene kale dvú, koonke le bó egayte bó le ê way bò n'wvum. Ε bó bvuu koonke keeshiile yî bintaw bi fwe le yéw bunle le. Ε bó ké egen fô ηkaw e, no koonke ke keeshii ε è nu fwe. 47 Ε è bvuu nu ke bó bò shiwse boke' bo bonkfu le, leεle bó fii mwεem mvubole, mum gee dibunle di dewkene keeduñci ye. Bonyii bodvu ban nu ε wvubo ηgew nu ke efo lo."

21

Nnya kpweε ηkfu wvù wee kefufe

(Mak 12:41-44)

1 Ε Jisos ke ne lan jise, yen no bonyii bo kpawaw e γεεle nnya yibo ê finkuw fi nnya le fô yew ncese le. 2 Ε wvú yen ten kpweε ηkfu mvu le ε è nu wee kefufe, ε wvú ε to ε γεε mvunyinyi mvunfεem ê finkuw fidvu le. 3 Ε wvú mum gay le, "Ε me ensee ê ben keceey le kpweε ηkfu wvun wvù nu naa wee kefufe nen, nu ε nya ε fey bonyii bocii bò be nyaa. 4 Bonyii bocii bò be nyaa, be too ε è nu bò tfúw

kpaww wvubo wvù nu ε yiηsen wase ε no fuci kuse. Geenεn ε kpwoon wvun no wvù nu kefufe kefufe nεn nu ε wvù ε nya naa fiεε ficii fi wvù bee keecee yî dvù le.”

*Ε Jisos see λε bó nu ke ebvuw yew ncese
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)*

⁵ Ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bomew ke nε no kumte εταλε εκυμε yew ncese, bensee ετα yò jee yò bó to bomεε dvù bô mwεεm mvù bonyii to nyaa ε bó seyse dvù. Ε wvù gay ê bó λε, ⁶ “Ben yene mwεεm mvun e? Diuu too lo di ke τε dimwaan nu ke eshεε yî dimew e σε bó ε base fokuse κε.”

*Boηγεw bô bvuban
(Mat 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ Ε bó bife λε, “Wee N'yεεyi, fifin fiεε nu ke ekooy seke la? Ε nciise wvù nu ke eduηce λε fi nu wase keekooy nu la?”

⁸ Ε Jisos tfuse λε, “Ben eyenè fo wee ke elεε ben é ben ejay je. Ben ekeè λε bonyii nu ke etoo nteen, joo diee diem τεεke fojise, ε wee duu λε, è nu wen wvù Mboyse, ε kefew too wase ncee. Bó dioo duu nonεn, fo ben eyekè κε. ⁹ Seke ben ε yuw ε bó tumte jem mondvuum e mondvuum e, ε boηγεw nu woη e, fo ben efanè κε. Mwεεm mvun κεηke ke keeyaw ekooy. Geenεn, ε mvù yaa mum duηci λε woη nu eka sekedvu κε.”

¹⁰ Ε Jisos bvuu gay ê bó λε, “Ketum nu ke etumte jem bó kemew, ε nfon mvu tumte jem bô wvumvu.

¹¹ Biηhaw bi mwεεm e nu ke ekooyi mondvuum e mondvuum e. Nshε nu ke eshiike bô mvuηgay.

Jen nu ke ekoole, ε bincem nu ke enu mondvuum e monciim. Bonciise bò bemte nu ke eduŋci ye yî εbulε le nyaa nfan ê bonyii. ¹² Ben ekeè le é mwεem mvudvu se keeke ekooyi nu ε bó nu ke ekooyε ben, enyεwle dvú. Bó nu ke egeŋ bô ben, esaw yéw bunle le, eciinse ben yéw ncaw e. Ε bó nu ke ebvuu ejo ben egeŋ dvú fwe dvu bonfon bô bonyii bò saake woŋ nje diee diem, ¹³ é sekekie emum enu kefew fô ben e keejeme ê bó ekumε me. ¹⁴ Seke bó ε jo ben nonεn, ε ben lese lo le ke ben nu ebuuke le laa ben nu egeŋ etaje diuw le la le, ¹⁵ njefo è nu me wvù nu ke enya njeme diuw wene le, noo bvufee ê ben. Ke bonyii bonεn bo bvuban e yaa nu ke eleem, ekicεn ben ke. ¹⁶ Bonyii bò nu ke egese ben nu ke enu ke bo'icee bonεn bô bo bwee bonεn, noo boom bo bwee wene le, noo kfuu dinεn bô nsáa yene. Ε nu ke enya ke bó ben é bó se yuwyε ben bomew. ¹⁷ Bonyii bocii nu ke ebane ben, nje diee diem. ¹⁸ Geenεn, naa ke yvuw yimiaaŋ nu ke ela ê ben εfa ke. ¹⁹ Ben ekuu ke ε è nu shém, é ben ke emum ekeŋke nshii.

*Ε Jisós see le bô nu ke efiwε Jεlusalεm
(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)*

²⁰ Seke ben ε yeŋ ε bonyii bo jem e ε gem wase kelaante kè Jεlusalεm ε tase, ε ben mum no kee le kefew nu ε kocεn wase kè bó nu ke efiwε kí. ²¹ Fí ke dīoo ε kooy nonεn, ε bonyii bò nu Judea mum fεε ben yî dikum e, ε bò nu εlaante jodvu buy. Fo wee

21:12 Mat 10:17-22; Jon 16:1-4 **21:12** Lem 12:1-4; 18:12-17; Lem 24-26 **21:14** 12:11-12 **21:16** May 7:6; Mat 10:35; Luk 12:52-53 **21:18** 1Sam 14:45; Mat 10:30; Luk 12:7 **21:19** Mwm 13:10 **21:20** 19:41-44; 20:16; Mat 22:7

wvù nu ñkpwaante ebvuu etoò keeley jó ke. ²² E diuw yoya nu yò Nyo' nu ke elañ ñgɛw yî Jɛlusalɛm e nje gee dibole, keege é fí eto ekocɛn no bó nu ɛ sanj ê Njwa' we le. ²³ Njgɛw wvu baay ɛ diuw yoya le nu ke enu wvu bokɛnɛ bò nu bô difue, noo bô yamsee boom e. Nyo' nu ke eton'yɛ shém bô bonyii ban, elañ ñgɛw wvu baay yî wonj wvun e. ²⁴ Bó nu ke egbwocɛ lo bonyii bomew, ekooyɛ bomew egawcɛ é bó egɛn enu bonfaw bitum e. Bonyii bô yaa kee ke Nyo' nu ke eben lo yî Jɛlusalɛm e, egɛn ebuy no kefew kebole nu ke ekocɛn.

Ɛ Jisos see bonciise bò nu ke enu seke wvú kaase too

(Mat 24:29-35; Mak 13:24-31)

²⁵ Bonciise bô bɛmte nu ke eduñci ye yî diuu le bô yî kpwee le noo yî jón e. Fí yî nshɛ le nu ɛ bitum nu ke enu yî monlum e, ñgɛmtene no joo yi baay nu ke ekfune yole. ²⁶ Nfan nu ke ege é bonyii egule, ciñke nɛn kikikiki. Bó nu ke ekpwaake mwɛɛm mvù bɛmte mvù nu ke ekooy yî nshɛ le, njefo mwɛɛm mvu fowe mvunciim mvù keñke mvunɔgay nu ke eshiike. ²⁷ Nonɛn é bonyii emum eyɛn no wee wvù diee nu Waawee shiile too ê kembɛw e keñke mvunɔgay noo bvukukɛ bvu baay. ²⁸ Seke mwɛɛm mvun ɛ kɛw ɛ no kooyi, ɛ ben leem we, cake bikuu we, njefo kefew kè Nyo' nu eboyse ben nu wase nceencee.”

²⁹ No Jisos jeme nonɛn, mum fewsɛn lɛ, “Ben eyɛɛyi fiɛɛ yî keñgvum bô bite bimew bì ké yɛlɛ le. ³⁰ Bí ké kɛɛke keecomte, ɛ ben mum kiɛɛ lɛ ekfunj kumene wase. ³¹ Ɛ nu ke lɛñlɛñ no ben nu ke edioo

ε γεη ε mwεem mvun kooyi, ε ben emum ekiεε λε bvunfon bvυ Nyo' le nu wase nceencee.

³² Ε me ensee ε ben kecεεy λε κε εηγοκε ke keseen kin nu ke eka σε mwεem mvun mvunciim ε jo bvudvuu κε. ³³ Εbulε bô nshε nu ke eka, geenεη κε diεw γεη nu ke eyuu eshiw κε.

³⁴ Ben eyεnè fo ben eghanè diee ε è nu bikuu binεη, wukene jewte, leese bvufee ε è nu yî nshii wvu fokuse fεη e, ε diuu didvu ke enε esεσε ekoo ben κε diεwε ketam e. ³⁵ Fiεε fi yî diuu didvu din e nu ke eto yî bonyii bocii bô nu yî εkolε ke nshε le. ³⁶ Ben emum eleemè tεmyi, ebunleè Nyo' sekecii, wvu λε mvumvun mwεem ke edioo ekooiyi, ε wvú enya ben bô je yî ben elεw efey jó σε leem fwe dvu wee wvú diee nu Waawee.”

³⁷ Ε Jisos mum no shee γεεyi bonyii yew ncese le εdiuw yoya le εcii. Ε ké dioo nu fokiεguu, ε wvú ben γεη ce yî Kum Bite bi Olif e. ³⁸ Ε bonyii bocii ké buy saa bvutfuu mum γεη fô yew ncese le no yuuke n'γεεyi we.

22

Ε Judas bee keegese Jisos

(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11)

¹ Ε kefew ke Nkaw Blεed wvú bó baa γεε Fin-tuηλεηηη jó, wvú bó teηε λε Nkaw Danεfey e, ke no too wase nceencee. ² Ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to duηci bonci bo Nyo' le, no gomte je yî bó eyu Jisos jó ε è nu ε nnyile le, njefo bó to fane bonyii.

21:34 Yeσα 24:17; 1Teς 5:1-3 **21:36** Mat 24:42; Mwμ 6:17

21:37 19:47; 22:39 **22:1** Ksm 12:1-20 **22:2** 19:48

3 Ε Satan ley ê fitele fi Judas wvù bó to tenje le Iskaliot e, ε è nu wee ηgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofεε. 4 Ε wvú mum γεν fô bocee ncese bo baay baay e bô bikuu bi nci le bì to cεyte yew ncese. Ε bô bó mum seyse no wvú nu ke eghan se gese Jisos ê bó. 5 Ε bó yuw njon mum kaw keelaw wvú bô bigew. 6 Ε wvú bee, mum γεν κew no gomte je yì wvú nu enya Jisos jó can yibole ê nnyile le seke bonyii yaa nu κε.

Nseyse Nkaw Danɛfey

(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21)

7 Ε diuu di Nkaw Blεed wvù bó baa γεε Fintunλεen jó dì bó ké no σεελε waa keyaw wvu Nkaw Danɛfey wvun e ke to kocen, 8 ε Jisos mum tum Bitá bô Jon gay le, “Ben egen eseyse mwεem mvù beene nu ke edie Nkaw wvun dvú.” 9 Ε bó bife ê wvú le, “Wo gomte le bese egen eseyse ε è nu fεε?”

10 Ε wvú tfuse le, “Ben eyuw, seke ben leyte gene εlaante, ben nu ke eyen wee le ε wvú ε tuu joo ê nshaan e, é ben ebi wvú le yew dvù wvú nu egen eley e. 11 Ben dīoo ε bi, gay ê cee yew wvudvu le Wee N'yεεyi biite le laa kebuw ke bonyii bo ghane le kè bô boom bowene bo ηgoo le nu edie Nkaw Danɛfey dvú nu fεε le? 12 Wvú nu ke emum edunce kebuw ke baay yew yi εwe le ε bó ε looce wase ε seyse, é ben emum eseyse mwεem mvudien dvú.” 13 Nonen, ε bó ke γεν yen mwεem e κε leηλεη no Jisos to jemyεε ê bó. Ε bó mum seyse mwεem mvudien mvu Nkaw Danɛfey e dvú.

*Ɛ Jisos bô boom bew die ntaashɛ
(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26)*

¹⁴ Ɛ kefew ke to kocɛn, ɛ Jisos to ɛ bô boom bew bo ntum e shii no diekene. ¹⁵ Ɛ wvú nɛ gay ê bó lɛ, “Me nse ηkooηke naa baay keendie Nkaw Danɛfey wvun beene nse n'yɛn ηgɛw wvù too le. ¹⁶ Ben ekeè lɛ kɛ me mbɛɛ ηke endie Nkaw wvun kɛ enɛn ebuy no fí nu ke ekocɛn seke Nyo' nu ke esaake bvunfon bwew.”

¹⁷ Ɛ wvú jo fiko, nya keyoone ê Nyo' gay lɛ, “Ben eko ewu ben bocii ekɛnɛn. ¹⁸ Me nseηe lo ê ben lɛ ɛ kɛw keseen ɛ gɛn lo, nu ɛ kɛ me mbɛɛ ηke embvuu en'wu mbvuum mo twɛη kete kè lane le man kɛ, eɛn ebuy seke bvunfon bvú Nyo' le nu ke eto.”

¹⁹ Ɛ wvú jo blɛɛd, nya keyoone ê Nyo', guushɛ nya ê bó gay lɛ, “Fin nu ye yɛm ɛ me ɛ nya nje ben. Ben egeè fifin keekumyi me.” ²⁰ Kɛ lɛη nonɛn no bó mɛsɛɛ mwɛɛm mvudien, ɛ wvú jo fiko jeme lɛ, “Fiko fin nu fi monkan mo monfɛm mò Nyo' gbwo bô ɛlɛmɛ kem kí ɛ buy nje ben. ²¹ Geenɛn, ben eyekɛ eyuw wee wvù nu egese me diekene fɛn bee wvú. ²² Ben ekeè lɛ wee wvù diee nu Waawee nu ke eɛn kɛ no Nyo' to seysɛɛ. Geenɛn, ηgɛw wvu baay nu fô wee wvù gese wvú le.” ²³ Ɛ bó mum kɛw no biite ê bikuu bibole lɛ laa wee wvù nulo ege nonɛn ê bó ɛntelɛn nu yeɛ lɛ.

*Ɛ Jisos yeɛyi no bonyii bew kɛηke keejò bikuu
bibole*

22:14 6:13 **22:20** Ksm 24:8; Yɛli 31:31; Saka 9:11; Lum 11:27;
2Kol 3:6; Gal 4:24; Ibu 8:6; 9:12 **22:21** Jon 13:2, 21-30

24 Ε bó ke nε κεw mbew εbonεbon λε laa bó sε nu nεn ε wee wvu baay ê bó εντελεη nu γεε λε? 25 Ε Jisos gay ê bó λε, “Bonfon bo fokuse φεν κηηκε mvunγay ê we jo bonyii bobole, ε bonyii bò saake won gayte λε bó etenè bowen λε bibaw bi bonyii λε. 26 Geenεn, κε ε nulo é fi enu nonεn bô ben κε. Wee wvu baay ê ben εντελεη ejod λε wen nu wan wvu caan, ε wee wvù nu εκολε nu διεwε wee wvù lemte fô ben bocii λε. 27 Wee wvu baay nu wvù la, wee wvù yeeme diekene lo, nuu wee wvù δεελε λε? Κε ε nu wee wvù yeeme diekene lo λε? Geenεn ε me nu ê ben εντελεη διεwε wee wvù lemte fô ben e.

28 No me nshee n'γεne bonγεw sekecii, ε nu κε ben ban bò ké no nu beene. 29 Fí mum ε no nu λε, κε ληληη no Icem nu ε nya me bô bvunfon λε me ensaake, nu ε me ε nya ten mvunγay ê ben keesaake. 30 Me nya wvu λε beene ke ediekene, wukene bvudvuu bvumwaan ê ntow wεm e, é ben eshii yî bokawla λε, esaake dikfuu di Islael di yuufe ncow difεε.”

Ε Jisos see λε Bita nu ke ema wen

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:35-38)

31 Ε Jisos mum ja tee Bita λε, “Semon, Semon ε keè λε Satan nu ε fi mvunγay keεκεken ben bocii ebvuse bomew κε διεwε no wee ké φεετην εγιη bvuse nyiim. 32 Geenεn me nu ε mbunle fô wo λε, λε fo fitele fiuw emum ebuy lo yî γεm e κε. Seke wo ε kase ε tee bvufee bvuw jim, ε wo nya mvunγay ê boom bo bwoo λε.”

22:24 9:46-48 **22:24** Mat 18:1; Mak 9:33-34 **22:26** 9:48;
 Mat 23:11; Mak 9:35 **22:27** Jon 13:4-5, 12-17 **22:30** Mat 19:28
22:31 22:3 **22:32** Mat 16:18; Jon 21:15-17

³³ Ε Bita gay λε, “Tata, έ έ cim nu keegen ncaw kenεε keekpwe lo, tu me nu κε bee wo.”

³⁴ Ε Jisos tfuse έ wvú λε, “Bita, yuw έ me ensee έ wo, nyimshie nu ke enu λε yί eton η eben, ε wo ε ma wase bokaη botete λε κε wo kee me κε.”

Ε Jisos tefe no boom bew bo ηgoo le eseyse mvuntelem

³⁵ Ε wvú nε bife έ bó λε, “Ben kumyi seke me nto ntumεε ben σε bigew, σε bikele noo σε bolaba, no ben to ghane, ben to nu ε tan fiεε le?” Ε bó tfuse λε, “Aay, bese to baa tan fiεε κε.” ³⁶ Ε wvú mum gay έ bó λε, “Yί keseen e, έ wee κεηκε bigew, kenεε ekελε, έ wvú jo. Ε wee baa κεηκε nyo jem, έ wvú gese kekum kew guy nyo. ³⁷ Me njemyi fin njefo fiεε fi bó to saηεε έ N'wa' Nyo' le λε, ‘Bó to nu ε taη wvú bô bonyii bô befe’, κεηκε keekooy bô me keseen. Ben ekeè λε mwεem mvù bó to saηεε ekumε me nu ε mvú too wase keekocen mvunciim.” ³⁸ Ε bó mum σεσε λε, “Cee ekole, bese κεηκε nyó jem yifiεε.” Ε wvú tfuse λε, “Ben elu dvú nonen.”

*Ε Jisos bunle yî Kum Bite bi Olif e
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)*

³⁹ Ε Jisos ke nε buy εlaante bô boom bew bo ηgoo le, mum κew no bene Kum Bite bi Olif e, ε έ nu no wvú to ké no gee. ⁴⁰ Ε bó ke ben buy fô bó to gene, ε wvú gay έ bó λε, “Ben ebunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben.”

⁴¹ No wvú gay nonen, mum bence gen buy ke no è nulo é wee etfume te é dí egen ebuy, mum tum envuw fokuse bunle le, ⁴² “Icem, é fi fen nu e kpwen wo le, é wo cake fiko fi ngew e fin fo me en'wu. Geen en gee ke no wo koonke, fo wo ege no me nkoonke ke.” [⁴³ No wvú bunle nonen, e nceendaa Nyo' shii we to fô wvú le, nya wvú bô mvungay. ⁴⁴ E Jisos nu, e fitele fiew buuke baay. E wvú bvuu bunle lo shiee le jimtene, e njimten cemceme fokuse ke diewe bitewtew bi eleme le.]*

⁴⁵ E wvú bunle mese, tu jim fô boom bew bo ngoo le, yen e yii e ge wase bó e dose e no leete. ⁴⁶ E wvú bife ê bó le, “Ben kaa leete lo le? Ben eja we ebunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben.”

E bonyii bo won e koo Jisos

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-11)

⁴⁷ Ke no wvú to bee jemyi, e ngoo bonyii buynen e è kaa nu Judas wvú to nu wee ngoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofee wvú to saa fwe wvudvu. E wvú gen mbew Jisos e keenoce wvú. ⁴⁸ Geen en, e Jisos bife ê Judas le, “Wo fen gomte keenoce wee wvú diee nu Waawee nen keedunce le bó ekoo le?” ⁴⁹ E boom bew bo ngoo le bò to nu mbew ye le yen fi ee fi to nu keekooy e, bife le, “Cee ekole, bese egbwocce bonyii ban e?” ⁵⁰ E wee mvu bó le dioo gbwoo, mum cun kentuntun ke eceey ke nfwá ekole ke bocee ncese le. ⁵¹ E Jisos kan le, “Fo wee ebvuu emom ke,” mum kum kentuntun ke wee wvudvu le e kí mum kase tu fó.

22:42 Mat 6:10; 20:22; Mak 10:38; Jon 12:27-28 * **22:44** Ke bonjwa' bo boyvuum bomew ê díew yi bó to yawee san Njwa' Nyo' jó kenke bincim bi 43-44 ke.

⁵² Bonyii bò to toε keekoo Jisos to nu bocee ncese bo baay baay bô bikuu bi nci le bì to cεyte yew ncese noo bonyii bò saake won. Ε wvú bife ê bó le, “Ben to keekoo me ε no too bô nyó noo bibuse κε diεwε ben to keekoo ε è nu coon e?” ⁵³ Me nse nu beene no diuu nu fô yew ncese le σε ben ekum me le nje la? Geenεn, keseen nu kefew ke mvun gay mvu εjiwε le kè Satan ké no saake, ε è nu kè è nulo é ben ege fiεε.”

Ε Bita ma Jisos

(Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Ε bonyii bodvu mum koo Jisos no gene bô wvú fô la di εkolε ke bocee ncese le, ε Bita bii εjim ntamndwee. ⁵⁵ Ε bó γεν fwεε ηguy fontelεη fo lakfulεεη shii no yosene. Ε Bita mum to shii bô bó. ⁵⁶ No ηguy to bεenci, ε wan kpwoon mvu wvú to lemte fô la didvu le ja yεn Bita le ε wvú ε shii. Ε wvú taa wvú fojise nta y gay le, “Wee wvun bee bô wee wvudvu.” ⁵⁷ Ε Bita mum kacε lo gay le, “Kpwoon wvun, κε me n'yaa ηkee wee wvun κε.” ⁵⁸ Ε kefew dioo bence caan, ε wee mvu bvuu yεn wvú le, bvuu gay le, “Wo tεn nu mvu ηgoo yibole.” Geenεn ε Bita gay le, “Diemsεn, κε me nu mvu bó le κε.”

⁵⁹ Ε kefew bvuu γεν buy κε diεwε ntam kefew mwaan e, ε wee mvu bvuu taam le, “Kεcεεy, kecεεy wee wvun bee bô wee wvudvu, njefo wvú nu tεn wee wvu Galilee.” ⁶⁰ Ε Bita bvuu tun gay le, “Diemsεn wvun, κε me n'yaa ηkee fiεε fi wo jemyi κε.” Κε no wvú to bεε jemyi nonεn, kan mwaan ε nyimshie mum ton. ⁶¹ Ε Tata banke ye ε ejise εye

tasɛn bô yo Bita. Ɛ Bita kume njeme wvù Jisos be jeme ɛ, “Nyimshie ke enu ɛ yí eton ɛben, ɛ wo ɛ ma wase me bokaŋ botɛte.” ⁶² Ɛ wvù nɛ fó buy ɛkfun, bee kpwe baay.

*Ɛ bó no kɛɛŋke bvuu suuŋke Jisos
(Mat 26:67-68; Mak 14:65)*

⁶³ Ɛ bonyii bô to jici Jisos e mum kɛw no kɛɛŋke bvuu suuŋke wvù, ⁶⁴ sùm bvushiw bwew bô ndvu, gay ê wvù ɛ, “Kɛ geɛ kewee ntum Nyo' kuw. Kɛ see wee wvù suŋ wo.” ⁶⁵ Ɛ bó bvuu no baale wvù bô boncun nteen.

*Ɛ bó saw nsaw Jisos
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)*

⁶⁶ Ɛ bvù buy yuu ɛ bonyii bô saake won bocii bô bocee ncese bo baay baay bocii noo bonyii bô duŋci bonci bo Nyo' le baance ye. No bó baanceɛɛ, mum jo Jisos gɛn bô wvù fô bó to ké no saake bonsaw. ⁶⁷ No bó gɛnɛɛ bô wvù nonɛn, ɛ bó bife ê wvù ɛ, “Ɛ è nu wo Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ, é wo see ê bese?” Ɛ wvù tfuse ɛ, “Ɛ me nseŋe lo ê ben, ben saa ebee kɛ. ⁶⁸ Ɛ me mbife fiɛɛ ê ben, ben saa etfuse kɛ. ⁶⁹ Geenɛn, ɛ kɛw yí keseen e, wee wvù diee nu Waawee nu ke eshii ê ebo ke ɛcɛy ke Nyo' mvuŋgay e.” ⁷⁰ Ɛ bó mum sɛsɛ bocii ɛ, “Ɛ fɛn nu wo wvù Waa Nyo'?” Ɛ wvù tfuse ɛ, “Fí nu no ben gayte.” ⁷¹ Ɛ bó mum gay ɛ, “Ɛ nulo é bó ebvuu egomte wee wvù esee ɛ la? Beene nu ɛ yuw wase fiɛɛ fi wvù jeme bô diuw we.”

23

Ɛ Baylet bô 'Elod biwce mwεem ê Jisos

(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

¹ No bonyii bô saake bonsaw jemyεε nonεn, mum ja bocii jo Jisos no gene dvú fô Baylet e. ² No bó geneε buy fó, mum kεw no cuci mwεem yî ye le, gayte ε, “Wee wvun nεn ghane bvunse won wese, tune fo bonyii elaanke shile ê Kaysa Nfon wvu Lum, bvuu jemyi ε wen nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, fi dunçi ε wvú nu nfon mvu.”

³ Ɛ Baylet bife ê Jisos ε, “Ɛ nu wo wvù Nfon Bojuu le?” Ɛ Jisos tfuse ê wvú ε, “Ɛ nu no wo gay.” ⁴ Ɛ Baylet mum nε jeme ê bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to nu fó ε, “Me mbaa n'yεn fiεε fi wee wvun jay e kε.”

⁵ Ɛ bó bocii mum no taame kε ε, “Wee wvun ghane yεεyi bonyii bocii, beyse ε bó etemyi bikuu. Wvú to kεw Galilee, to ghan Judea jocii, ε no nu wase ê elaante jan keseen.”

⁶ No Baylet yuw fin nonεn, mum bife ε, “Wee wvun nu wee wvu Galilee le?” ⁷ Ɛ bó bee, ε wvú mum ciinse Jisos fô Nfon 'Elod e, njefo è to nu wvú wvù to saake keba ke won e kedvu, ε wvú to nu tεn Jelusalεm kefew kedvu le.

⁸ Ɛ bó gen bô Jisos, ε Nfon 'Elod yεn wvú le yuw njon, njefo wvú to shee yuuke wase εkumε wvú, mum no kεnke shiee keeyεn wvú le, shieele tεn ε sekemew é Jisos ege fiεε fi dunçi mvungay mvu Nyo' le é wen eyen. ⁹ Ɛ wvú she biwce mwεem ê Jisos nteen, geenεn ε wvú fanε yaa etfuse fiεε kε.

¹⁰ Wvú to biwci ε bocee ncese bo baay baay bô

bonyii bô to duŋci bonci bo Nyo' le leeme fó cuci mwεεm mvù tɛmyi yî Jisos e. ¹¹ Ε Nfon 'Elod bô bonyii bew bo nci le ke ja mum kεw no kεεŋke bvuu sεwsee wvú, tfume ndvu woŋ yî ye le, tfuse wvú ε bó no tuu dvú jim fô Baylεt e. ¹² Ε to nu ε Baylεt bô Nfon 'Elod banene. Εbvubwε, ε bó tu nsán.

*Ε Baylεt sumtεn nsaw no bonyii to kooŋke
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)*

¹³ No bó tfuseε Jisos jim, ε Baylεt kum bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô to saake woŋ, bvuu kum bonyii bocii. ¹⁴ Ε bó tase, ε wvú gay ê bó ε, “Ben be to bô wee wvun fεn ε wvú gee ε bonyii tɛmyi bikuu, me ε ndioo ntasse mwεεm mvù ben taame dvú ê ben εjise, ben eyekε eyuw, ε ηfaŋε n'yaa n'yεn ε mwεεm mvù ben cuci yî ye le nu ε wvú ε ge fimew kε, ¹⁵ ε Nfon 'Elod be baa yεn tεn kε. Ε nu fiεε fi be ge wvú ε kase ε tfuse wee wvun jim ê beene. Ben eyεn tεn ε wee wvun baa jay fiεε fi è nulo é bó eyu lo wvú kε. ¹⁶ Me nu entam kε lo wvú, encinε wvú le, é wvú egεne.” ¹⁷ [Ε to ké dioo nu kefew ke Nkaw Daŋefey wvun e, ε Baylεt no kεŋke keebvuse wee mwaan yew ncaw e enya ê bonyii.] * ¹⁸ Ε bonyii bocii mum nε kεw no wante lo gεne dvú ε, “Lεse lo wee wvun, ebvuse Balabas yew ncaw e enya ê bese.” ¹⁹ Balabas wvun to nu yew ncaw e njefo wvú to nu ε kεw mvunlaa εlaante bvuu yu wee.

²⁰ Ε Baylεt yuw nonεn bvuu jeme ê bonyii bocii njefo wvú to gomte keecinε Jisos e. ²¹ Geenεn, ε bó

23:11 Mat 27:28; Mak 15:17; Jon 19:2
boyvuum bomew nu ε bvuse kencim ke 17.

* **23:17** Boŋwa' bo
23:18 Lem 3:13-14

no wamte ke le, “Bó eta lo wvú yî kentam e, bó eta lo wvú yî kentam e.” ²² E Baylet bvuu jeme ê bonyii yî bokaŋ bo botete le le, “Bó eta wvú nje la? Fiεε fi befε fi wvú ge nu la? Me mbaa n'yεn jay wvù wvú ge le wvù bó eyu lo wvú ke. Me nu entam lo wvù, encinε wvú le.”

²³ E bó mum mεy no wamte lo bô mvuŋgay le “Bó eta lo wvú yî kentam e.” E n'wam wvubo ghaw Baylet. ²⁴ Nonεn, ε Baylet sumtεn nsaw cinε wvú le, le bó ege bô wvú no bó kooŋke. ²⁵ E wvú mum bvuse wee wε yew ncaw e, ε è nu wvù bó to biite, wvù kewεε mvunlaa εlaante bvuu yu wee. No wvú bvuse, mum nya Jisos no bó to gomte.

E bó ta Jisos yî kentam e

(Mat 27:32-34; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

²⁶ E bó mum jo Jisos no gene dvú. No bó to gene, ε bô bo wee mvu tasεn ε wvú kfuuyi ŋkpwaante ε diee diew nu Semon, ε è nu wee wvu Selin. E bó koo wvú mum gεε kentam ke Jisos e fô wvú gbweu, ε wvú mum tuu no bii Jisos e. ²⁷ E bô bó mum no gene, ε ŋgoo bonyii bii wvú le. E bomew nu bokεε bò to beele, taanke bongeu bew. ²⁸ E Jisos ke nε banke ye gay ê bó le, “Bokεεε bo Jelusalem, fo ben ebeelè fô me le ke. Ben ebeelè ε è nu fô bikuu binεn e, noo fô boom bonεn e. ²⁹ Ben ekeè le kefew too lo kè bó nu ke egayte le, njoŋ wvu baay nu wvu bokεεε bò nu bokase bò ke baa boo wase wan, ε bó ke baa yamse wase wan ke. ³⁰ E nu ke enu kefew kedvu le, é bonyii efuunke ê dikum di baay baay le, ‘Ben egbwekεn yî yese le,’ efuunke ê dikum di caan caan le, ‘Ben ebanjε bese’. ³¹ Bó nu ke efuunke nonεn

njefo é bonyii ge kfuu fin fiεε bô kete kè bεε λεε, é bó ke ege nεε bô kè nu ε yum wase.”

³² No bó to gene bô Jisos nonen, bó to kenke bonyii bo ncaw e bofεε bô bó to gene keeyu ten. ³³ Ε bó gen buy bvudvuu bvù bó tenε λε Ngbwow Ekole le, mum ta Jisos fó yî kentam e, mum ta ten bonyii bo ncaw e bo bofεε ba yî bintam e, wvù mwaan ê εbo ke Jisos e ke εεεy e, wvumvu ê εbo kew ke εηκοηko le. ³⁴ Ε Jisos ke nε gay λε, “Icem, λεεshε kebefε ke bonyii ban e, njefo ke bó kee fiεε fi bó gee ke.” Ε bonyii bodvu jo ndvú Jisos tum kan dvú keegaw ê bikuu bibole. †

³⁵ Mwεεm mvun mvunciim to kooyi bô Jisos nonen, ε bonyii leeme fó taale. Ε bonyii bô to saake won kaa nε fibole no buu lo wvú duu λε, “Wvú se fii bonyii bomew, wvú efi λε ekole kew keseen, é wvú fen nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, caw.” ³⁶ Ε bonyii bo nci le ten no sεwsee wvú, nya mbvuum mo ηgbwayηgbwayi ê wvú, ³⁷ gay λε, “Ε wo fen nu Nfon Bojuu, é wo fi ekole kuw.” ³⁸ Bó to nu ε san ηwa' ta ê we jo ekole ke Jisos e λε, “Wvun nu Nfon Bojuu.”

³⁹ Ε wee ncaw mvu ba le bô to njeyte yî bintam e fó, nε no nan'yi Jisos, gayte λε, “Ε nu ke wo wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε le? Fi ekole kuw, efi ten bese.” ⁴⁰ Ε wvumvu wε yuw fiεε fi wvú jeme, wamεn wvú, bife λε, “Ke wo fane Nyo' le? Wo nu yî ηεw e diεwε wvú le. ⁴¹ Bee wo kpwee cεεy cεεy fii ε è nu nlawma mwεεm mvù befe mvù bee wo

23:33 Yεsa 53:12 **23:34** Mben 22:18; Mat 5:44; Luk 6:28; Lem 7:60 † **23:34** Boηwa' bo boyvuum bomew nu ε bvuse kencim ke 34a. **23:35** Mben 22:7-8; 109:31 **23:36** Mben 69:21 **23:37** Mat 27:11

ge, geenεn ε wee wvun kpwee fiew ε wvú baa jay fiεε κε.” ⁴² Ε wee ncaw wvun mum gay λε, “Jisos, ke ekumyì me seke wo nu ke esaake bvunfon bwuw.” ⁴³ Ε Jisos gay ê wvú λε, “Ε me ensee ê wo kecεεy λε εβεν nu ε bee wo nu ke enu bvudvuu bvυ njon e bvυ Nyo' le.”

Ε Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Ε diuu ke ben wase dioo lewse, ε ekfuη ne jiim wonη tfuu γεν buy didiuu ditete εmvunsheen. ⁴⁵ Ε ndvu yì to gawsene yew ncese εnte mum seλε entelen buy biba bifεε. ⁴⁶ Ε Jisos no nu yì kentam e, ke ja wam foweεwe λε, “Icεm, me n'yaa keyoy kem can yo le.” No wvú gay nonεn, mum yoy n'yoy wvu fokemεse.

⁴⁷ Ε cee εkolε bonyii bo nci le wvù to leeme fó, dioo yen fiεε fi to kooyεε le, nya mbense ê Nyo' gay λε, “Kecεεy, kecεεy, wee wvun se nu σε jay.” ⁴⁸ Ε bonyii bocii bò to nu ε tase fó keeyen fiεε fi to kooyi le, mum ja kase no kfuuyi εla εbole ε bó ε lan wεm. ⁴⁹ Ε nsáa Jisos yicii to to fibole leem ε è nu ntamndwee no yεne fiεε fi kooyi le. Ε bomew to nu bokεnε bò to nen'yεε Galilee no bii wvú le.

Ε bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Wee mvu to nu kefew kedvu le ε bó teηε le Yosεw, ε è nu wee wvu ê kelaante ke Bojuu le kemew kè bó teηε λε Alimatia. Wvú to nu wee wvù jee bvuu nu wee wvu teyney ê Nyo' εjise, bvuu cεyte

kefew kè Nyo' nu ke eto esaake bvunfon bwew. Wvú to nu ten wee ηgoo bonyii bò to saake bonsaw e. Geenεn, wvú to baa bee fiew fiε fi bó to seyseε ege bô Jisos κε. ⁵² Ε wvú γεν fô Baylet e, λεκε keegen ejo gvune di Jisos e. ⁵³ Ε Baylet bee, ε wvú γεν shike gvune didvu, baance ê ndvu le, γεν jike ê jem e ε bó ε cow yî kemaan e, ε bó ke baa yuu lese wase wee jó κε. ⁵⁴ Ε to nu Diuu di Nseyse le keeley diuu di mbam e, ε è to shεete wase caan é mbam wvudvu ekεw.

⁵⁵ Ε bokεne ba bò to nen'yεε Galilee bi Jisos e, bi Yosεw e fô jem, γεν yεn no wvú jiwsee gvune di Jisos e ê jem. ⁵⁶ Ε bó ke ne fô, mum tu jim εla εbole, γεν seyse bonfley bò jee noo bò ké no shfuunkene bò bó to ké no yeefe digvune dvú. Ε è no nu diuu di mbam e, ε bó she mbam no nci wvubo to gomte.

24

Ε Jisos buy yî kpwe le

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ Ε diuu di mbam e ke buy fey, ε bvú yuu diuu di fwe yî kema le. Ε bokεne bodvu buy saa lo bvutfuu, jo bonfley bò bó to seyseε mum no gene dvú fô jem. ² Ε bó dioo γεν buy fô, yεn ε bó ε binse wase τε di bó to banεε diuw jem dvú. ³ Ε bó ley γεν ê jem fanε yaa yεn gvune di Tata Jisos e κε. ⁴ Ε bó mum leem fô ηgemten lo. Ε fí kooy le bolemse bofεε to nu ε ne to leem mbew bó le, ε bó ε tfume ndvú ε yî baa lawkene. ⁵ Ε bokεne bodvu fan baay, mum tum bikuu fokuse. Ε bolemse ba bife ê bó le, “Ε nu nje la wvù ben gomte wee wvù bεε dvú ente

jo bonkfu? ⁶ Ke wvú yaa nu fen ke, wvú nu ε buy wase yî kpwe le. Ben ekume fiεε fi wvú to gayεε ê ben seke ben ε bó to nu Galilee. ⁷ Wvú to nu ε gay le, ‘Wee wvú diee nu Waawee nu ε bó nu ke enya wvú can bonyii bò befe le, é bó ke eta wvú yî kentam e, é ke dioo nu εdiuw eta, é wvú ebuy yî kpwe le.’ ”

⁸ E bó mum kume fiεε fi Jisos to jemyεε ê bó. ⁹ E bó ke nε fô jem, kase tu jim gen see mwεεm mvun mvunciim ê boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow mwaanη noo bonyii bocii bò to bii wvú le. ¹⁰ Bokεne bò to seηεε fiεε fi to kooyεε fidvu ê boom bo ntum e bo Jisos e to nu Maalia Magdalen, Joana noo Maalia wvú bwee Jεm bô bokεne bomew. ¹¹ E bó yuw njeme wvudvu ke diεwe è nu kenlamse, fanε yaa bee naa lo ke. ¹² Geenen, ε Bitanε ke we, lewte gen buy fô jem, ηgvuwce taa ê jem yen ke ε è nu ndvú yî bó to njimεε Jisos dvú. E wvú mum nε no tuu jim fô yew e keηke ηghaw yî fiεε fi kooyεε le.

*E bonyii bomew yen Jisos e je yi Emayus e
(Mak 16:12-13)*

¹³ E fi ke nε kooy ke εbvubwe le, bonyii bomew bofεε bò to ké no bii Jisos e to nu ε nε Jelusalem no gene ntεw wvú Emayus e, wvú to nu diεwe bomay bosooshwi y keegen buy jó le. * ¹⁴ E bó no gene jemyi εbonεbon ekume mwεεm mvú to kooyi mvun mvunciim. ¹⁵ No bó to lenε jemyi ghayte nonεn, ε Jisos kebεε bence to mbew bó le no lenε bô bó. ¹⁶ E fiεε fimew ge le fo bó ekiεε wee wvudvu ke. ¹⁷ E Jisos mum ja bife ê bó le, “E se nu la fi ben

24:6 9:21-22 **24:9** Mak 16:10-11; Luk 8:2-3 * **24:13** May mwaan nu bontam bo lenε le ntfuke bô gee sooshwi y (1, 700).

lene jemyi ekume fí nen?” No wvú bife nonen, ε bó leemen hô yii yî monshim mobole. ¹⁸ Ε wee mvu bó le wvù diee to nu Kleofas bife ê wvú le, “Ε mey ke wo tolo Jelusalem wvù yaa kee ke mweem mvù se kooyi jó ediuw eyan e?”

¹⁹ Ε wvú bife le, “Mvù la?” Ε bó tfuse le, “Mweem mvù se kooyi hô Jisos wvu Nasalet. Wee wvun se nu wee ntum Nyo', ε mweem mvù wvú se gee noo mvù wvú se jemyi se nu binghaw. Ε se nu wee wvù kuuke baay fwe dvu Nyo' hô bonyii bocii. ²⁰ Bocee ncese bo baay baay hô bonyii bò saake won wese ε se ε nya wvú le bó eyu. Bó se ε mum ε ta wvú yî kentam e. ²¹ Bese se leese fisese bvufee yî ye le le è nu wvú wvù nu ke esum bonyii bo Islael can ηgew e. Geen, è nu wase ediuw eta no mweem mvudvu se kooye. ²² Fimew nu ε bokene bomew ηgoo yese le ε be ε jeme fí ε nya lo bese ηghaw, le bó buy ε gen fô jem entanentan, ²³ ε fanε yaa yen gvune diew e ke. Bó ε dioo kase tu jim, ε see le bó be ε yen bonceendaa bo Nyo' le ke diewe bó yen ê efile le, bó gay ê bó le Jisos nu dvú. ²⁴ Bonyii bomew ηgoo yese le ε gen fô jem fodvu ε yen yí le ke lenlen no bokene bodvu be jemyi, geen, ε fanε yaa yen Jisos e ke.”

²⁵ Ε Jisos jeme ê bó le, “O oo, biyun bin, mvuntelem mvunen lee baay keebee mweem mvù bonyii bo ntum Nyo' le to sanε. ²⁶ Ke ben kee le Mboyse wvù Nyo' to kawee to kenke keeyen ηgew se ley yí bvukuke bwew e le?” ²⁷ Ε Jisos mum kew nele ê bó mweem mvunciim mvù bó to sanε ê Nwa' Nyo' le ekume wvú ε kew yí mvù Muses to sanε le, ε gen ε

buy tɛn yî mvu bonyii bo ntum Nyo' le. ²⁸ No bó toɛ wase buy mbew ntɛw wvù bó to ɣene jó le, ɛ Jisos nɛ no gee ke diɛwɛ wvù fele lo. ²⁹ Ɛ bó lɛkɛ wvù shiee le gay ɛ, “Beene eɣɛn ece. Kefew nu ɛ kí ɛ ɣɛn wase baay, ɛ ɛkfuɲ ɛ kɛw wase ɛ no jiime.” Ɛ wvù bee keeɣɛn ce bô bó. ³⁰ Ɛ bó ɣɛn, ke dioo diekene, ɛ wvù jo ntuw blɛɛd, nya keyoone ê Nyo', guushɛ nya ê bó. ³¹ Kaɲ mwaanɲ nonɛn, ɛ ejise ɛbo yuu, ɛ bó mum kiɛɛ wvù. Ɛ wvù sɛsɛ la ê bó ejise. ³² Ɛ bó shɛɛ no ghayte ɛbonɛbon ɛ, “Kɛ mvuntelem mvusɛɛbeewo be yvuwse seke wvù be nɛci mwɛɛm mvu ê Nwa' Nyo' le ê bee wo ê je le?”

³³ Ɛ bó mum nɛnɛ kaɲ mwaanɲ ɛkiɛguu jodvu no tuu jim Jelusalem. Ɛ bó dioo ɣɛn, yɛn ɛ boom bo Jisos e bo ɲɔoo le bo yuufe ncow mwaanɲ ɛ baance ye bvudvuu bvumwaanɲ bô bonyii bomew bô to ké no bii wvù le. ³⁴ Ɛ bó jemyi ɛ, “Kecɛɛy, Tata wesebeene nu ɛ buy yî kpwe le. Wvù be ɛ sɛsɛ ɛ buynɛn ê Semon ejise.” ³⁵ Ɛ bó mum see tɛn ê bó fiɛɛ fi be kooy bô bó ê je, bvuu nɛle no bó be kiente wvù seke wvù be guushi blɛɛd.

*Ɛ Jisos buynɛn ɛntelɛɲ jo boom bew bo ɲɔoo le
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)*

³⁶ Kɛ no bó to bɛɛ jemyi nonɛn, ɛ Jisos kebɛɛ mum ja nɛ sɛsɛ buynɛn ê bó ɛntelɛɲ mum gay bó le ɛ, “Kembonɛn enù fô ben e.” ³⁷ Ɛ kedvum gbwo bó, ɛ bó no fane, kpwaake ɛ bó yɛne ɛ è nu ɲkfusay e. ³⁸ Ɛ wvù bife ê bó ɛ, “Ben fane la? Ɛ ge la wvù ben maɲene me? ³⁹ Ben etaa eyɛn can yɛm bô bikaa biem é ben emum ekiɛɛ ɛ è nu naa me. Ben

emomce ye yem emum ekiεε, njefo ke njkfusay ké no kenke nyam ye bô bikufe no ben yene ε me njkenke ke.” ⁴⁰ No wvú gay nonen, mum dunce can ye bô bikaa biew ê bó. ⁴¹ Ε bó taa Jisos, ε njon yuwyε lo bó, ε bó mum ngemtεn lo. Ε fí ghaw bó keebεe le ε nu wvú. Ε wvú nε bife ê bó le, “Ben kenke fiεε fidien fen e?” ⁴² Ε bó jo kencim ke bye le ε bó ε dεε, nya ê wvú. ⁴³ Ε wvú fi die ê bó εjise.

⁴⁴ Ε wvú mum gay ê bó le, “Mwεεm mvun mvù ben yen εben nu mvù me nto njemyi ê ben ekumε mvú ε me mbεε beene. Me nto nduu le mwεεm mvunciim mvù bó to sanεε ekumε me ê Njwa' Muses e, bô ê Bojwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le noo ê Njwa' Mbense le, kenke keeto ekocεn.” ⁴⁵ Ε wvú mum yene bvufee bvubole, ε bó kiεε mwεεm mvù nu ê Njwa' Nyo' le. ⁴⁶ Ε wvú jeme le, “Bó nu ε san le Mboyse wvù Nyo' to kawεε kenke keeyen ngεw ekpwe, é ke edioo enu εdiuw εta, é wvú ebuy yí kpwe le. ⁴⁷ Ε fí bvuu nu le bó nu ke ekεw Jelusalem, efewci ê bitum bicii ê diee diew e le bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole, é Nyo' emum elεεshe bibefe bibole. ⁴⁸ Ε nu ke efewci ben ban bò nu ε yen mwεεm mvun e. ⁴⁹ Ben eyeke eyuw, me nu njke enciinse nya yì Icem to kawεε ben dvú. Nonen, ben emey εlaante jan ecεyte mvun gay mvù nu ke eshii fowe eto fô ben e.”

24:41 Jon 21:5, 10; Lem 10:41 **24:44** 24:27; Jon 5:39; Lem 7:9-10, 25-27, 35, 37-39; Jon 5:46; Yεsa 52:13-53:12; Os 6:2; Mben 22:31 **24:45** 24:25-27, 32; Jon 20:9 **24:46** 9:21-22; Mat 26:56; Mak 14:49; 1Kol 15:3-4; Lem 17:2-3; 28:23 **24:47** 3:3; Lem 1:8; 5:31; 11:18; 17:30-31; 20:21; Lum 15:19 **24:48** Lem 5:32; Jon 15:26-27 **24:48** Lem 1:8, 22; 2:32; 3:15; 4:33; 10:39-41; 13:31
24:49 4:18

Ɛ Jisos ben we
(Mak 16:19)

⁵⁰ Ɛ wvú jo bó buy bô bó ɛlaante jodvu, ɛ bô bó gɛn buy mbew ntɛw wvù Betani le, ɛ wvú cake can ye we, laŋ kembonɛn yî bó le. ⁵¹ Kɛ no wvú to bɛɛ laaŋke kembonɛn yî bó le nonɛn, mum ja no bene we, mum ben la. ⁵² Ɛ bó nya mbense wvu baay ê wvú, mum ja fó tu jim Jelusalem bô nlaŋlaŋ fô mvuntelem mvubole. ⁵³ Ɛ bó gɛn no shee yew ncese le, bensee Nyo' sekecii.

24:50 9:51; Mak 16:19; Lem 1:9; 3:21 **24:52** Lem 1:12; Jon 14:28;
16:22 **24:53** Lem 2:46; 5:12

**Nwa' Nyo' Monkan mo Monɛm
New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Noone

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Noone

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
5b12a3f8-7a2a-5b6f-b1da-1bf94b13fc2e